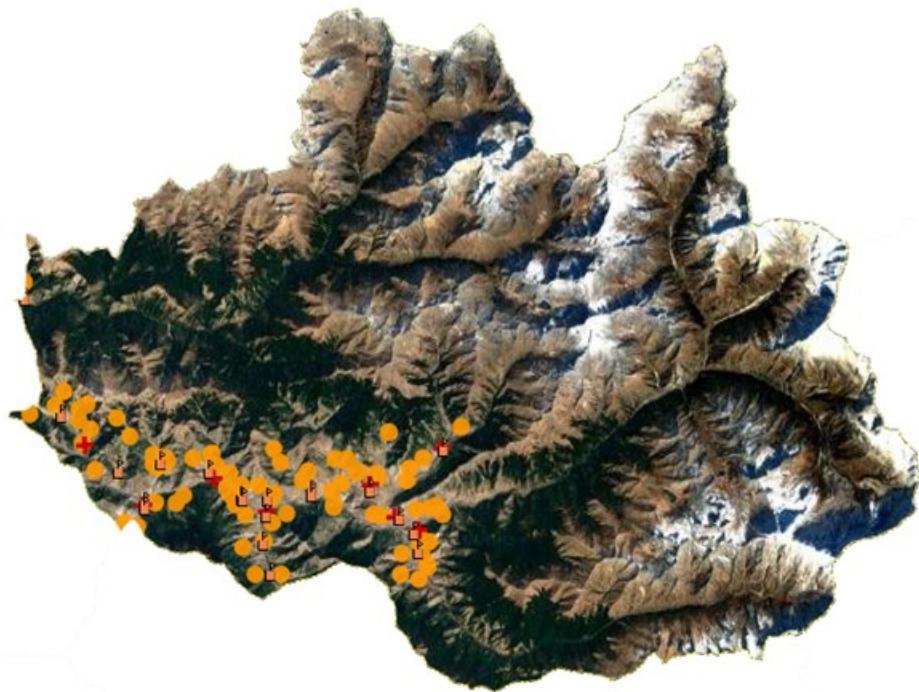

पातारासी गाउँपालिका

जुम्ला

खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना २०२३-२०३०

(जुलाई, २०२३)

शुभ-कामना

स्थानीय सरकारका रूपमा गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरूमा नेपालको संविधान र तत्सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाबमोजिम सेवा प्रवाह तथा विकास-निर्माण मार्फत जनआकाङ्क्षा सम्बोधनको ऐतिहासिक जिम्मेवारी रहेको छ । सङ्घीय शासन व्यवस्थाको रूपमा स्थानीय तह, प्रदेश र सङ्घ माझ समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन सञ्चालनको अपेक्षा गरिएजस्तै स्थानीयस्तरमा पनि राजनीतिक दल, विषयगत निकाय, समुदायमा आधारित संस्था, स्थानीय समुदाय, निजी क्षेत्र र विकास साभेदार तथा गैसससँगको निकटतम् सहकार्य र समन्वयबाट अपेक्षित परिवर्तन सुनिश्चित हुने विश्वास गर्न सकिन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालनको बलियो आधार तयार गरी सेवा प्रवाह र विकास निर्माण प्रभावकारी गराउन गाउँपालिकाको समग्र पक्षको क्षेत्रगत तथा खण्डीकृत तथ्याङ्ग खुलेगरी वस्तुगत विवरण वा पाश्वचित्र तयार गर्नु अत्यन्त महत्वपूर्ण कार्य हो । यही कुरालाई नेपाल सरकारले नीतिगत निर्णय र मार्गदर्शनका आधारमा सचेत समेत गराएको छ । नेपाल सरकारको विकास नीतिलाई मध्यनजर गरी गाउँ विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी गाउँ विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना निर्माण गरी अद्यावधिक गर्नु जरुरी रहेको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ मानव जीवनसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने क्षेत्र हो र नेपालको संबिधानले खानेपानी तथा सरसफाइ को सुविधालाई मौलिक हक्को रूपमा आत्मसात गरेको छ र यस क्षेत्रको सुधारको लागि नेपाल सरकारका निकाय, सामाजिक संघ संस्था र नगरपालिकाको सयुक्त प्रयास भैराखेको छ जस अन्तर्गत यस जिल्लाले पनि २०७२ फागुन २० गते समग्र जिल्लालाई नै ३६ औँ खुला दिसामुक्त जिल्लाको रूपमा घोषणा गर्न सफल भएको थियो । दिगो विकास लक्ष्यको मर्मअनुसार यस गाउँपालिकाले सबै गाउँबासीलाई सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइमा न्यायोचित पहुँच र उचित व्यवस्थापनमा जोड दिनु पर्नेछ । जसका लागि पातारासी गाउँपालिकाले खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको विकासका लागि बजेट विनियोजन गर्दै आइरहेको र प्रदेश सरकार लगायत अन्य विकास साभेदार निकायहरूसँग सहकार्य गरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकास गर्ने सिलसिलामा सुरक्षित खानेपानीको आपूर्तिका लागि खानेपानी योजनाको निर्माण र मर्मत-सम्भार, खानेपानी सुरक्षा योजना, विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थामा ‘वास’ सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू एवम् आपत्कालीन अवस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । म आगामी वर्षहरूमा पनि यस क्रमलाई निरन्तरता दिई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेर कार्यान्वयन प्रकृयामा प्रभावकारिता ल्याउने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछु ।

गाउँपालिकाको सरसफाइ अभियानलाई निरन्तरता दिई सरसफाइ र स्वच्छताको दिगोपना कायम गर्न र गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाइयुक्त पालिकाका रूपमा विकास गर्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना निर्माण तथा यसको सफल कार्यान्वयन आजको आवश्यकताको रूपमा रहेको छ । पातारासी गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाइयुक्त पालिका बनाउने दीर्घकालीन सोचका साथ सन् २०३० सम्मका लागि निर्माण भएको यस ‘खासस्व’ योजनाको लक्ष्य समय सान्दर्भिक र महत्वपूर्ण विकास प्रयासका रूपमा रहेकाले यस योजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सम्बद्ध सबै पक्षबाट सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । अन्तमा, ‘खासस्व’ योजना निर्माणमा सहयोग गर्ने नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग, विकास साभेदार निकाय, हिमाली ग्रामीण युवा समाज विकास केन्द्र (हिरिस्डेक) एवम् यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै शाखाहरूप्रति योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु र आगामी दिनमा पनि निरन्तर सहयोग हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद !

.....
अध्यक्ष

शुभ—कामना

गाउँपालिकाको सामाजिक तथा भौतिक विकासको अवस्थाको मापन गर्ने महत्वपूर्ण सूचांकको रूपमा स्वच्छ खानेपानी, सरसफाई स्वच्छताको उपलब्धता र प्रयाप्तताको अवस्था, सेवाको गुणस्तर, सेवामा गाउँबासीहरुको बिभेदरहित समता मुलक पहुँच तथा आर्थिकरूपले बहन गर्न सक्ने क्षमतालाई पनि लिइनुका साथै मानव स्वास्थ्यको अपरिहार्य विषय भएकोले यसको समुचित विकासका लागि सबै पक्षले ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ । सरसफाई क्षेत्रको विकासका लागि राष्ट्रिय सरसफाई गुरुयोजना, २०६८ तर्जुमा भई यसैको मर्म अनुसार जिल्ला तथा स्थानीय तहमा सरसफाई प्रवर्द्धनका अभियानहरु संचालन भई सरसफाई र स्वच्छताको अवस्थामा उल्लेखनीय सुधार आई खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएकाछन् र यो जिल्ला पनि मिती २०७२ फाल्गुन २० मा खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भैसकेको छ । तर पनि गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताको सेवा स्तर सिमित आधारभूत अवस्थाको रहेको छ । सत प्रतिशत घरधुरीमा गुणस्तरीय खानेपानी सेवा, एक घर एक शौचालय, मानव मलमुत्रजन्य फोहरको सुरक्षित विसर्जन, घरको भान्सा जुठेलो लगायत आंगनको सरसफाई, शैक्षिक तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी सरसफाई, सार्वजनिक स्थानको सरसफाई, ठोस फोहरको व्यवस्थापन, ढल व्यवस्थापन लागायतका समुचित वातावरणीय व्यवस्थापन गरी नेपाल सरकार र नेपाल सरकार पक्ष रहेको दिगो विकास लक्ष्यले सन २०३० सम्म खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा हासिल गर्ने गरी लिएका लक्ष्यहरु प्राप्त गर्न हरेक गाउँपालिकाले खानेपानी सरसफाई स्वच्छताको योजना निर्मार्ण गरी कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

गाउँपालिकाको लगानी र हिमाली ग्रामीण युवा समाज विकास केन्द्र (हिरिस्डेक) को प्रविधिक समाजिक सहयोगमा प्रविधिको प्रयोगबाट गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पुर्ण खानेपानी सरसफाईका योजनाहरुका वर्तमान स्थितिको सर्वेक्षण, संकलित तथाङ्को विश्लेषण, वडा तथा गाउँपालिका स्तरका जनप्रतिनिधीहरु, विषयगत कार्यालयका प्रमुख लगायत अन्य सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधि विच छलफल, अन्तरक्रियाका माध्यमबाट गाउँपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना २०२२, तयार पारिएको छ, जुन समय सापेक्ष र अत्यन्तै सान्दर्भिक रहेको छ ।

धन्यवाद ।

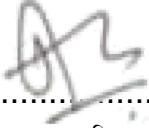
उपाध्यक्ष

शुभ-कामना

सरसफाइ र स्वच्छता मानव स्वास्थ्यको अपरिहार्य विषय भएकोले यसको समुचित विकासका लागि सबै पक्षले ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ । सरसफाइ क्षेत्रको विकासका लागि राष्ट्रिय सरसफाइ गुरुयोजना, २०६८ तर्जुमा भइ यसैको मर्म अनुसार जिल्ला तथा स्थानीय तहमा सरसफाइ प्रवर्द्धनका अभियानहरु संचालन भइ सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्थामा उल्लेखनीय सुधार आई खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएकाछन् ।

जुम्ला जिल्लाका साविकका सम्पूर्ण गाविसहरु तथा जिल्ला स्थित सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरुको सक्रियतामा २०७२ फाल्गुन २० गते समग्र जिल्लालाई ३६ औं खुला दिसामुक्त जिल्लाको रूपमा घोषणा गरिएको थियो जसमा हाल यस गाउँपालिकामा समाहित भएका साविकका गाविसहरुको पनि सक्रिय सहभागिता रहेको थियो । सरसफाइको वर्तमान स्थितिको दिगो व्यवस्थापन गरी आगामी पाँच वर्ष भित्र यस पालिकालाई पूर्ण सरसफाइ युक्त गाउँपालिकाको रूपमा घोषणा गर्न विद्यमान खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था र देखिएका समस्याहरुको बिश्लेषण गरी पालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको नेतृत्व र सबै सरोकारवाला निकायहरु विशेष गरेर हिमाली ग्रामीण युवा समाज विकास केन्द्र (हिरिस्डेक) को सहजीकरण र अन्य सरोकार वाला निकायको सहयोगमा निर्माण गरीएको यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना समय सापेक्ष र अत्यन्तै सान्दर्भिक रहेको छ ।

तसर्थ यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सफल कार्यान्वयन तथा दीर्घकालीन लक्ष्य र उद्देश्य अनुसारको प्रगति हासिल गर्नका लागि आफ्नो तर्फबाट गनुपर्ने सहयोगको प्रतिबद्धता गर्दै सफल कार्यान्वयनको लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद ।

.....
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

१. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना योजनाको परिचय	1
१.१. परिचय	1
१.२. उद्देश्यहरू	2
१.३. औचित्य	3
१.४. विषयगत क्षेत्र (Scope)	4
१.५. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता) खासस्व(योजना तर्जुमा बिधि र प्रक्रिया	5
१.५.१. खासस्व योजनाको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन	6
१.५.२. मौजुदा वास सेवा तथा संरचनाहरूको तथ्यांक संकलन,लेखाजोखा र मस्यौदा	6
१.५.३. योजना प्रमाणीकरण कार्यशाला	8
१.६. योजना तर्जुमाको लागि वास सूचकहरू	9
१.६.१. खानेपानी	9
१.६.२. सरसफाइ	10
१.६.३. स्वच्छता	10
१.६.४. विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	10
१.६.५. स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	11
१.७. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा औजार को रूपमा एनवास (NWASH Mobile Apps)	14
२. पातारासी गाउँपालिका	15
२.१. भौगोलिक अवस्थीति र बनौट	15
२.२. भू-उपयोग तथा वातावरण	17
२.३. प्रशासनिक एकाइ	17
२.४. जनसंख्या र जनसाङ्खिक विशेषताहरू	17
२.४.१. जातजाति र अन्य जनसाङ्खिक विवरण	17
२.५. जनसङ्ख्याको गतिशीलता र बसाइ सराइको स्थिति	18
२.६. भौतिक पूर्वाधारको अवस्था	18
२.७. आर्थिक अवस्था, गतिविधि र पेशा	19
३. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवस्थाको विश्लेषण	20
३.१. खानेपानीका प्राथमिक स्रोतहरू	20
३.२. मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणालीको अवस्था	20
३.२.१. गाउँपालिकाको मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणालीको अवस्था अध्ययन गर्दा	

गाउँपालिका भित्र निम्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रणालीहरू रहेको देखिन्छ ।	20
३.२.२. घरायसी स्तरमा पहुँच र सेवा स्तर	21
३.२.३. मानव मलमुत्र-जन्य फोहोर व्यवस्थापन:	21
३.२.४. ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र:	22
३.२.५. ठोस फोहोर व्यवस्थापन:	22
३.३. सरसफाइ र स्वच्छता:	22
३.४. संस्थाहरूमा कभरेज र समुच्च सेवा स्तर	23
३.५. विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	23
३.८ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	25
३.६. स्वास्थ्य संस्थामा सरसफाइ	26
३.६.१. स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोर व्यवस्थापन	26
३.७. सार्वजनिक स्थलमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	27
३.८. पूर्ण सरसफाइ उन्मुख गरिएका क्रियाकलाप र मौजुदा अवस्था	27
३.९. खानेपानी तथा सरसफाइको मौजुदा प्रणाली तथा प्रविधि:	31
३.१०. मौजुदा प्रणालीको सुचारूपना र दिगोपनाको अवस्था	33
३.१०.१. खानेपानीको मर्मत अवस्था	33
३.१०.२. सरसफाइको मर्मत अवस्था	34
३.१०.३. धाराको अवस्था	35
३.१०.४. सुचारूपना र दिगोपना लेखाजोखा	36
३.११. उपभोक्ता समितिको संस्थागत व्यवस्थापन र दीगोपनाको अवस्था	39
३.१२. सम्पत्तिको स्वामित्व	40
३.१३. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता)खासस्व (मा लगानी (Financing)	40
३.१४. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता)खासस्व (क्षेत्रका चुनौतीहरू र अन्तर (Gap)	41
३.१४.१. खानेपानी	41
३.१४.२. सरसफाइ	41
३.१४.३. संस्थागत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)	42
३.१५. जलवायु परिवर्तनका असरहरू, विपद जोखिम व्यवस्थापन र चुनौतीहरू	42
३.१६. हालका सुविधाहरूको सूची	43
४. योजना, प्रक्षेपण र लागत	44
४.१. योजनाहरूको पहिचान	44
४.१.१. नयाँ खानेपानी आयोजनाहरूको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण	45
४.१.२. नयाँ सरसफाइ आयोजनाहरूको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण	47

४.१.३. प्राथमिकता अनुरूप आयोजना र क्रियाकलापहरूको वितरण योजना	48
४.१.४. उपलब्ध स्रोतहरूको लेखाजोखा	50
४.१.५. ग्यापको पूर्ति (Bridging the Gap)	50
४.२. अनुमान सारांश (कभरेज)	50
४.३. लागत	56
४.३.१. लागत अनुमानको पद्धति	56
४.३.२. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता)खासस्व (योजना लागतको सारांश	59
४.३.३. लगानी र ग्याप	69
४.३.४. लगानी पूर्ति (Bridging) को सारांश	75
४.३.५. सम्पत्तिको मूल्य	76
४.३.६. सम्पत्तिको मूल्य	78
 ५. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमानको लागि सञ्जाल र साझा बुझाई	 79
५.१. योजना कार्यान्वयन अवधारणा	79
५.२. क्षेत्रगत निकायहरूको भूमिका र जिम्मेवारीहरू	79
५.३. संस्थागत संरचना र क्षमता अभीवृद्धिका योजनाहरू	84
५.३.१. गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) संरचना	84
५.३.२. गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष	84
५.३.३. संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि	84
५.४. अनुगमन संयन्त्रको स्थापना र नियमित अनुगमन योजना	86
५.५. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको नियमित र समयबद्ध परिमार्जन व्यवस्था	87
५.६. प्रूक विषय तथा सवालहरू र त्यसको संवोधनका लागि व्यवस्था	88
५.६.१. लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण	88
५.६.२ प्रयोगकर्ता मैत्री संरचनाको निर्माण योजना	88
५.६.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन	89
५.६.४ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	90
५.६.५. बैकल्पिक प्रविधि	90
 ६. विस्तृत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) कृयाकलापहरू र लागत	 92
६.१. समावेस गरिएका प्रतिवेदनहरू	92
	180

चित्रहरुको सूची

चित्र 2-1: गाउँपालिकाको स्थान मानचित्र	16
चित्र 3-1: खानेपानी सेवा	21
चित्र 3-3: सरसफाइ घरधुरी	21
चित्र 3-4: शैक्षिक संस्थाका चर्पाको सेवा स्तर	25
चित्र 3-5: खानेपानीको प्रणाली तथा प्रविधि	31
चित्र 3-6: मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन विकल्पहरू	33
चित्र 3-7: धाराको प्रकार आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या	35
चित्र 3-8: सुचारूपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या	37
चित्र 3-9: टिगोपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या	37
चित्र 3-10: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरू	41
चित्र 4-1: खानेपानी सेवाको कभरेज र सेवा स्तर सुधार	51
चित्र 4-2: घरायसी सरसफाइको कभरेज र सेवा स्तर सुधार	52
चित्र 4-3: खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को लागत	60
चित्र 4-4: क्षेत्रगत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत	60
चित्र 4-5: १० बर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत	61
चित्र 4-6: १० बर्षे क्षेत्रगत (खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता) वासको लागत	62
चित्र 4-7: अनुमानित लगानी भिन्नता (ग्राम)	70
चित्र 4-8: लगानीमा भिन्नता (ग्राम) - लागत कम्पोनेन्ट स्तरमा	71
चित्र 4-9: लगानीमा भिन्नता (ग्राम) – क्षेत्रगत स्तरमा	71
चित्र 4-12: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति	77

तालिकाहरूको सूची

तालिका 2-1: वडागत रूपमा घरधुरी र जनसङ्ख्या	15
तालिका 2-2: गाउँपालिकाको वडा विभाजन.....	17
तालिका 2-3: वडागत रूपमा घरधुरी र जनसङ्ख्या	18
तालिका 3-1: मौजुदा वास प्रणालीको अवस्था	20
तालिका 3-2: घरायसी स्तरमा पहुँच र सेवा स्तर.....	22
तालिका 3-3: सरसफाइ र स्वच्छताको सेवा स्तर	22
तालिका 3-4: संस्थाहरूमा कभरेज र समुच्च सेवा स्तर	23
तालिका 3-5: शैक्षिक संस्थामा सुधारिएको खानेपानी प्रणाली	23
तालिका 3-6: शैक्षिक संस्थाको सेवा स्तर	24
तालिका 3-7: शैक्षिक संस्थाको चर्पीको सेवा स्तर	24
तालिका 3-8: स्वास्थ्य संस्थाको सेवा स्तर	25
तालिका 3-9: स्वास्थ्य संस्थाको अवस्था	26
तालिका 3-10: सार्वजनिक स्थलमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को अवस्था	27
तालिका 3-11: गाउँपालिकामा बितरित खानेपानीको अवस्था	31
तालिका 3-12: गाउँपालिका स्थित सरसफाईको अवस्था.....	32
तालिका 3-13: मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन विकल्पहरू.....	32
तालिका 3-14: खानेपानी आयोजनाको मर्मतको अवस्था	34
तालिका 3-15: सरसफाइको मर्मतको अवस्था	34
तालिका 3-16: धाराको अवस्था	35
तालिका 3-17: सुचारूपना र दिगोपना लेखाजोखा	37
3-18: गाउँपालिकामा उपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विशेषता	39
तालिका 3-19: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरूको कूल मूल्य	40
तालिका 3-20: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) मा लगानीको आवश्यकता.....	40
तालिका 4-1: आयोजनाहरूको प्राथमिकता	45
तालिका 4-2: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजार NWASH-MIS को प्रक्षेपण.....	48
तालिका 4-3: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाद्वारा जनसंख्या कभरेजको सारांश	53
तालिका 4-4: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सेवाद्वारा जनसंख्या कभरेजको सारांश	63
तालिका 4-5: लगानीमा भिन्नता(ग्याप) – क्षेत्रगत स्तरमा	72
तालिका 4-8: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सम्पति मूल्य.....	78

१. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना योजनाको परिचय

१.१. परिचय

खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) आम मानिसहरूको आधारभूत आवश्यकता हो । यसलाई नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३५ (४) ले मौलिक अधिकारको रूपमा व्याख्या गरेको छ । संविधानको यस प्रावधानद्वारा नै सबै देशवासीलाई सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाईको पहुँच हुनुपर्ने निश्चितता प्रदान गरेको छ । सोही अनुरूप नेपाल सरकारले हरदम, सबैलाई र सबै ठाउँमा प्राप्त हुनसक्ने सुरक्षित, पर्याप्त, सुलभ, स्वीकार्य र गच्छे अनुसारको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाको माध्यमबाट सार्वजनिक स्वास्थ्य र जीवनस्तर सुधार गर्ने लक्ष्य राखेको छ । यो लक्ष्य प्राप्तीमा योगदान गर्न नेपाल सरकारद्वारा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रगत विकास योजना (Sector Development Plan, 2016-2030) तयार गरिएको छ । यसै अनुरूप स्थानीय तहहरूद्वारा आ-आफ्नो क्षेत्रमा स्थानीय खासस्व योजना तर्जुमा गर्न थालिएको छ ।

सोही सन्दर्भमा पातारासी गाउँपालिका, जुम्लाले आफ्नो गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको सम्पूर्ण खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) अवस्थाको तथ्यांकहरू संकलन गरि सो को लेखाजोखा सहित सन् २०३० सम्ममा रास्ट्रले लक्षित गरेको खासस्व लक्ष्य पुरा गर्ने के कस्ता आयोजना, क्रियाकलाप र गतिविधिहरू आवश्यक पर्दैन् सो को पहिचान सहित यो खासस्व योजना तयार गरेको छ । यसमा पातारासी गाउँपालिका का जनताको स्वास्थ्य तथा जीवनस्तर सुधारको लागि सुरक्षित, पर्याप्त, पहुँचयोग्य, स्वीकार्य र सस्तो खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सेवाहरू - हरेकलाई नियमित रूपमा उपलब्ध गराउने परिकल्पना गरिएको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई सेवाहरू यस पातारासी गाउँपालिका को प्राथमिकताको क्षेत्रमा परेको छ । यस खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनामार्फत दिगो विकास लक्ष्य (एसडीजी) र खासस्व क्षेत्रगत विकास योजना (एसडीपी) मा राखिएका प्रावधान र व्यवस्था अनुरूप नै पातारासी गाउँपालिका ले पनि सामूहिक सरोकारवाला दृष्टिकोण अनुसार आफ्ना क्रियाकलापहरू अघि बढाउने सोच बनाएको छ । यसै वमोजिम पातारासी गाउँपालिका का प्रत्येक व्यक्तिले सन् २०३० सम्म दिगो किसिमले व्यवस्थित गरिएका खानेपानी स्रोतहरूबाट दिगो, सुरक्षित खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सेवाहरू प्राप्त गर्नेछन् भन्ने निश्चितता यस योजनाले प्रदान गरेको छ ।

थपमा, यस योजनाले गाउँपालिकालाई खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा अझ प्रभावकारि समन्वय गर्न र विकास साझेदारहरू र सरोकारवालाहरूलाई सुस्पष्ट खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) नीति तयार पार्न सहजीकरण गर्नेछ । गाउँपालिकाको सामूहिक खासस्व लक्ष्य हासिल गर्न तथा प्रगतिको लेखाजोखा गर्दै गन्तव्य पुरा गर्ने यात्रामा अघि बढ्न पनि यो योजनाले सक्षम बनाउँनेछ ।

यस पातारासी गाउँपालिका को खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनाभित्र स्थानीय तहको

योजना तर्जुमा, लगानीको समन्वय र दृष्टिकोण (Vision) कार्यान्वयनका लागि मार्गनिर्देशन, खानेपानी र सरसफाइ सेवा प्रवाहको लागि नीतिगत उद्देश्यहरू समावेश भएका छन् । यो योजनामा गाउँपालिकाको दीर्घकालीन (२०२०-२०३०) खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) प्राथमिकताहरूका साथै एसडीपी र एसडीजीमा समावेश भए अनुसार राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्राथमिकताहरू पनि प्रतिबिम्बित भएका छन् । यो खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको प्रमुख विशेषताहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- प्रत्यक्ष स्रोतहरूको निर्धारण:** यो प्रक्रियामा तत्कालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन अवधिमा वित्तीय आवश्यकताहरूको विभिन्न परिदृश्यहरूको लेखाजोखा समावेश गरिएको छ । यी परिदृश्यहरूले विभिन्न निकायहरूलाई कहाँ कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने भन्ने प्राथमिकता निर्धारण गर्न मद्दत गर्दछ र दोहोरोपनालाई हटाइ सीमित स्रोतहरूबाट कसरि अधिकतम प्रगति हासिल गर्ने भन्ने कुराको निश्चितता प्रदान गर्दछ ।
- सेवा स्तर:** यसले गाउँपालिका भित्र मौजुदा सेवाका स्तरहरू, विशेष गरी समग्र वासको सुधारिएको सेवास्तरमा पहुँच कति प्रतिशत जनसंख्याको छ साथै सुरक्षित खानेपानीमा तथा सरसफाइ सेवामा पहुँच नपुगेको जनसंख्याको प्रतिशत कति छ सो पनि दर्शाउँछ ।
- उत्तरदायित्व र सुशासनमा वृद्धि:** यस योजनाले वास क्षेत्रमा समग्र गाउँपालिकाको प्रगतिको लेखाजोखालाई अनुगमन गर्न र रिपोर्टिङ गर्न सजिलो बनाउँदछ ।
- गाउँपालिका योजना तर्जुमा:** यस वास योजनाले गाउँपालिकाको सम्पूर्ण विकास योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई अझ प्रभावकारि बनाउँछ ।

संक्षेपमा यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाले पातारासी गाउँपालिकाको समग्र वास क्षेत्रमा नीति र कार्यक्रमगत कार्यान्वयनको लागि स्पष्ट रूपरेखा र लक्षित गन्तव्य सहितको मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ ।

१.२. उद्देश्यहरू

पातारासी गाउँपालिकाको यो खासस्व योजना तयार पार्नुको प्रमुख उद्देश्य स्थानीय गाउँपालिका क्षेत्रमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको मौजुदा स्थिति पत्ता लगाइ सो बाट बंचीत समुदाय तथा क्षेत्रको लागि खासस्व सेवाको सुनिश्चितता र सेवामा स्तरीकरण प्रदान गर्नु रहेको छ । पातारासी गाउँपालिकामा विद्यमान स्रोतहरूको औचित्यपूर्ण तथा समतामूलक वितरण र समस्याको दिगो समाधान सहितको यो योजना निर्माण नै यसको प्रमुख प्रतिफल हो ।

यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्न प्रकार रहेका छन् ।

- गाउँपालिका भित्रका खानेपानीका विद्यमान स्रोतहरू तथा मौजुदा खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धित संरचना/ सुविधाहरूको लगत संकलन गरी तथ्यांकको आधाररेखा (baseline) तयार गरी अभिलेखन गर्ने ।

२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सेवा नपुगेका स्थान र पहुँच बाहिरका समुदायमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सेवाको पहिचान र सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता सहित अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन रणनीतिक योजना तयार पार्ने ।
३. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छतासंग अन्तर्सम्बन्धित विषयवस्तुहरू, जस्तै लैडिंगक समानता र सामाजिक समावेसिता (Gender Equality and Social Inclusion), जलवायु परिवर्तन अनुकूलन (Climate Change Adaptation), विपद जोखिम व्यवस्थापन (Disaster Risk Refuction) आदीलाई महत्व दिँदै स्रोत परिचालन र प्रवर्द्धन योजना तयार पार्ने ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सेवा विस्तार तथा सेवा स्तरोन्नति सहित निश्चित समयावधिमा दिगो विकास लक्ष्यले तोकेका क्षेत्रगत सूचकहरू पुरा गर्ने प्रतिवद्दता सहितको रणनीतिक योजना तयार पार्ने ।
५. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनासंग अन्य विषयगत योजनाहरूलाई एकिकृत गर्नको निम्नि गाउँपालिकाको संस्थागत सुदृढिकरण कार्य योजना सहित सहजीकरण गर्ने ।
६. गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको वार्षिक योजना तथा वजेट निर्माण गर्ने सहजीकरण गर्ने ।
७. गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) लाई एकरूपता प्रदान गर्ने ।

माथिका उद्देश्यहरू परिपूर्ति गर्ने तर्जुमा गरिएको यो खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना गाउँपालिकाका जनप्रतिनीधि, कार्यकारी निकाय तथा प्राविधिक, स्थानीय समुदाय र विषयविज्ञहरू सहित स्थानीय आवश्यकता प्रतिविम्बित हुने गरि समतामूलक र सहभागितात्मक विधिद्वारा आयोजनाहरूको प्राथमिकिकरण गरि पातारासी गाउँपालिका कार्यपालिकाका द्वारा प्रमाणिकरण गरिएको छ ।

१.३. औचित्य

यो खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनालाई तलका बुँदाहरूको आधारमा पातारासी गाउँपालिकाको नीतिगत प्रतिवेदनको रूपमा लिन सकिन्दै ।

- **सन् २०३० को अन्तसम्म गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रमा लक्ष्य सहितको मार्गदर्शन योजना:** यसले खासगरी पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको बारेमा विस्तृत र सुस्पष्ट दृष्टिकोण सहित मुख्य समस्याहरूको विश्लेषण र बृहत् खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रका तय गरिएका उद्देश्यहरूको आधारमा नागरिकहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने गाउँपालिकाको समग्र खासस्व व्यवस्थापनमा सुधार गर्नेछ । यसले सबैका लागि खानेपानी र सरसफाई लक्ष प्राप्त गर्न गाउँपालिकालाई आवश्यक लगानी निर्धारण गर्न सहयोग गर्ने छ । साथै सन् २०३० सम्म खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सेवालाई सबैको पहुँचमा पुन्याउँन गाउँपालिकाले जुटाउन र व्यवस्थापन गर्न सक्ने स्रोतहरू र लगानी निश्चित गर्न पनि सहयोग पुन्याउने छ ।
- **पैरवीको लागि सहयोग:** यो खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाले गाउँपालिकालाई पातारासी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

आन्तरिक र बाह्य सहयोगको लागि पैरवी गर्न र यसको औचित्य पुष्टि गर्न तथा आफ्नो पक्ष बलियो बनाउन सहयोग पुऱ्याउने छ । यसको आधारमा गाउँपालिकाले महत्वपूर्ण र प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरूको आयोजना प्रस्ताव तयार पारि सो को औचित्य पुष्टि गरि लगानी बढाउनको लागि अवसर प्रदान गर्नेछ ।

- **क्षेत्रगत व्यवस्थापन:** पातारासी गाउँपालिकाको यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना समग्र उद्देश्य र सूचकहरूको आधारमा तयार गरिएको छ र यो गाउँपालिका भित्रको खासस्व क्षेत्रगत व्यवस्थापन र अनुगमनको लागि एउटा महत्वपूर्ण आधार हुनेछ ।
- **क्षेत्रगत समन्वय र सहकार्य:** यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना गाउँपालिका भित्रका सबै खासस्व सरोकारवालाहरू र अन्य मुख्य क्षेत्रगत योजना तर्जुमा समूहसंगको छलफल र सहकार्यबाट तयार गरिएको हो । त्यसकारण यसले क्षेत्रगत समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी तथा कुशल सहजीकरण र सबल गराउन मुख्य भूमिका निभाउने अपेक्षा गरिएको छ । यसले गाउँपालिका भित्रका मुख्य सरोकारवालाहरू (गैर सरकारी संस्था, निजी क्षेत्र, समुदायमा आधारित संस्था आदिको) पहिचान गर्न सहयोग गर्नेछ जसले गर्दा गाउँपालिकालाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा सुधारमा सहयोग पुग्रे छ ।

१.४. विषयगत क्षेत्र (Scope)

यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना निम्नलिखित विषयगत क्षेत्रहरूमा केन्द्रित रहेको छ:

- **खानेपानी र खानेपानी गुणस्तर** - यस योजनाले सन् २०३० सम्म पातारासी गाउँपालिकाको सबै घरधुरिमा दिगो आधारभूत खानेपानी सेवाहरूको पहुँच पुऱ्याउन सहयोग गर्दछ । यसले खानेपानी र खानेपानी गुणस्तर सेवा प्रवाहको ढाँचा, लागत उठीको लागि वित्तीय संयन्त्र र उद्देश्य तथा निर्धारित लक्ष्यहरू प्राप्तिको लागि रणनीतिक कार्यहरू पनि परिभाषित गरेको छ ।
- **सरसफाइ तथा स्वच्छता** - यसले सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सन् २०३० सम्म पातारासी गाउँपालिकाको भरपर्दो वातावरणीय सेवाहरूमा पहुँच वृद्धि र सुधार गर्ने उद्देश्य राख्दछ । यसले सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा प्रवाहको ढाँचा, लागत उठीको लागि वित्तीय संयन्त्र र उद्देश्य तथा निर्धारित लक्ष्यहरू प्राप्तिको लागि रणनीतिक कार्यहरू पनि परिभाषित गरेको छ ।
- **विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सार्वजनिक स्थानहरू** - यसले पातारासी गाउँपालिका भित्रको सबै शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्थाका साथै बजार तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा उन्नत सरसफाइ सेवा र आधारभूत स्वच्छता सेवा प्राप्तिमा सहयोग पुऱ्याउँछ ।
- **ठोस फोहोर** - यसले पातारासी गाउँपालिका भित्र सन् २०३० सम्म ठोस फोहोरको व्यवस्थापनमा सुधार गर्न सहयोग पुर्याउँछ ।
- **क्षमता अभिवृद्धि** - वासको क्षेत्रमा गाउँपालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरि प्रभावकारी रूपमा योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनको लागि उपभोक्ता समिति र गाउँपालिकाको भूमिका सबल बनाउने तथा सो का निम्नि आवश्यक तालिम, अभिमुखीकरण र क्षमता अभिवृद्धिका निम्नि अन्य स्रोतहरूको पहिचान गरि सो जुटाउन र व्यवस्थापन गर्न यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाले सहयोग पुऱ्याउँछ ।

- समतामूलक वितरण र समावेशीता - खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा प्रवाहमा विद्यमान असमानतालाई न्यूनिकरण गरि गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सेवा विमुख जनताहरुमा कसरी सेवा प्रवाहको समतामूलक वितरणको सुनिश्चितता प्रदान गर्ने भन्ने बारे यस खासस्व योजनाले व्याख्या गर्दछ ।

१.५. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता(खासस्व) योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना ऋड्खलाबद्ध कृयाकलापहरुमा आधारित प्रकृयाहरुलाई अवलम्बन गरि चरणबद्ध योजना तर्जुमा विधिहरु प्रयोग गरि तयार गरिएको छ ।

यो प्रकृयाको सुरुवात पातारासी गाउँपालिका ले आफ्नो पालिका क्षेत्रको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा गर्ने सोच र निर्णय संगसंगै भएको हो । योजना तर्जुमा प्रक्रियामा तथ्यांक संकलनका लागि प्रयोग गरिएको प्रविधि मोबाइलमा आधारित एनवास (NWASH) एप्को प्रविणता पूर्वक प्रयोग गर्न आवश्यक तालिम तथा अन्य प्राविधिक र वित्तिय सहयोग खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागले पुर्यायो । गाउँपालिका तथा समुदायहरुलाई सहभागितामूलक तबरले साधन स्रोतहरुको लेखाजोखा तथा योजना प्रकृयामा सहजीकरण तथा टेवा पुर्याउनको लागि योजना तर्जुमा प्रक्रियामा संलग्न बिज्ञहरुको भूमिका रह्यो । यो योजना प्रक्रियाका सबै चरणहरु पातारासी गाउँपालिकाकै समन्वय र संलग्नतामा सम्पन्न भएका हुन् । यो योजनाको स्वामित्व र कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाको प्रतिबद्धताको सुनिश्चितता भइसके पछि सो का लागि आवश्यक भौतिक, वित्तिय र मानविय स्रोत साधनको परिचालन पनि गाउँपालिकाबाट भयो ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको तयारीमा गाउँपालिकाका राजनीतिक प्रतिनिधिहरु, नगर प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगर कार्यपालिकाका सदस्यहरु / सरोकारवाला तथा गाउँपालिकाका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) हेतु कर्मचारीहरु, योजना एकाइका कर्मचारीहरु आदिको संलग्नता रहेको थियो । गाउँपालिकाभित्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रका सबै मुख्य सरोकारवालाहरुलाई यस योजना प्रक्रियामा स्थान दिइएको छ । प्राविधिक र सामाजिक तथा संस्थागत सूचना र तथ्यांकहरु संकलन सहभागितामूलक विधिहरु (Participatory Approach) प्रयोग गरि गरिएको थियो । नेपाल सरकार, खानेपानी मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा तयार गरिएको NWASH मोबाइल एप्स विधि अवलम्बन गरी सूचना संकलन गरियो । पातारासी गाउँपालिकाको यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा व्यवस्था गरिएको योजना तर्जुमा प्रक्रिया लाई अवलम्बन गर्दै राष्ट्रिय योजना तर्जुमा नीति र प्रक्रियाहरुसंग समेत मिल्ने गरि तयार गरिएको हो ।

योजना प्रक्रियामा मुख्य तीन चरणहरु अनुसरण गरिएको थियो । यी चरणहरु मोटामोटी रूपमा तल व्याख्या गरिएका छन् । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयारी प्रक्रियालाई “खासस्व योजना तर्जुमा मार्गदर्शन” अनुरूप नै व्याख्या गरिएको छ ।

१.५.१. खासस्व योजनाको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन

पातारासी गाउँपालिकाले नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा प्रस्तावित ढाँचा अनुरूप नै यो खासस्व योजनाको तयारी गरेको हो । सो ढाँचामा प्रस्तावित विषयवस्तु तयारीका लागि फिल्ड सर्वेक्षण को रूजु सूची र प्रश्नावलीहरूका अलावा नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा तयार गरिएको NWASH मोबाइल एप्स विधि अवलम्बन गर्ने गरी सूचना संकलन विधि तय गरिएको थियो ।

यस पश्चात खानेपानी आयोजना, विद्युत्यालय र स्वास्थ्य संस्था, घरधुरी एवं समुदाय स्तरको वास सम्बन्धि विस्तृत सूचना संकलनका लागि गाउँपालिकासंगको समन्वयमा प्राविधिक ज्ञान एवं खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा अनुभव हासिल गरेका फिल्डमा सर्वेक्षणका लागि खटिने गणक छनोट गरी मोबाइल एप्सबाट NWASH तथ्यांक संकलन सम्बन्धि तीन दिनको तालिम संचालन गरिएको थियो । उक्त तीन दिनका तालिम पश्चात गणकहरूलाई उपरोक्त क्षेत्रका सूचनाहरू संकलनका लागि परिचालन गरिएको थियो ।

१.५.२. मौजुदा वास सेवा तथा संरचनाहरूको तथ्यांक संकलन, लेखाजोखा र मस्यौदा

तथ्यांक संकलनका निम्नि तपसिलका कामहरू गरिएको थियो ।

- गाउँपालिकामा उपलब्ध सन्दर्भ सामग्रीहरू जस्तै नगरपालिकको बस्तुगत विवरण, गाउँपालिकाको

अवयवहरू	स्याम्पलहरू
खानेपानी प्रणालीहरू	सबै
खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति	सबै
ट्युबबेलहरू	10%
घरायसी सरसफाइ	10%
सरसफाइ सुविधाहरू (FSM, SWM, Sewerage with WWTP)	सबै
विद्यालयहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	सबै
स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)	सबै
सुविधाहरू	
सार्वजनिक खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू	सबै

website र गाउँपालिकामा विगतमा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाद्वारा संकलन गरेको सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धि तथ्यांक र प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन गरिएको थियो ।

- खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन आयोजना (NMIP) द्वारा तयार पारिएको देशभरिको खानेपानी आयोजनाहरूको सूचिलाई गाउँपालिकामा पाताराशी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

पनि मौजुदा खानेपानी आयोजनाहरूको सूचना तथा तथ्यांक संकलन गर्न प्रारम्भिक सूचिको रूपमा प्रयोग गरियो ।

- गाउँपालिका क्षेत्रभरिका शत प्रतिशत खानेपानी र सरसफाइसंग सम्बन्धित विद्युमान भौतिक संरचनाहरूको सबै प्राथमिक तथ्यांकहरू GIS मा आधारित वेब NWASH <http://nwash.mows.gov.np/dashboard> र सम्बन्धित Application (अनुसूची १) को उपयोग गरिएको थियो ।
- सबै संचालित खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपना सम्बन्धि तथ्यांक तथा सूचनाहरू पनि NWASH मोबाइल एप्सकै माध्यमबाट संकलन र लेखाजोखा गरियो ।
- घरपरिवार तहको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको सूचनाहरू संकलन गर्न १० प्रतिशतको अन्तरालमा ९० प्रतिशत Confidence level हुने गरि नमूना संकलन (Random Sampling Method) विधिवाट सूचनाहरू संकलन गरियो ।
- शत प्रतिशत विद्युयालयहरू, स्वास्थ संस्थाहरू तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा पुगि खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धि मौजुदा अवस्था NWASH मोबाइल एप्सको माध्यमबाट र भावि योजनाहरू सम्बन्धि सूचना पनि सोहि एप्स प्रयोग गरि प्राथमिक स्रोतकै माध्यबाट संकलन गरियो ।
- समुदायको ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन, मानव दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापन गरि स्रोतको पुनःप्रयोग सम्बन्धि सूचनाहरू NWASH मोबाइल एप्स र समुदाय तहमा छलफल तथा अवलोकन गरि संकलन कार्य गरियो ।
- खानेपानीको पहुँचबाट वन्चित भएका समुदायको खानेपानीको सम्भावित स्रोतहरू र तिनको वर्तमान अवस्था (क्षमता, गुणस्तर) र भविष्यमा स्तरोन्नति गर्न सकिने अवस्थाको समेत आंकलन गरियो ।
- अन्य विकास साझेदारहरूको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरूको विवरणहरू पनि संकलन गरियो ।

यी सबै सूचना तथा तथ्यांकहरूको संकलनले गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाहरूको प्रावधानको मौजुदा अवस्थालाई स्पष्ट देखायो र यसको लेखाजोखा पछि गाउँपालिकाको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) को अवस्थामा सन् २०३० सम्ममा लक्षित उपलब्धि हासिल गर्न के कति र कहाँ नयाँ आयोजनाहरू थप गर्नु पर्दछ र के कस्ता स्रोतहरूको व्यवस्था गर्नुपर्दछ भन्ने खाका तयार भयो । यसका लागि गाउँपालिकाको वर्तमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवस्थाको स्पस्ट जानकारी सहित वर्तमान अवस्था र २०३० सम्मको परिदृश्य विचको ग्याप विश्लेषण गरिएको थियो र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कभरेज र सेवा स्तर सुधारको लागि के/के कुराहरू आवश्यकता छ पहिचान गरिएको थियो ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा प्रकृयाकै सिलसिलामा सरोकारवालाहरूको लागि एउटा Visioning कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । यो कार्यशाला खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा कार्यशालाको रूपमा आयोजना गरिएको थियो । जसमा गाउँपालिका, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता

(खासस्व) संस्था लगायतका व्यक्तिहरू सहभागी थिए । सो कार्यशाला खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को अवस्था विश्लेषण, गाउँपालिका स्तरमा खासस्व सेवाहरूको वितरण, व्यवस्थापन र सहयोगको वातावरणलाई बुझ्नको लागि आयोजित गरिएको थियो । छलफलले खासस्व योजनाको लागि मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा संरचनाको तथ्याङ्क र सन्दर्भ विश्लेषण गरी योजनाको लागि आधार तयार गन्यो । यस कार्यशालाले वर्तमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुशासन, वित्तीय ग्राम पहिचानको स्थिति, यी मुद्दाहरूसँग सम्बन्धित चुनौतीहरू र प्रमुख निष्कर्षहरूको सारांश प्रस्तुत गन्यो । यस कार्यशालामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा प्रवाह, सञ्चालन तथा सेवा प्रवाहका मुद्दाहरू र मुख्य अवसर, सफलताका कारकहरू र चुनौतीहरूको बारेमा पनि छलफल गरिएको थियो ।

राष्ट्रिय योजनामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजारलाई मूल-प्रवाहको औजार बनाउन, आधारभूत जानकारीको रूपमा प्रोफाइलको आवश्यक प्रयोग गर्न र विकास नीति र कार्यक्रमहरूमा आधारभूत जानकारीको रूपमा यी सुचनाहरू प्रयोग गर्नको लागि पनि यो कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । यो कार्यशालाले पूर्ण खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कभरेज र सेवा स्तर सुधारको लागि आवश्यकता, भिजन, परिभाषित परिणाम, रणनीति, कार्यान्वयन व्यवस्था र कोष संयन्त्रको पनि स्थापना गन्यो ।

मोबाइल एप्स, समुहगत छलफल, रुजु सूचिको आधारमा संकलन गरिएका सूचना तथा तथ्यांकहरूलाई NWASH MIS को सहयोगमा प्रशोधन तथा विश्लेषण गरियो । तत्पश्चात निर्धारित लक्ष्य हासिल गर्न हालको विद्यमान अवस्था र पुगु पर्ने स्थान विचको अन्तरको चर्चा गर्दै स्पष्ट नीति, कार्यक्रम, बजेट र साझेदारहरूका वीचको सहकार्यको योजना सहितको नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागबाट सिफारिस गरिएको ढाँचामा सन् २०२०-२०३० सम्मको लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गर्यो ।

यो प्रक्रियाले निम्न चरणहरू अनुसरण गरेको थियो:

- गाउँपालिकाको आवश्यकता प्राथमिकीकरण गर्ने र २०२०-२०३० को लागि वित्तीय आवश्यकता निर्धारण गर्ने ।
- निम्न आधारमा तिनीहरूको क्षमता लेखाजोखा गर्ने;
 - महसुल र शुल्क आ) स्व-लगानी इ) कर ई) हस्तान्तरण (Transfer) ।
 - यो समयावधिको लागि वित्तीय अपुग अनुमानित गर्ने र व्यापार, शेयर, इक्विटी र बोण्ड्सद्वारा अपुग लगानी पूर्ति गर्ने तरिकाहरू पत्ता लगाउने ।

१.५.३. योजना प्रमाणीकरण कार्यशाला

योजना प्रमाणीकरण कार्यशालाको उद्देश्य “पातारासी गाउँपालिकाको मस्यौदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना (२०२०-२०३०)” लाई प्रमाणीकरण गर्नु थियो । कार्यशालाले योजनामा समावेश गरिएका सूचना र तथ्याङ्कको प्रमाणीकरण र समीक्षा गरेको थियो । विशेषगरी, कार्यशाला पातारासी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

निम्न मुख्य क्षेत्रहरूमा केन्द्रित थियो ।

- खासस्व योजना प्रतिवेदनमा प्रत्येक अध्यायको सामग्री, तथ्याङ्कीय सूचक, रणनीतिक खाकाको सूचना र विश्लेषणात्मक पाठको सन्दर्भमा;
- आगामी बाटो र कार्ययोजना; यसमा योजनाको कार्यान्वयन चरणहरू, अनुगमन संयन्त्र, प्रोफाइल अद्यावधिक गर्ने समयावधि, आवश्यक फर्माइटहरू र यो योजनालाई राष्ट्रिय तथ्याङ्कको अंशको रूपमा कसरी व्यवस्थापन, संग्रहण र सुरक्षण गर्न सकिन्छ आदि ।
- प्रस्तावित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका दूरदृष्टी, परिलक्ष्य, लक्ष्य, रणनीति, अन्य विकास साझेदारहरूको संलग्नता, गाउँपालिकाको खासस्व कार्यक्रमहरूको बजेट, जलवायु परिवर्तनका असर र अनुकूलन योजना, विपद व्यवस्थापनका योजना, संस्थागत क्षमता छलफलका अलावा प्राप्त सूचना र तथ्यांकहरूको पुष्टीकरण;

१.६. योजना तर्जुमाको लागि वास सूचकहरू

यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाले 'Joint Monitoring Programme (JMP)' द्वारा दिगो विकास लक्ष्यहरूको लागि खानेपानी तथा सरसफाईमा अनुगमन स्तरलाई बढाउन र सरल बनाउन विकास गरेको 'सेवा लिस्टो (Ladder)' को आधारमा गाउँपालिका भित्रको वास सेवाको वर्गीकरण गरेको छ । यसले स्थापित स्रोतको वर्गीकरण मात्रै गर्दैन, दिगो विकास अनुगमनलाई निरन्तरता पनि प्रदान गर्दछ । यसै अनुरूप खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) अन्तर्गत निम्न सेवाहरूलाई निम्नानुसारका सूचकका आधारमा परिभाषा सहित वर्गीकरण गरिएको छ ।

१.६.१. खानेपानी

सेवा स्तर	परिभाषा
सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको खानेपानी	सुधारिएको स्रोतबाट घर आँगनमै चाहिएको समयमा उपलब्ध; दिसाजन्य जीवाणु र रासायनिक प्रदूषण रहितको खानेपानीको सुविधाहरू
आधारभूत स्तरको खानेपानी	सुधारिएको स्रोतबाट उपलब्ध; घर आँगनदेखि धारासम्म जान आउन र पालो पर्खन समेत गरी ३० मिनेटको दूरीमा उपलब्ध खानेपानीको सुविधाहरू
सीमित स्तरको खानेपानी	सुधारिएको स्रोतबाट उपलब्ध; घर आँगनबाट धारासम्म जान आउन र पालो पर्खन समेत गरी ३० मिनेटभन्दा बढीको दूरीमा उपलब्ध खानेपानीको सुविधाहरू
सुधार नभएको खानेपानी	असुरक्षित इनार वा मूल (स्प्रिङ) बाट उपलब्ध खानेपानीको सुविधाहरू
खानेपानी सेवा नभएको	खोला, बाँध, ताल, पोखरी नदी, नहर वा सिँचाइ नहरबाट सिधा खानेपानी सङ्कलन गरिएको सुविधाहरू

१.६.२. सरसफाइ

सेवा स्तर	परिभाषा
सुरक्षित व्यवस्थापन सहितको सरसफाइ	एक घर एक चर्पीको अवधारणामा आधारित; दिसाको स्थलगत वा अफ-साइट दुवानी गरी सुरक्षित रूपमा व्यवस्थापन गरिएको सरसफाइ सुविधाहरूको प्रयोग
आधारभूत सरसफाइ	एक घर एक चर्पीको अवधारणामा दिसाको सुरक्षित रूपमा व्यवस्थापन गरिएको सरसफाइ सुविधाहरू
सीमित सरसफाइ	दुई वा दुईभन्दा बढी घरधुरीले प्रयोग गरी दिसाको सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको सरसफाइ सुविधाहरू
सुधार नभएको सरसफाइ	स्ल्याब, प्लेटफर्म नभएको खाल्डे चर्पी, तैरिएको, बाल्टिन चर्पीको सुविधाहरू
खुला दिसायुक्त	खेत, बारी/जमिन, जड्गल, झाडी, पानीमा, समुद्री तटमा दिसा विसर्जन

१.६.३. स्वच्छता

सेवा स्तर	परिभाषा
आधारभूत स्वच्छता	परिसरमा साबुन पानी सहितको हात धुने सुविधा भएको
सीमित स्वच्छता	परिसरमा साबुन पानी बिनाको हात धुने सुविधा भएको
स्वच्छता सुविधा नभएको	परिसरमा हात धुने सुविधा नभएको

१.६.४. विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

सेवा स्तर	खानेपानी	सरसफाइ	स्वच्छता
उन्नत	चाहेको अवस्थामा उपलब्ध, पहुँचमा खानेपानी परीक्षणको आधारमा दिसाजन्य रहित र रासायनिक प्रदूषण	सबैको लागि पर्याप्त सरसफाइका सुविधाहरूको उपलब्धता, सफाइको निरीक्षण भएको, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन उपयुक्त सुविधाहरूको	सबैका लागि अत्यावश्यक अवस्थामा हात धुने सुविधाहरूको उपलब्धता, महिनावारी स्वच्छताको शिक्षा र साधनहरू वितरण

	खानेपानीको उपलब्धतालाई समावेश गर्न सकिने (राष्ट्रिय स्तरमा परिभाषित गरिने)	उपलब्धता समावेश गर्न सकिने (राष्ट्रिय स्तरमा परिभाषित गरिने)	भएको (राष्ट्रिय स्तरमा परिभाषित गरिने)
आधारभूत	विद्यालयमा सुधारिएको स्रोतबाट खानेपानीको उपलब्ध भएको	विद्यालयमा लैडिंगक-मैत्री र प्रयोग गर्न सकिने अवस्थाको सुधारिएको सुविधाहरू भएको	साबुन पानी सहितको हात धुने सुविधाहरू भएको
सीमित	सुधारिएको स्रोत (पाइपबाट खानेपानी, संरक्षित कुवा/मूल/स्प्रिङ, वर्षात् को पानी, बोतलको पानी); तर सर्वेक्षणको समयमा पानीको उपलब्धता नभएको	सुधारिएको सुविधाहरू (फ्लस/पोअर, स्ल्याब सहितको खाल्डे र कम्पोस्टिङ चर्पी); तर लैडिंगक-मैत्री नभएको वा प्रयोग गर्ने अवस्थामा नरहेको	पानी भएको तर साबुन नभएको हात धुने सुविधाहरू भएको
सेवा नभएको	खानेपानी नभएको वा सुधार नभएको स्रोत (संरक्षण नगरिएको कुवा/मूल/स्प्रिङ, सतहको पानी द्याइक्रबाट ल्याएको)	शौचालय नभएको वा असुरक्षित सुविधाहरू (खाल्डे चर्पी, स्ल्याब वा प्लेटफर्म नभएको चर्पीहरू, तैरिएको चर्पी, बाल्टिन चर्पी)	हात धुने सुविधाहरू नभएको विद्यालय वा पानी सहितको हात धुने सुविधा नभएको

१.६.५. स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

सेवा स्तर	खानेपानी	सरसफाई	स्वच्छता	स्वास्थ्य संस्थामा फोहोर व्यवस्था पन	वाता वरणीय सफाई
उन्नत	राष्ट्रिय स्तरमा परिभाषित गरिने	राष्ट्रिय स्तरमा परिभाषित गरिने			

					टित गरि ने
आधार भूत		प्रयोग गर्न योग्य सुधारिएक ो सरसफाइ सुविधाहरू र कम्तीमा एउटा चर्पी कर्मचारील ाई सुधारिएको स्रोतबाट घर आँगनमा खानेपानीको उपलब्धता	प्रयोग गर्न योग्य हात धुने (पानी र साबुन/ वा र अल्कोह लमा छुट्टाइएको; कम्तीमा एउटा लैडिंगक- मैत्री महिनावार ी स्वच्छता व्यवस्थाप नको लागि छुट्टाइएको र कम्तीमा एउटा चर्पी अपाइंग- मैत्री भएको	प्रयोग गर्न योग्य हात धुने (पानी र साबुन/ वा र अल्कोह लमा आधारि त हात सफा गर्ने वस्तु) सुविधा क संस्थाम ा भएको र ५ मिटरक ो दूरीभि त्र चर्पीको सुविधा भएको	सरस फाइ को आध ार भूत प्रोटो कल भए को र सरस फाइ गर्ने जिम् मेवा री पाए का कर्म चारी ले ताल िम प्राप गरेक ो

सीमित			उपचार स्थानम ा वा चर्पीमा प्रयोग गर्न सकिने अवस्था को हात धुने सुविधा भएको, तर अधारभूत सेवाको सबै मापदण्ड पुरा नभएको	सीमित छुट्टाउने र वा धारिलो र सङ्क्राम क फोहोरक ो विसर्जन वा प्रशोधन गर्ने, तर आधारभू त स्तरको सेवाको मापदण्ड पुरा नभएको	सफा इ प्रोटो कल भए को र वा कम्त ीम ा केही कर्म चारी ले सरस फाइ सम्ब न्धी ताल मिम प्राप्त गरेक ो
सेवा नभए को	खानेपानीको असुरक्षित स्रोत जस्तै इनार, कुवा वा खोला वा सतहको पानी; वा सुधारिएको स्रोत घर आँगनबाट ५०० मिटरको दूरीको धारा वा त्यो धारामा	चर्पीका सुविधाहरू असुरक्षित (स्ल्याब र प्लेटफर्म बिनाको खाल्डे चर्पी, तैरिएको चर्पी, बाल्टिन (चर्पीहरू) वा चर्पीको सुविधा नै नभएको	उपचार स्थानम ा वा चर्पीमा प्रयोग गर्न हुने अवस्था मा हात धुने सुविधा हरू नभएक ो	छुट्टै फोहोर फाल्ने भाँडो र वा धारिलो र सङ्क्राम ो सुरक्षित विसर्जन/ प्रशोधन गर्ने	सफा इ प्रोटो कल नभ एको र चारी ले सफा इ ताल मिम

	पानीको सुविधा नभएको			सुविधा नभएको	प्राप्त नगरे को
--	---------------------------	--	--	-----------------	-----------------------

१.७. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा औजार को रूपमा एनवास (NWASH Mobile Apps)

पाताराशी गाउँपालिकाले खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा औजार को रूपमा प्रयोग गरेको एनवास (NWASH Mobile Apps) वेबमा आधारित योजना तर्जुमा औजार हो । यसले गाउँपालिका स्तरमा पूर्ण रूपमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) कभरेज प्राप्त गर्न आवश्यक योजना र लागत तयार गर्दछ । यो औजार प्रयोगको लागि (<http://nwash.mow.gov.np/dashboard>) मा उपलब्ध छ । यसले सन् २०२०-२०३० सम्मको निम्ति प्रस्तावित आयोजना र कार्यक्रमहरूको विस्तृत लागत र मात्राको स्पष्ट प्रस्तुति समेत प्रदान गर्दछ । यो औजार प्रयोग गर्न तलका शर्तहरू पुरा गर्नु पर्नेछ ।

१. खानेपानी मन्त्रालयको अधिकार प्राप्त (UserName र Password) व्यक्तिले यो औजारको प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
२. मौजुदा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा तथा संरचनाहरूको तथ्यांक संकलन, लेखाजोखा र मस्यौदा १.५.२अनुसार गर्नुपर्दछ ।
३. भिजनिङ कार्यशाला (Visioning Workshop) तथा रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशाला सञ्चालन गर्न यो औजारलाई राम्रोसँग बुझेको, सहजीकरण सीप भएको सहजकर्ताको आवश्यक पर्दछ ।

..... गाउँपालिका ले माथिका सबै शर्तहरू पुरा गरि यो खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार गरेको हो ।

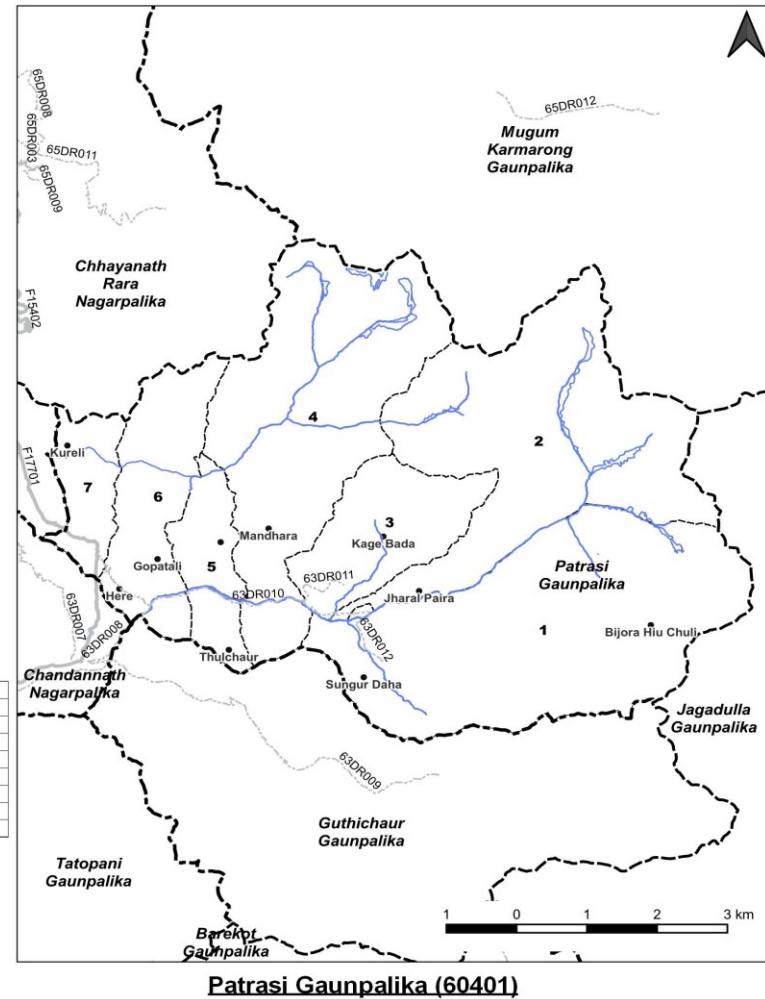
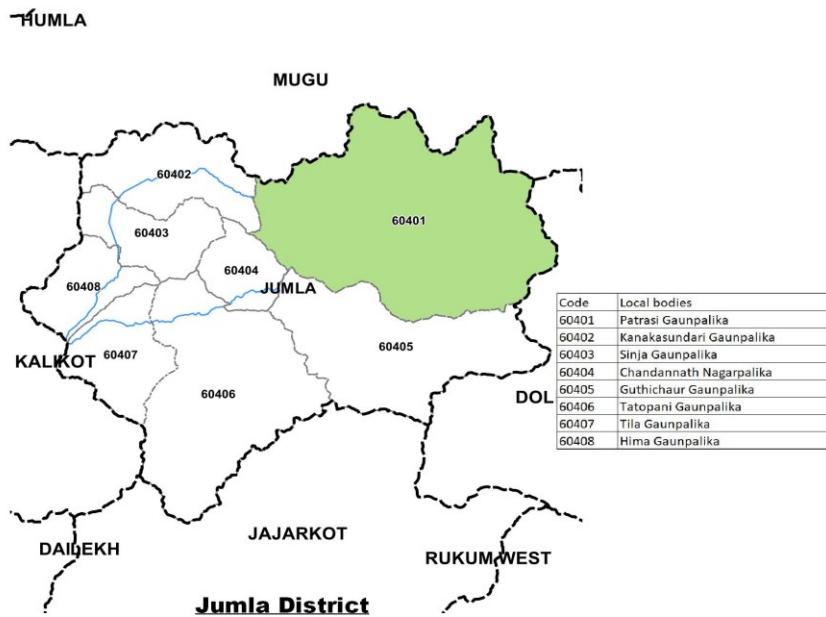
२. पातारासी गाउँपालिका

२.१. भौगोलिक अवस्थीति र बनौट

पातारासी गाउँपालिका कर्णाली प्रदेश, जुम्ला जिल्लामा अवस्थित छ। सन् ० को जनगणना सर्वेक्षण अनुसार पातारासी गाउँपालिकामा कुल घरधुरी २५३७ तथा पुरुष ० र महिला ० गरि कुल जनसंख्या १४५७१ रहेको छ। यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ० वर्ग कि.मी रहेको छ।

तालिका २-१: वडागत रूपमा घरधुरी र जनसङ्ख्या

क्र. सं.	परामिति	विवरण
१	नगरपालिकाको नाम	पातारासी गाउँपालिका
२	कोड सङ्ख्या	६०४०१
३	स्थान/ठेगाना	जुम्ला, कर्णाली प्रदेश
४	नगरपालिकाको जम्मा जनसङ्ख्या	१४५७१
५	नगरपालिकामा जम्मा घरधुरी	२५३७
६	नगरपालिकामा पाइप सञ्चालको खानेपानी सुविधाबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	१६१०१
७	नगरपालिकामा पाइप सञ्चालको खानेपानी सुविधाबाट लाभान्वित घरधुरी	२८७१
८	खानेपानी सुविधाको पहुँच (जनसङ्ख्या %)	११०.५
९	खानेपानी सुविधा पहुँचको घरधुरी (घरधुरी %)	११३.१७
१०	चर्पीको पहुँच पुगेको घरधुरी	२६९०
११	सरसफाई सुविधाको पहुँच (घरधुरी %)	९३.७
१२	२०२०-२०३० को लागि जम्मा वास लागत	६७७६६१४४०

चित्र 2-1: गाउँपालिकाको स्थान मानचित्र

२.२. भू-उपयोग तथा वातावरण

पातारासी गाउँपालिकाको ८१४ वर्ग किमि भू-भाग मध्य करिब ..प्रतिसत भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ । यस गाउँपालिकामा माटोको बनवट, खेतियोग्य जमीन, बस्तीयोग्य क्षेत्र आदिको विस्तृत अध्ययनको आधारमा नगरवासीहरुको आर्थिक हैसियत बृद्धी गर्न र वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्न नदिन के कस्ता उत्पादन प्रणाली तथा नीतिहरु अवलम्बन गर्न सकिन्द्र भन्ने विषयमा विस्तृत अध्ययन गरी योजना निर्माण पश्चात कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्द्द। पातारासी गाउँपालिका औसत न्युनतम तापक्रम २.९४ -° सिन्टिग्रेड अधिकतम १०.१५ -° सिन्टिग्रेड र वार्षिक वर्षा २४६ मिलि लिटर हुने गरेको छ ।

२.३. प्रशासनिक एकाइ

यस गाउँपालिकामा हाल ७ वडा वडा कायम रहेका छन् । हालको वडामा समावेस साविकका गाविस तथा वडाहरुको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २-२: गाउँपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	नगरपालिकामा समावेश गरिएका पुराना गाविस र नगरपालिका
१	पातारासी(६-९)
२	पातारासी(१-५)
३	छुमचौर(१-९)
४	डिल्लीचौर(५-९)
५	डिल्लीचौर(१-४)
६	पटमारा(३,७-९)
७	पटमारा(१,२,४-६)

२.४. जनसंख्या र जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरू

२.४.१. जातजाति र अन्य जनसाङ्ख्यिक विवरण

पातारासी गाउँपालिकामा २५३७ बस्तीहरु रहेका छन् । धेरैजसो वडाका बस्तीहरु छरिएर रहेका छन् । सन् २०११ को जनगणना अनुसार पातारासी गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या १४५७१ छ । यो जनसंख्या नेपालको कुल जनसङ्ख्याको ०.०६% हुन आउँद्द । नगरपालिकाको जनघनत्व १८ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । सन् २०२० को प्रक्षेपित जनसङ्ख्या १७३६८ हुन आउने र सन् २०३० मा यो जनसङ्ख्यामा वृद्धि भएर २११०९ पुग्ने अनुमान गरिएको छ । नगरपालिकाको औसत घरधुरी सङ्ख्या ५.७४ रहेको छ । नगरपालिकामा महिला र पुरुषको जनसङ्ख्या प्रतिशत क्रमशः ४९.९८%,

५०.०२% रहेको छ । नगरपालिकामा युवाहरुको जनसङ्ख्या ३२.९३% छ । वडा अनुसारको जनसङ्ख्या वितरण तल तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका 2-3: वडागत रूपमा घरधुरी र जनसङ्ख्या

वडा नं	घरधुरी	२०११ जनगणना अनुसार			औसत घरधुरी	
		जनसङ्ख्या		जम्मा		
		पुरुष	महिला			
१	२१०	६३०	६३१	१२६१	६	
२	४१५	१२६३	१२६७	२५३०	६.१	
३	४१३	१३१४	१३०१	२६१५	६.३३	
४	५६३	१५४३	१५२५	३०६८	५.४५	
५	३१४	७९५	८४८	१६४३	५.२३	
६	३४६	९३७	९२७	१८६४	५.३९	
७	२७६	८०६	७८४	१५९०	५.७६	
जम्मा	२५३७	७२८८	७२८३	१४५७	५.७४	

माथि तालिकामा प्रस्तुत भएअनुसारको वडागत जनसङ्ख्या वितरणलाई आधार मान्दा हाल गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ० पुगेको देखिन्छ ।

पातारासी गाउँपालिकाको कुल २५३७ घरधुरी मध्ये २४५० घरधुरी ब्राह्मण/क्षेत्री, १६८ घरधुरी जनजाति, २२३ घरधुरी दलित र ५२ घरधुरी अन्य जातजाति रहेका छन् ।

२.५. जनसङ्ख्याको गतिशिलता र बसाइ सराइको स्थिति

यस गाउँपालिका जनसंख्या बृद्धिदर सामान्य रूपमा बढेको पाइन्छ । गाउँपालिका भित्र अन्य जिल्ला वा अन्य पालिका बाट बसाइ सराइ गरेर आउने जनसंख्या न्यून रहेको, आर्थिकरूपमा सबल बनेपछि अन्य सहरी क्षेत्रमा बसाइ सराइ गरेर जाने प्रवृत्तिले गर्दा पालिकामा जनसंख्या बृद्धिदर न्यून रहेको छ ।

२.६. भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

यस पालिका क्षेत्र भौतिक पूर्वाधारको अवस्थाको आधारमा कमजोर देखिन्छ । कर्णाली राजमार्ग अन्तर्गत नागमा जुम्ला सडक खण्ड कालोपत्रे भएता पनि नियमित मर्मत सम्भार को अभावमा संरचना राम्रो रहेको छैन । केन्द्रीय प्रसारण लाइन बाट हालसालै मात्र बिद्युत सेवा जोडिएको छ ।

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सरकारीतर्फका शैक्षिक संस्थाहरु १६ वटा र ३ नीजि शैक्षिक संस्थाहरु रहेका छन् । स्वास्थ संस्थाहरुको हकमा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र ८ अस्पताल, स्वास्थ केन्द्र, निजि नर्सिङ होम रहेका छन् ।

२.७. आर्थिक अवस्था, गतिविधि र पेशा

पातारासी गाउँपालिकाभित्रका बजारहरु आँफैमा जुम्ला जिल्लाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरु हुन् । कृषी, पशु एवम् कच्चा पदार्थको सुलभ उपलब्धता, गाउँपालिकाको सवैजसो वडा तथा बस्तीहरुमा सडक, बिजुली, पानी लगायतका आधारभूत पूर्वाधारको विकास तथा उद्धयोग स्थापनाका लागि पर्याप्त समथार जमीन यस गाउँपालिकामा रहेको हुँदा गाउँपालिकामा कृषी, पशु, बन लगायतका उद्धयोगका साथै शैक्षिक पर्यटन, घरबास (Home-Stay) तथा साहसिक पर्यटन समेतको विकासको प्रचुर सम्भावना रहेको छ ।

खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, सिट्रस (अमिलो जातका फलफूल) को उत्पादन, गाई, भैंसी, भेडा, बाख्ना जस्ता पशुजन्य उत्पादन, बेसीका उर्वरशिल भूमी र सिंचित क्षेत्रको विस्तार, वैदेशिक रोजगारी र विप्रेषण, बैंक तथा वित्तिय क्षेत्र र सहकारीको विस्तार, मन्दीर क्षेत्रको विकास र विस्तारले पर्यटन क्षेत्रमा थप टेवा पुग गइ आर्थिक उपार्जनमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ । साथै बस्तीबस्तीमा स्थानिय बजारको विस्तारबाट यहाँका बासिन्दाहरुको आर्थिक गतिविधि बढिरहेको देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका वित्तिय तथा सहकारी संस्थाहरुको पनि भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । सहकारी संस्थाहरुले स्थानिय स्तरको वचतलाइ गाउँपालिका वाहिर जानबाट रोकी स्थानिय क्षेत्रमा विभिन्न आयमूलक कार्यमा लगानी गरिरहेको छ । यस गाउँपालिकामा लघुवित्त तथा क्रष्ण सहकारी संस्था र वाणिज्य बैंकहरुले आर्थिक तथा बैंकिङ गतिविधिहरु संचालन गरि रहेका छन् ।

३. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवस्थाको विश्लेषण

यस खण्डले गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को मौजुदा अवस्था र चुनौतीहरूको विस्तृत लेखाजोखा गर्दछ । यसले विषयगत क्षेत्रहरू: खानेपानी सेवा, सरसफाइ तथा स्वच्छता, सामुदायिक सरसफाइ सेवा, विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधा र स्वास्थ्य संस्थाको बर्तमान स्थिति स्पष्ट देखाउँछ र लक्षित अवस्था तथा बर्तमान अवस्था विचको अन्तर (gap) पनि स्पष्ट देखाउँछ । यसबाट बर्तमान अवस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुशासन, वित्तीय व्यवस्था र अन्तर (gap) पहिचान, यी सवालसँग सम्बन्धित चुनौतीहरू र निष्कर्षको सारांश प्राप्त हुन्छ ।

यस खण्डमा पातारासी गाउँपालिकाको मुख्य खानेपानी प्रविधिहरू, JMP(Joint Monitoring Programme) को क्षेत्रगत परिभाषामा आधारित पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी सेवाको कभरेज र विश्लेषण प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१. खानेपानीका प्राथमिक स्रोतहरू

पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना निर्माणका क्रममा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकाभित्र पाइप प्रणालीको खानेपानी सेवाले १००% ओगटेको छ । गाउँपालिकामा पाइप प्रणालीको खानेपानी सेवा अन्तर्गत ०% सुरक्षित खानेपानीको सेवा र ६३% आधारभूत स्तरको खानेपानी सेवा पुगेको देखिन्छ । त्यसै गरि ठ्युवबेल प्रणालीले जम्मा खानेपानी सेवाको ०% ओगटेको छ । ठ्युवबेल प्रणालीको खानेपानी सेवा अन्तर्गत चाहिँ सुरक्षित खानेपानी सेवा ०% र ०% आधारभूत स्तरको खानेपानी सेवा पुगेको देखिन्छ ।

कुल ६३% जनसङ्ख्यामा खानेपानीको पहुँच पुगेको छ भने ६% जनसङ्ख्यामा खानेपानीको पहुँच पुगेको छैन र बाँकी सबै जनसङ्ख्या सीमित तथा असुरक्षित खानेपानी सेवा लिएका भित्र पर्दछन् ।

तालिका 3-1: मौजुदा वास प्रणालीको अवस्था

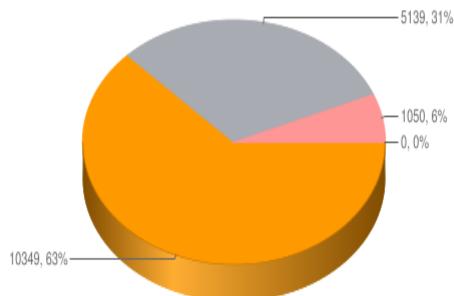
क्र. सं.	सेवाका प्रकारहरू	प्रणालीको सङ्ख्या	लाभान्वित जनसङ्ख्या	यो के हो?
१	पाइप सञ्चालको खानेपानी	८७	१६१०१	कम्तीमा एउटा सङ्कलन इनटेक सहितको पाइप खानेपानी प्रणाली, कम्तीमा एउटा धाराको पाइप सञ्चाल खानेपानी प्रणाली

३.२. मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणालीको अवस्था

३.२.१. गाउँपालिकाको मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणालीको अवस्था अध्ययन गर्दा गाउँपालिका भित्र निम्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रणालीहरू रहेको देखिन्छ ।

गाउँपालिकामा मौजुदा सन्चालित, अर्द्ध सन्चालित वा आँशिक सन्चालित खानेपानी आयोजनाहरू वडागत रूपमा हेर्दा का १००% घरधुरीले पाइप प्रणालीबाट खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ भने ०% घरधुरीहरूले अन्य स्रोतबाट खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका अनुसार रहेको छ जसमा वडागत बस्तीहरू र खानेपानीको विवरण दिइएको छ।

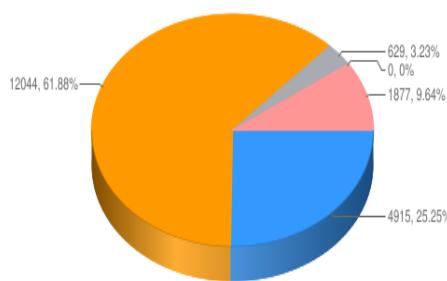
खानेपानी सेवा

■ सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको सेवा ■ आधारभूत सेवाहरू ■ सीमित सेवाहरू र सूधार नभएको सेवाहरू ■ सेवा नपुगेको

चित्र 3-1: खानेपानी सेवा

सरसफाई घरधुरी

■ सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको सेवा ■ आधारभूत सेवाहरू ■ सीमित सेवाहरू ■ सूधार नभएको सेवाहरू ■ सेवा नपुगेको

चित्र 3-2: सरसफाई घरधुरी

३.२.२. घरायसी स्तरमा पहुँच र सेवा स्तर

घरायसी स्तरमा खानेपानी सेवाको पहुँच र कभरेजको अवस्था माथि मा प्रस्तुत गरिएको छ। त्यसमध्ये सुरक्षित सरसफाईको सेवा र आधारभूत सरसफाईको सेवा २५.२५% र ६१.८८% जनसङ्ख्याले प्राप्त गरेको देखिन्छ।

३.२.३. मानव मलमुत्र-जन्य फोहोर व्यवस्थापन:

पाताराशी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

हालसम्म नगरपालिकामा यो सेवा र सुविधाको उपलब्धता नरहेको देखिन्छ।

३.२.४. ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्रः

ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्रको सञ्चाल सेवा पनि हालसम्म यो नागरपालिकामा उपलब्ध रहेको छैन।

३.२.५. ठोस फोहोर व्यवस्थापनः

हालसम्म नगरपालिकामा ठोस फोहोर व्यवस्थापन सेवा र सुविधाको उपलब्धता नरहेको देखिन्छ।

तालिका 3-2: घरायसी स्तरमा पहुँच र सेवा स्तर

		खानेपानी		ठ्युवबेल		सरसफाइ घरधुरी		FSM		ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र		ठोस फोहोर व्यवस्थापन	
क्र. सं.	लाभान्वित जनसङ्ख्या	जनस.	%	जनस.	%	जनस.	%	जनस.	%	जनस.	%	जनस.	%
१	सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको सेवा	०	०	०	०	४९१५	२५.२५	०	०	०	०	०	०
२	आधारभूत सेवाहरू	१०३४	६३	०	०	१२०४	६१.८८	०	०	०	०	०	०
	जम्मा लाभान्वित	१०३४	६३	०	०	१६९५	८७.१३	०	०	०	०	०	०
३	सीमित सेवाहरू	५१३९	३१	०	०	६२९	३.२३	०	०	०	०	०	०
४	सुधार नभएको सेवाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	सेवा नपुगेको	१०५०	६	०	०	१८७७	९.६४	१६५३	१००	१९४६	१००	१६५३	१००
६	जम्मा जनसङ्ख्या	१६५३	८	१००	०	१९४६	१००	१६५३	१००	१९४६	१००	१६५३	१००

३.३. सरसफाइ र स्वच्छता:

तलको तालिकाले गाउँपालिका भित्रको सरसफाइ र स्वच्छताको सेवा स्तरलाई देखाउँछ । कुल ५६.१४% ($1791/3190$) घरधुरीमा हात धुने सुविधाहरू रहेका छन् । यी सबै घरधुरीहरूमा हात धुने सुविधाको नजिकै साबुन राख्ने व्यवस्था पनि रहेको पाइयो । सर्वेक्षणले गाउँपालिका भित्र ३४१ घरधुरीमा चर्पी नभएको देखाएको छ तर ती घरहरूमा पनि हात धुने सुविधाहरू निर्माण भएको पाइन्छ ।

तालिका 3-3: सरसफाइ र स्वच्छताको सेवा स्तर

क्र.सं .	सेवा स्तर	घरधुरी	जनसङ्ख्या	निजी चर्पीको सङ्ख्या	हात धुने सुविधा भएका घरधुरीको	साबुन सहितको हात धुने सुविधा भएका	अपाइंग-मैत्री चर्पीको सङ्ख्या	पानी सहितको चर्पी भएका घरधुरीको
----------	-----------	--------	-----------	----------------------	-------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	---------------------------------

					सङ्ख्या	घरधुरीको सङ्ख्या		सङ्ख्या
१	सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको	८१४	४९१५	८१४	८१४	८१४	२२	८१४
२	आधारभूत	१९३१	१२०४४	१९३१	९४४	१३०	३३	६०८
३	सीमित	९८	६२९	०	३३	११	११	२२
४	सुधार नभएको	०	०	०	०	०	०	०
५	चर्पी नभएको	३४७	१८७७	०	०	०	०	०
६	जम्मा	३१९०	१९४६५	२७४५	१७९१	९५५	६६	१४४४

३.४. संस्थाहरूमा कभरेज र समुद्ध सेवा स्तर

गाउँपालिका भित्रका संस्थाहरूमा खासस्व को अवस्था, JMP(Joint Monitoring Programme) को खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रगत परिभाषामा आधारित रहि सङ्ख्याको हिसाबले प्रस्तुत गरिएको छ । सेवाको स्तरहरू बर्गिकरण पनि JMP कै सूचकमा आधारित रहि उन्नत, आधारभूत, सीमित र सेवा नभएको भनि गरिएको छ । यसको विस्तृत टिपोट (Name of the Note) <http://hwash.mowss.gov.np/dashboard> मा हेर्न सकिन्छ ।

तालिका 3-4: संस्थाहरूमा कभरेज र समुद्ध सेवा स्तर

क्र. सं.	वास सेवा	विद्यालय					स्वास्थ्य संस्था					सार्वजनिक स्थल				
		उन्न त	आध ठार भूत	सीम ठित	नभ एको	जम्म ठा	उन्न त	आध ठार भूत	सीम ठित	नभ एको	जम्म ठा	उन्न त	आध ठार भूत	सीम ठित	नभ एको	जम्म ठा
१	खानेपानी	०	५	११	३	१९	०	०	७	१	८	०	०	०	०	०
२	सरसफाइ	०	१४	२	३	१९	०	०	८	०	८	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	९	१०	१९	०	०	८	०	८	०	०	०	०	०
४	वातावरणी य सफाइ	०	०	०	०	०	०	१	२	५	८	०	०	०	०	०

३.५. विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

पातारासी गाउँपालिका अन्तर्गत कुल १९ वटा सामुदायिक तथा तथा निजि विद्यालयहरू संचालनमा छन् । त्यसमध्ये २ वटा अलगै बाल विकास केन्द्र, १२ वटा आधारभूत तहको विद्यालय, ५ वटा माध्यमिक तहको विद्यालय र ० कलेज स्तरका शैक्षिक संस्थाहरू छन् । सबै शैक्षिक संस्थाहरूमा गरि कुल ४९०६ विद्यार्थीहरू अध्ययनरत छन् । यी सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा खानेपानी तथा सरसफाइको सुविधा को सर्वेक्षण एनवास मोबाइल एप्स बाट गरिएको थियो । सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरूको विस्तृत विवरण तलका तालिकाहरूमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका 3-5: शैक्षिक संस्थामा सुधारिएको खानेपानी प्रणाली

क्र. सं.	खानेपानी प्रणाली	विद्यालय सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या
१	सुधारिएको	६	१४४२
२	सुधार नभएको	१३	३४६४
३	जम्मा	१९	४९०६

तलको तालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाहरूको विभिन्न सेवा स्तरमा विद्यालयको सङ्ख्या र लाभान्वित विद्यार्थीको सङ्ख्या दिइएको छ ।

तालिका 3-6: शैक्षिक संस्थाको सेवा स्तर

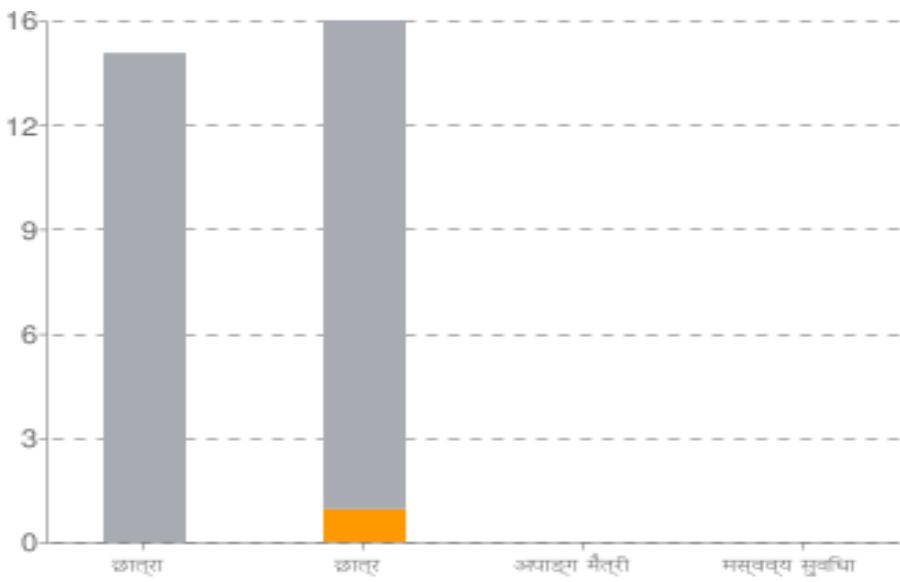
क्र. सं.	सेवा स्तर	खानेपानी		सरसफाइ		स्वच्छता	
		विद्यालय सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या	विद्यालय सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या	विद्यालय सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या
१	सेवा नभएको	३	२१२	३	३३२	१०	२२०७
२	आधारभूत	११	३५१४	२	२५०	९	२६९९
३	सीमित	५	११८०	१४	४३२४	०	०
४	उन्नत	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	१९	४९०६	१९	४९०६	१९	४९०६

तलको तालिकाले विद्यालयमा छात्रा र छात्रहरूको लागि चर्पीको सङ्ख्या, अपाइग-मैत्रीका साथै महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सुविधाहरू भएको चर्पीहरूको सङ्ख्या समेत देखाउँछ ।

तालिका 3-7: शैक्षिक संस्थाको चर्पीको सेवा स्तर

क्र. सं.	सेवा स्तर	चर्पीको सङ्ख्या			
		छात्रा	छात्र	अपाइग-मैत्री	मस्वव्य सुविधा
१	सेवा नभएको	०	०	०	०
२	आधारभूत	०	१	०	०
३	सीमित	१५	१६	०	०
४	उन्नत	०	०	०	०
५	जम्मा	१५	१७	०	०

शैक्षिक संस्थाका चर्पीको सेवा स्तर

चित्र 3-3: शैक्षिक संस्थाका चर्पीको सेवा स्तर

पातारासी गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका १९ वाटै बिद्यालयहरुमा शौचालयको सुविधा रहेको पाइन्छ र ती सबै बिद्यालयहरुमा छात्राहरुका लागि छुट्टै शौचालयको व्यवस्था रहेको छ ।

३.८. स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा तथा सुविधाहरुको लेखाजोखा गर्ने क्रममा ‘उन्नत स्तरको’ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाको निर्धारित परिभाषा सहित लेखाजोखा गरिएको छैन । त्यसैले ‘आधारभूत सेवा’ स्तरको स्वास्थ्य संस्थाहरुको सङ्ख्यालाई नै उन्नत स्तरको सेवा पनि भएको स्वास्थ्य संस्थामा समावेश गर्न सकिने छ । तलको तालिकाले पातारासी गाउँपालिकाको स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या र जनसङ्ख्या (विरामी र कर्मचारी) को लागि विभिन्न स्तरको सेवा र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र ठोस फोहोर व्यवस्थापनको सुविधाहरू देखाउँछ ।

तालिका 3-8: स्वास्थ्य संस्थाको सेवा स्तर

क्र. सं.	सेवा स्तर	खानेपानी		सरसफाइ		स्वच्छता		ठोस फोहोर व्यवस्थापन	
		स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	जन सङ्ख्या						
१	सेवा नभएको	१	४७	०	०	०	०	५	१३६
२	आधारभूत	७	१८३	८	२३०	८	२३०	०	०
३	सीमित	०	०	०	०	०	०	३	९४
४	उन्नत	०	०	०	०	०	०	०	०

५	जम्मा	८	२३०	८	२३०	८	२३०	८	२३०
---	-------	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भएका ८ वटा स्वास्थ संस्थाहरुमध्ये ० स्वास्थ संस्थाहरुमा सीमित स्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध देखिन्छ भने ७ स्वास्थ संस्थामा आधारभूत तहको सुविधा उपलब्ध छ ।

३.६. स्वास्थ्य संस्थामा सरसफाइ

यस गाउँपालिकामा भएका ८ वटा स्वास्थ संस्थाहरुमा रहेका शौचालयहरुको तथ्याङ्क तलको तालिकामा देखाइएको छ । सबै स्वास्थ संस्थाहरुमा महिला र पुरुषहरुको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालायको व्यवस्था रहेको र सबै गरि १ वटा शौचालयहरु महिलाको लागि महिनावारि स्वच्छता व्यवस्थापन-योग्य रहेको देखिन्छ । त्यसै गरि १ वटा शौचालयहरु अपाङ्ग मैत्री रहेको पाइयो ।

३.६.१. स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोर व्यवस्थापन

८ वटा स्वास्थ संस्था मध्ये ६ स्वास्थ संस्थामा ठोस फोहोरको सुरक्षित संकलन गर्न बकेटहरुको लेबलिङ्सहित व्यवस्था गरिएको छ भने ७ वटा स्वास्थ संस्थामा धारिलो र सङ्क्रामक फोहोर छुट्ट्याइ बिसर्जन गर्ने गरिएको छ । २ वटा स्वास्थ संस्थामा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनको लागि इन्सिनेरेटर सहितको उपलब्धता रहेको छ भने ४ वटा स्वास्थ संस्थामा सालनाल (प्लेसेन्टा) बिसर्जन गर्ने (फाल्ने) खाल्डोको समेत उपलब्धता देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वातावरणीय सरसफाइ सम्बन्धित अद्ययन गर्दा ३ स्वास्थ संस्थाको वातावरणीय सरसफाइको लागि प्रोटोकल भएको र त्यसका निम्नि कर्मचारि परिचालान गरिएको पाइयो ।

तालिका ३-९: स्वास्थ्य संस्थाको अवस्था

क्र. सं.	सेवा स्तर	सङ्ख्या
स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी सेवा		
१	पर्याप्त खानेपानी भएका स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	४
२	सुरक्षित पानी भएका स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	३
स्वास्थ्य संस्थामा सरसफाइ		
१	पुरुषको लागि प्रयोग-योग्य शौचालय	५
२	महिलाको लागि प्रयोग-योग्य शौचालय	३
३	महिलाको लागि महिनावारि स्वच्छता व्यवस्थापन-योग्य शौचालय	१
४	अपाङ्ग-मैत्री शौचालय	१
स्वास्थ्य संस्थामा स्वच्छता		
१	साबुन सहितको हात धुने सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	६
२	अल्कोहलमा आधारित हात सफा गर्ने सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	६
३	प्रयोग-योग्य हात धुने सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	७
स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोर व्यवस्थापन		
१	फोहोर फल्ने भाँडो	६

२	धारिलो र सङ्क्रामक फोहोर छुट्टाइएको र विसर्जन गरेको	७
३	महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनको लागि इन्सिनेरेटर सहितको उपलब्धता	२
४	खतरनाक फोहोरको लागि इन्सिनेरेटर सहितको उपलब्धता	३
५	प्लेसेन्टा फाल्ने खाल्डोको उपलब्धता	४
स्वास्थ्य संस्थाहरूमा वातावरणीय सरसफाइ		
१	वातावरणीय सरसफाइको लागि प्रोटोकल भएको	३
२	वातावरणीय सरसफाइको लागि कर्मचारी भएको	२

३.७. सार्वजनिक स्थलमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

यस गाउँपालिका भित्र जम्मा ० सार्वजनिक शौचालयहरू छन् तर ती सार्वजनिक शौचालयहरूको संचालन, मर्मत संभार र व्यवस्थापन एउटा चुनौतीको रूपमा रहेको छ। ० वटा शौचालयहरूमा हात धुने र पर्यास पानीको उपलब्धता रहेको छ। संचालनमा रहेका सार्वजनिक शौचालयहरूमा महिला शौचालायहरू ० वटा छन्। गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक शौचालयहरूको सरसफाइ सुविधाहरूको अवस्था सम्बन्धित विवरण तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका 3-10: सार्वजनिक स्थलमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को अवस्था

क्र. सं.	सेवा स्तर	सङ्ख्या
सार्वजनिक स्थानहरूमा खानेपानी		
१	हात धुने र शौचालयका सुविधाहरूमा पर्यास पानीको उपलब्धता	०
सार्वजनिक स्थानहरूमा सरसफाइ		
१	महिला शौचालय भएको	०
२	कम्तीमा एउटा शौचालय अपाइग-मैत्री भएको	०
३	कम्तीमा एउटा शौचालय बाल-मैत्री भएको	०
सार्वजनिक स्थानहरूमा पहुँच		
१	सबैको पहुँच	०
२	बालबालिकाको लागि पहुँच नभएको	०
३	अपाइग-मैत्री नभएको	०
४	बाल-मैत्री र अपाइग-मैत्री नभएको	०
सार्वजनिक स्थानहरूमा स्वच्छता		
१	हात धुने सुविधाहरू भएको	०
२	साबुन सहितको हात धुने सुविधाहरू भएको	०

३.८. पूर्ण सरसफाइ उन्मुख गरिएका क्रियाकलाप र मौजुदा अवस्था

पातारासी गाउँपालिका नगरपालिका खुला दिसा मुक्त घोषणा पश्चात पूर्ण सरसफाइ उन्मुख दिशामा अगाडी बढेको पालिका हो। यस पालिकामा पालिका स्तरिय खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताको निम्ति समन्वय समिति गठन गरि पूर्ण सरसफाइको लागि रणनितिक योजना तर्जुमा र सोहिं अनुरूप कार्यक्रम अगाडी बढाउनु पर्ने छ। समग्रमा पूर्ण सरसफाइ उन्मुखताको अवस्था तल तालिकामा प्रस्तुत

गरिएको छ ।

पूर्ण सरसफाइका सूचक र गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था

क्र. सं.	पूर्ण सरसफाइका सूचकहरु	विद्यमान अवस्था	कैफियत
१	<ul style="list-style-type: none"> योजना तर्जुमा तथा व्यवस्थापन समन्वय समिति सकृद भएको खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार भएको क्षमता विकासका लागि तालिमहरु संचालन गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिका स्तरिय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति गठन गर्ने । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार हुने क्रममा रहेको क्षमता विकासका लागि खानेपानी र सरसफाइ तालिमहरु संचालन गर्ने 	
२	<ul style="list-style-type: none"> चर्पीको समुचित प्रयोगको अवस्था प्रत्येक घरधुरी, संघसंस्था र आवश्यकता सार्वजनिक स्थानहरुमा चर्पी निर्माण भइ प्रयोग भएको सावुन पानीको सुविधा सहितको सुरक्षित र सफा चर्पी रहेको खुला ठाउँमा दिसा नभेटिएको संघसंस्था र सार्वजनिक शौचालयहरु प्रयोगकर्ता मैत्री भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ९३.७ प्रतिशत घरधुरीमा, ९४.७४ प्रतिशत विद्यालयहरुमा, १०० प्रतिशत स्वास्थ संस्थाहरुमा चर्पी प्रयोग भइरहेको; ० बटा स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालय प्रयोगमा रहेको। ५६.१४ प्रतिशत घरधुरीमा, ७३.६८ प्रतिशत विद्यालयहरुमा, ० प्रतिशत सार्वजनिक शौचालयहरुमा, ८७.५ प्रतिशत स्वास्थ संस्थाहरुका शौचालयहरुमा हातधुने सुविधा उपलब्ध छ । शौचालय भएका विद्यालयहरु मध्ये ० लैडिंगकमैत्री र ० अपाङ्गमैत्री; स्वास्थ संस्थाहरु मध्ये १ लैडिंगकमैत्री / १ अपाङ्गमैत्री; सार्वजनिक शौचालयहरु ० लैडिंगकमैत्री / ० अपाङ्ग- मैत्री रहेको । 	
३	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत सरसफाइ प्रत्येक घरले उपयुक्त स्थानमा सावुन पानी सहितको हात धुने स्थान बनाएको घर, विद्यालय, स्वास्थ संस्था, सार्वजनिक कार्यालयहरुमा सावुन पानीले हात धुने सुविधा भएको 	<ul style="list-style-type: none"> २९.९४ प्रतिशत घरधुरीमा सावुनपानीसहितको हात धुने सुविधा रहेको २१.०५ प्रतिशत विद्यालय, ७५ प्रतिशत स्वास्थ संस्था / ० प्रतिशत सार्वजनिक शौचालयमा सावुन सहितको हात धुने सुविधा 	

	<ul style="list-style-type: none"> घर, विध्यालय, स्वास्थ संस्था, सार्वजनिक कार्यालयहरूमा सावुन पानीले हात धुने, महिनावारी व्यवस्थापन लगायतका व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धि ज्ञान र अभ्यास भएको व्यक्तिगत सरसफाइमा ध्यान पुर्याएको 	रहेको	
४	<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षित पानीमा पहुँच तथा प्रयोग आधारभूत स्तरको पानीमा सबैको पहुँच भएको खानेपानी प्रणालीवाट सुरक्षित खानेपानी नभएको अवस्थामा घरायसी, विध्यालय, संघसंस्थामा पानीको शुद्धिकरणका कुनै एक विधिको प्रयोग गरेर मात्र पानी पिउने गरेको घरेलु पानी शुद्धिकरणका आवश्यक सामग्रीहरू स्थानिय बजारमा उपलब्ध भएका 	<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिकाको पछिल्लो अध्ययन अनुसार १०० प्रतिशत घरहरू र ६१०.२ प्रतिशत जनसंक्याको पाइप प्रणालीको खानेपानीमा पहुँच पुगेको छ। खानेपानीमाको शुद्धिकरण गर्ने सम्बन्धमा घरायसि तहमा १०.८८ घरधुरीले सँधै शुद्धिकरण गर्ने गरेको, ४७.९६ प्रतिशत घरधुरीले कहिलेकाहिँ गर्ने गरेका छन्। खानेपानीमाको शुद्धिकरण गर्ने सम्बन्धमा विध्यालय तहमा ५.२६ प्रतिशत विध्यालयहरूले शुद्धिकरण गर्ने गरेको, ५.२६ प्रतिशत विध्यालयहरूले कहिलेकाहिँ गर्ने गरेको। खानेपानीमाको शुद्धिकरणका सम्बन्धमा स्वास्थ संस्थाहरूको तहमा ३७.५ प्रतिशत स्वास्थ संस्थाहरूले शुद्धिकरण गर्ने गरेको, ० प्रतिशत स्वास्थ 	
५	<ul style="list-style-type: none"> स्वच्छ र सुरक्षित खानाको प्रयोग घरको भान्सा, होटल तथा रेषुरेन्टहरू सफा रहेको र वासी तथा सडेगलेको खाना नखाने / नबेच्ने खाना पकाउने र खाने भाँडा सफा हुनुका साथै खानेकुरा / पिउने पानी ढोपेर राखेको फलफुल तथा खानेकुराहरू राम्रोसंग सफा गरेर एवं पकाएर, तताएर खाने खुवाउने गरेको सुरक्षित खानाको लागि कार्यदल गठन गरि कम्तीमा चौमासिक रूपमा अनुगमन हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> यी सुचकहरूमा खासस्व योजना प्रकृयाको क्रममा सूचना नलिइएको; छुटै अद्ययन गरि सूचना लिनु पर्ने। 	

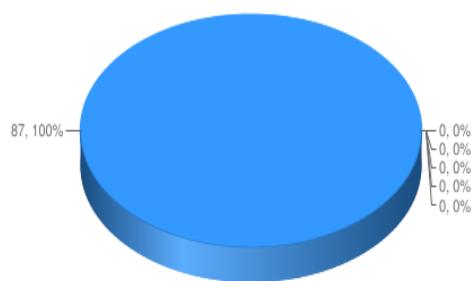
६	<p>घरायसि एवं संस्थागत सरसफाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> घर, विध्यालय, संघसंस्था भित्र तथा बाहिर सफा रहेको विध्यालय, संघसंस्था तथा सार्वजनिक शैक्षालयहरुमा महिनावारीमा प्रयोग गरिएका स्यानिटरी प्याड वा अन्य साधनहरुको सफाइ एवं विसर्जन गर्ने वैज्ञानिक व्यवस्था भएको घर, आँगन एवं विध्यालय, संघसंस्थाबाट निस्कने फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने बर्गिकरण गरी ती फोहोरको समुचित व्यवस्थापन गरेको घर, आँगन एवं विध्यालय, संघसंस्थाबाट निस्कने फोहोर पानीको सुरक्षित निस्कासन भएको अस्पताल, उद्योग, कालकारखानाबाट निस्केको फोहोरको सुरक्षित संकलन, निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेको उपयुक्त तरिकाले पशुपंशीको गोठ तथा खोर / मलमूत्र व्यवस्थापन गर्ने गरेको भान्सा कोठामा हावा ओहोरदोहोर हुने उचित व्यवस्था तथा धुवाँ रहित चुल्होको प्रयोग भएको 	<ul style="list-style-type: none"> घरायसी तहमा प्रतिशत घरपरिवारले कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्ट्याउने गरेका छन् । फोहोर व्यवस्थापनका लागि वैज्ञानिक व्यवस्था छैन घर, आँगन एवं विध्यालय, संघसंस्थाबाट निस्कने फोहोरपानीको सुरक्षित निस्कासनको व्यवस्थापन हुन सकेको छैन अस्पताल, उद्योग, कलकारखानाबाट निस्केको फोहोरको सुरक्षित संकलन, निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेका गोठ सुधारका कार्यक्रम परम्परागत तबरले गर्ने गरेका छन् 	
७	<p>वातावरणिय सरसफाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> गाउँ टोल, नगर एवं चौतारा आदी सार्वजनिक स्थानहरुको सरसफाइको लागि सरसफाइ समिति गठन भएको घरायसी तथा संस्थागत तहमा ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको आवश्यकता अनुसार उपयुक्त प्रविधिको प्रयोग भएको मानव मलमूत्रको व्यवस्थापनका हकमा व्यवस्थित सेप्टिक ट्याङ्कीमा जोडिएको, पञ्ची वाटरसिल चर्पी लगायत अन्य उपयुक्त प्रविधिको प्रयोग भएको नगर वा नगरोन्मुख क्षेत्रमा ठोस फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि स्यानिटरी ल्यान्डफिल साइटको 	<ul style="list-style-type: none"> ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको लागि वैज्ञानिक तबरले ढल निकास तथा ल्यान्डफिल साइटको निर्माण गरिएको छैन 	

	पहिचान गरी निर्माणको योजना तर्जुमा भएको व्यवस्थित ढलप्रणाली (मानव मलमूत्र फोहोर व्यवस्थापन वा वैज्ञानिक फोहोर पानीको प्रशोधन प्रणाली योजना तर्जुमा भएको		
--	---	--	--

३.९. खानेपानी तथा सरसफाइको मौजुदा प्रणाली तथा प्रविधि:

पातारासी गाउँपालिका मा हाल संचालनमा रहेका खानेपानी प्रणालीको संख्या ८७ रहेको छ । हाल संचालनमा रहेका ती खानेपानी आयोजनाहरूमध्ये १००% वटा ग्राम्भिटी फ्लो प्रणालीका छन् । यस गाउँपालिका मा बितरण गरिएका खानेपानीका धाराहरू मध्ये ७१.१६% ($५३.३१ + १७.८५$) धारा निजी रहेका छन् । केवल ० वटा खानेपानी प्रणालीहरू प्रशोधन केन्द्र सहितका निर्माण भएका छन् ।

खानेपानीको प्रणाली तथा प्रविधि

चित्र 3-4: खानेपानीको प्रणाली तथा प्रविधि

तालिका 3-11: गाउँपालिकामा बितरित खानेपानीको अवस्था

क्र. सं.	प्राविधिक विकल्प	प्रणालीको सङ्ख्या	घर आँगनमा निजी धारा जडान भएको जनसङ्ख्या		सार्वजनिक धाराद्वारा लाभान्वित जनसङ्ख्या		प्रशोधन केन्द्रको उपलब्धता	दिसाको प्रदूषण नभएको	रासायनिक प्रदूषण नभएको
			सुचारू धारा	सीमित सुचारू धारा	सुचारू धारा	सीमित सुचारू धारा			
१	ग्राम्भिटी	८७	८२५७	२७६५	२०९२	२३७४	०	०	०
	जम्मा	८७	८२५७	२७६५	२०९२	२३७४	०	०	०
	%		५३.३१	१७.८५	१३.५१	१५.३३			

पातारासी गाउँपालिकाको ३१९० घरधुरीमध्ये खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयारीको क्रममा भएको सर्वेक्षण अनुसार घरायसी शौचालयको अवस्था तपसिलमा देखाएँवोजिमको भेटियो । जसअनुसार ३३ घरधुरीहरूमा मात्र फ्लस शौचालय छन् भने २७९९ घरधुरीहरूमा स्लयाब सहितको खाल्टे शौचालय छन् । सर्वेक्षण अनुसार ३४७ घरधुरीमा शौचालय नै नभएको देखिन्दै ।

गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न प्रकारका प्रविधिहरूमा आधारित शौचालयहरूको अवस्था तलको तालिकामा देखिन्दै । शौचालयको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

तालिका 3-12: गाउँपालिका स्थित सरसफाईको अवस्था

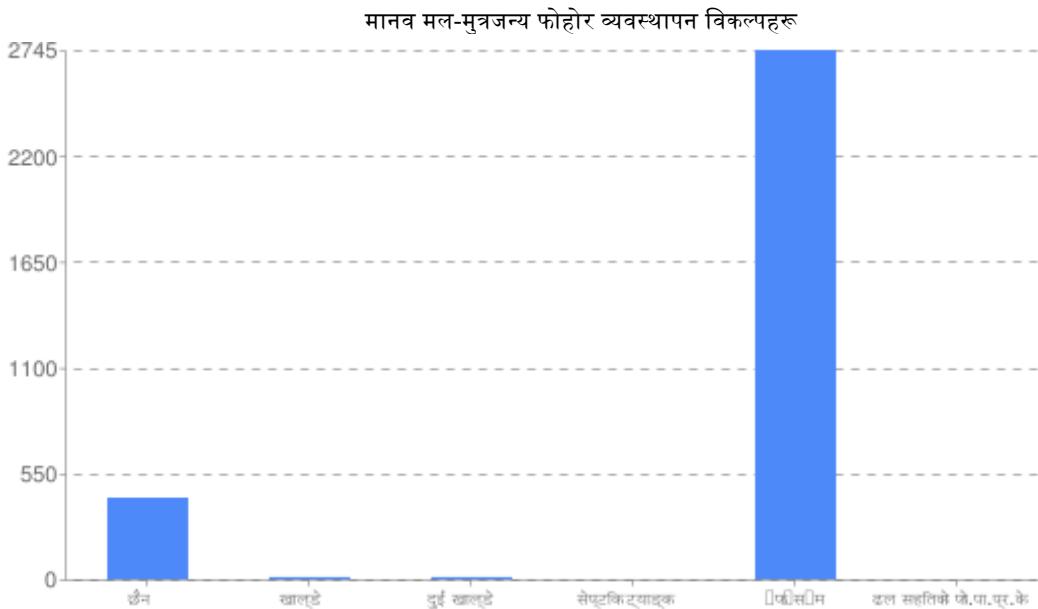
क्र. सं.	चर्पीको प्रकार	घरधुरी	%	जनसङ्ख्या	%
१	फ्लस	३३	१.०२	३१५	१.६२
२	पोअर फ्लस	२७९९	८७.७६	१७२३०	८८.५२
३	कम्पोस्टिङ	०	०	०	०
४	स्याल्याब सहितको खाल्डे चर्पी	११	०.३४	४३	०.२२
५	तैरिएको चर्पी	०	०	०	०
६	बाल्टिन	०	०	०	०
७	छैन	३४७	१०.८८	१८७७	९.६४
८	जम्मा	३१९०	१००	१९४६५	१००

यस पातारासी गाउँपालिका रहेका घरायसी शौचालयहरूबाट निस्कने मानव मलमूत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा २७४५ घरधुरीले व्यवस्थित मानव मालमूत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन (Fecal Sludge Management-FSM) तरिका अपनाएको पाइयो । ० घरधुरीले ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्रमा अफ्नो घरको फोहोर पानी पठाउने गरेको पाइयो । त्यसै गरी सेप्टिक ट्यांक भएको शौचालय ० घरधुरीमा र दुई खाल्डे शौचालय रहेको ११ घरधुरी पाइयो ।

तालिका 3-13: मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन विकल्पहरू

क्र. सं.	चर्पीको प्रकार	घरधुरी	जनसङ्ख्या
१	छैन	४२३	२३००
२	खाल्डे	११	१५२
३	दुई खाल्डे	११	८७
४	सेप्टिक ट्याइक	०	०
५	एफएसएम	२७४५	१६९२६
६	ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र	०	०

७	खुल्ला ठाउँ	०	०
८	जम्मा	३१९०	१९४६५

चित्र 3-5: मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन विकल्पहरू

३.१०. मौजुदा प्रणालीको सुचारूपना र दिगोपनाको अवस्था

गाउँपालिका र प्रणालीहरूको विस्तृत सुचारूपना र दिगोपना प्रतिवेदनको लागि र स्कोरिङ प्रणालीलाई राष्ट्रोसँग बुझ्नको लागि कृपया तलका दुई प्रतिवेदनहरू <http://nwash.mows.gov.np/documents> वेब पेजमा हर्नुहोस्।

- खानेपानी प्रणाली सुचारूपना र दिगोपनाको लागि M&E खाका
- पातारासी गाउँपालिकामा वास सेवाहरूको सुचारूपना र दिगोपनाको अवस्था

३.१०.१. खानेपानीको मर्मत अवस्था

मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको अध्ययन गर्दा अपनाइएको NWASH MIS प्रविधि अनुसार गाउँपालिकामा रहेका खानेपानी प्रणालीहरूको वर्तमान अवस्था कस्तो छ र ती प्रणालीहरूलाई कुन स्तरको मर्मत आवस्यक छ सो को परिभाषा सहित विस्तृत जानकारी <http://nwash.mows.gov.np/documents> बाट प्राप्त गर्न सकिन्छ। मौजुदा प्रणालीहरूको सुचारूपनको अवस्था अध्ययन गर्दा सामान्य मर्मत, ठुलो मर्मत वा पुनर्निर्माण अथवा पुनर्स्थापना नै के गर्नु पर्ने हो सबै जानकारी सर्वेक्षकले अवलोकन गरि NWASH MIS प्रविधिमा प्रविष्ट गरे अनुरूप हरेक प्रणालीको मर्मत अवस्था ज्ञात हुन्छ।

पातारासी गाउँपालिका भरि संचालनमा रहेका खानेपानी प्रणालीहरूको NWASH MIS बाट प्राप्त

तथ्यांक विष्लेषण गर्दा सुचारूपनको अवस्था निम्नअनुसारको देखिन्छ ।

माथीको तालिकाको देखिए अनुसार हरेक मौजुदा खानेपानी आयोजनाहरूको मर्मतको प्रकारको विस्तृत परिभाषा, सूचक र प्राप्ताङ्कको अवस्था प्राविधिक मार्गदर्शनको सुचारूपना र दिगोपनाको <http://nwash.mowss.gov.np/documents> मा उपलब्ध छ । समुच्चमा पातारासी गाउँपालिकामा संचालित खानेपानी आयोजनाहरूको मर्मतको अवस्था, संख्या, धाराहरूको अवस्था र लाभान्वित जनसंख्या तलको तालिका प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका 3-14: खानेपानी आयोजनाको मर्मतको अवस्था

क्र.सं.	अवस्था	स्किमहरू	लाभान्वित जनसङ्ख्या				जम्मा	
			सुचारू धारा		सुचारू नभएका धारा			
			सङ्ख्या	जम्मा %	सङ्ख्या	जम्मा %		
१	भौतिक रूपमा राख्ने	०	०	०	०	०	०	
२	सानो मर्मत आवश्यक	२	११	६३९	५३	०	०	
३	ठूलो मर्मत आवश्यक	०	०	०	०	०	०	
४	पुनः निर्माण गर्ने आवश्यक	०	०	०	०	०	०	
५	पुनर्स्थापना गर्ने आवश्यक	१	५	५५६	४६	८	१	
६	जम्मा	१९	१००	११९५	९९	८	१	
							१२०३	

३.१०.३. सरसफाइको मर्मत अवस्था

सरसफाइ सेवा सुविधाको मर्मतको चर्चा गर्दा विशेष गरी गाउँपालिका अन्तर्गत मानव मलमूत्रजन्य फोहोर, ठोस फोहोर तथा फोहोर पानी व्यवस्थापन अवस्था के कस्तो छ भन्ने वुझिन्छ । नेपाल सरकारले अहिलेसम्म यस्ता सरसफाइ सेवा सुविधाको सुचारूपन तथा मर्मत अवस्थाको परिभाषा र लेखाजोखा गर्ने विधिको विकास गरेको छैन । यो वास योजना औजारले यस्ता सेवा सुविधाहरूको योजना तर्जुमा र लागतको लागि लेखाजोखा गर्ने विधि आफ्नै किसिमले विकास गरेको छ । पातारासी गाउँपालिकाको सरसफाइको मर्मत अवस्था निम्न अनुसार देखिन्छ ।

तालिका 3-15: सरसफाइको मर्मतको अवस्था

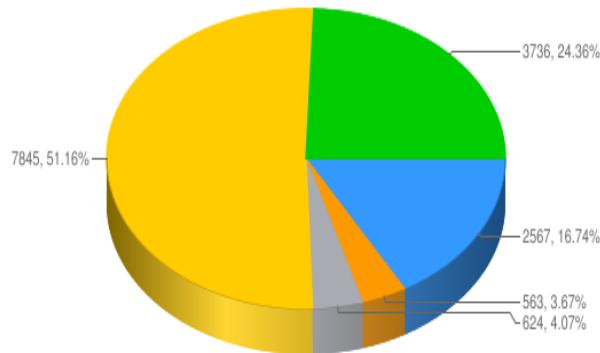
क्र.सं.	मर्मत अवस्था	मर्मत गर्ने आवश्यक प्रणालीको सङ्ख्या (in conveyance)	मर्मत गर्ने आवश्यक प्रणालीको सङ्ख्या (प्रशोधन केन्द्र)
१	प्रशोधन केन्द्र छैन	०	०
२	भौतिक रूपले राख्ने	०	०

३	सानो मर्मत आवश्यक	०	०
४	ठूलो मर्मत आवश्यक	०	०
५	निर्माण गर्ने आवश्यक	०	०
	जम्मा	०	०

३.१०.३. धाराको अवस्था

पातारासी गाउँपालिकामा मौजुदा खानेपानी आयोजनाहरूबाट निर्मित र संचालित ८७ खानेपानी धाराहरू मध्ये झण्डै ७१.१६% ($53.31 + 17.85$) निजी धाराहरू रहेका छन् । ती मध्ये धेरैजसो , २६.३२% भौतिक रूपमा सुचारू रहेका छन् ।

धाराको प्रकार आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

■ पानी आउँदै नआउने ■ पानी आउने तर पिउन, पकाउन र चर्पीमा प्रयोगको लागि पर्याप्त नभएको ■ पिउन, पकाउन, र चर्पीमा प्रयोगको लागि पर्याप्त भएको ■ पिउन, पकाउन भाँडा सफा गर्ने, चर्पीमा प्रयोग र नुहाउनको लागि पर्याप्त भएको ■ सबै दैनिक आवश्यकताहरूको लागि पर्याप्त भएको

चित्र 3-6: धाराको प्रकार आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

तलको तालिकाले गाउँपालिकाभित्रका पाइप खानेपानी प्रणालीको धाराको अवस्था देखाउँछ । यसले गाउँपालिकाभित्रको सबै धाराहरूको अवस्थाको सारांश देखाउँछ । २४.१२% धाराले पर्याप्त दैनिक आवश्यकता पुरा गरेको देखाउँछ । त्यसै प्रकारले २.७१% धारामा मिटर जडान भएको देखिन्दै ।

तालिका 3-16: धाराको अवस्था

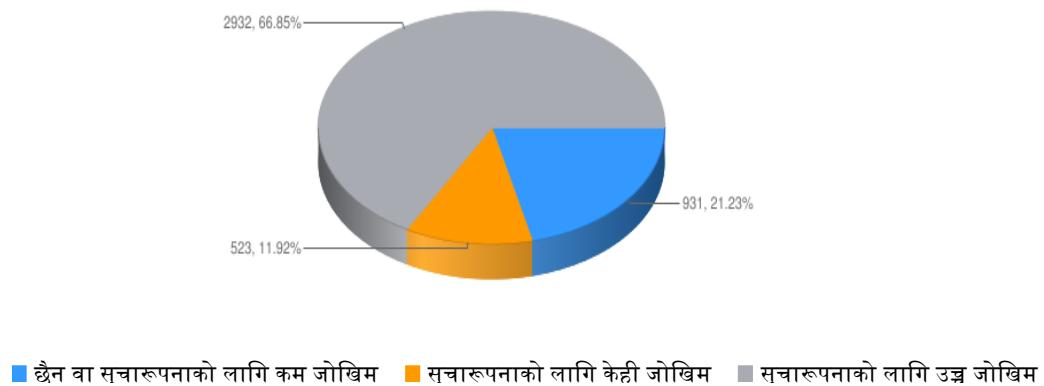
क्र.सं.	परामिति	अवलोकन (सङ्ख्या)					
		धारा	%	घरधुरी	%	जनसङ्ख्या	%
१	जम्मा	२०८ ३		२७५६		१५४८ ८	
२	धाराको प्रकार	समुदाय		७८०	२८.३	४४४०	२८.६ ७
		आँगन		१८७	९०.२	१९७१	७१.५
						११०२	७१.१

				१	१		२	२	६
		संस्थागत		२६	१.२५	५	०.१८	२६	०.१७
३	जडान	मिटर जडान भएको		६८	३.२६	२	०.०७	४१९	२.७१
		मिटर जडान नभएको		१८१ ७	८७.२ ३	२४७८	८९.९ १	१३६८ ८	८८.३ ८
४	आपूर्ति घण्टा	> २ घण्टा		१८७ ०	८९.७ ७	२३५७	८५.५ २	१३३३ ४	८६.० ९
		< २ घण्टा		२०५	९.८४	५१४	१८.६ ५	२७५२	१७.७ ७
५	यो वर्ष दर्ता भएको गुनासोहरू दर्ता			२९१ ३८	०	०	०	०	०
६	धारामा पानीको गुणस्तर	धमिलो नभएको		४८६	२३.३ ३	७७७	२८.१ १	४३७७	२८.२ ६
		धमिलो		१३५ ६	६५.१	१९२८	६९.९ ६	१०३५ १	६६.८ ८
७	धाराको अवस्था	भौतिक रूपमा अक्षुण्ण		४३०	२०.६ ४	७२९	२६.४ ५	४०७६	२६.३ २
		सानो मर्मत		१३३ ५	६४.० ९	१६३१	५९.१ ८	९४७२	६१.१ ६
		द्रलो मर्मत		१८३	८.७९	२६८	९.७२	१३९१	८.९८
		पुनः निर्माण		१०	०.४८	८२	२.९८	४२६	२.७५
८	धारामा फ्लोको अवस्था	सुचारू नभएको	पानी आउँदै नआउने	१५३	७.३५	४८२	१७.४ १	२५६७	१६.५ ७
			पानी आउने तर पिउन, पकाउन र चर्पीमा प्रयोगको लागि पर्याप्त नभएको	४१	१.९७	४०	१.४५	५६३	३.६४
		सुचारू	पिउन, पकाउन, र चर्पीमा प्रयोगको लागि पर्याप्त भएको	१३	०.६२	११३	४.१	६२४	४.०३
			पिउन, पकाउन भाँडा सफा गर्न, चर्पीमा प्रयोग र तुहाउनको लागि पर्याप्त भएको	११३ ७	५४.५ ८	१३८८	५०.३ ६	७८४५	५०.६ ५
			सबै दैनिक आवश्यकताहरूको लागि पर्याप्त भएको	६०७	२९.१ ४	६८५	२४.८ ५	३७३६	२४.१ २

३.१०.४. सुचारूपना र दिगोपना लेखाजोखा

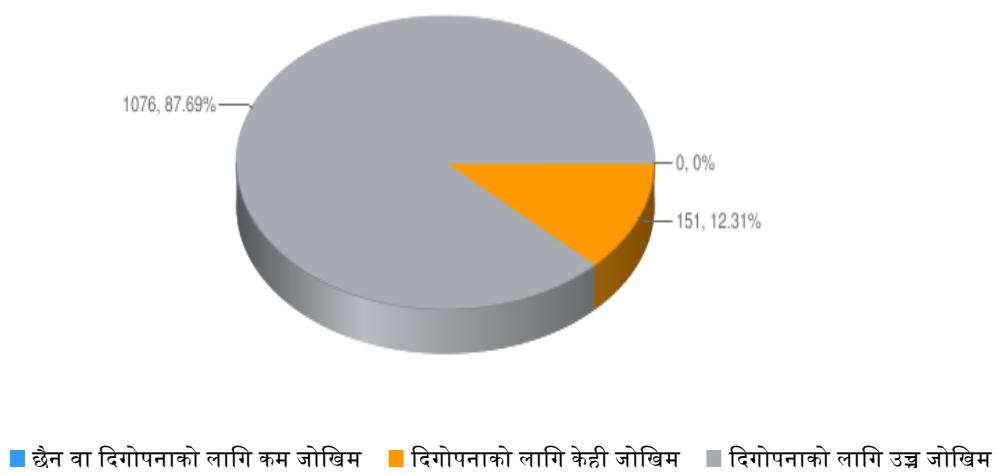
पातारासी गाउँपालिकामा संचालनमा रहेका मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरू मध्ये ३६.८४% खानेपानी प्रणालीहरूमा सुचारूपनाको जोखिम देखिन्न वा कम जोखिम देखिन्छ। त्यसै गरि ०% प्रणालीहरूमा दिगोपनाको जोखिम देखिन्न वा कम जोखिम देखिन्छ।

सुचारूपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

चित्र 3-7: सुचारूपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

दिगोपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

चित्र 3-8: दिगोपनाको आधारमा सेवा प्राप्त जनसङ्ख्या

तालिका 3-17: सुचारूपना र दिगोपना लेखाजोखा

सुचारूपना स्कोर				
क्र.सं.	अवस्था	परामिति	सङ्ख्या	%
१	जम्मा	प्रणालीको सङ्ख्या	१९	१००
		धाराको सङ्ख्या	३८८	१००
		घरधुरी	६११	१००
		जनसङ्ख्या	४३८६	१००
२	स्कोर > ७०	प्रणालीको सङ्ख्या	७	३६.८४
		धाराको सङ्ख्या	११८	३०.४१

		घरधुरी	१३६	२२.२६
		जनसङ्ख्या	९३१	२१.२३
३	स्कोर ६०- ७० को बीचमा	प्रणालीको सङ्ख्या	१	५.२६
		धाराको सङ्ख्या	५	१.२९
		घरधुरी	९५	१५.५५
		जनसङ्ख्या	५२३	११.९२
४	स्कोर < ६०	प्रणालीको सङ्ख्या	११	५७.८९
		धाराको सङ्ख्या	२६५	६८.३
		घरधुरी	३८०	६२.१९
		जनसङ्ख्या	२९३२	६६.८५

दिगोपना स्कोर				
क्र.सं.	अवस्था	परामिति	सङ्ख्या	%
१	जम्मा	प्रणालीको सङ्ख्या	३	१००
		धाराको सङ्ख्या	२३४	१००
		घरधुरी	७१	१००
		जनसङ्ख्या	१२२७	१००
२	स्कोर > ७०	प्रणालीको सङ्ख्या	०	०
		धाराको सङ्ख्या	०	०
		घरधुरी	०	०
		जनसङ्ख्या	०	०
३	स्कोर ६० - ७० को बीचमा	प्रणालीको सङ्ख्या	१	३३.३३
		धाराको सङ्ख्या	३०	१२.८२
		घरधुरी	१	१.४१
		जनसङ्ख्या	१५१	१२.३१
४	स्कोर < ६०	प्रणालीको सङ्ख्या	२	६६.६७
		धाराको सङ्ख्या	२०४	८७.१८
		घरधुरी	७०	९८.५९
		जनसङ्ख्या	१०७६	८७.६९

प्रस्तुत लेखाजोखा पाइप खानेपानी प्रणालीको मात्र सुचारूपन र दीगोपनको (Functionality and Sustainability-F&S) लेखाजोखा हो । अन्य प्रणालीहरू जस्तै ट्युबबेल, घरायसी चर्पी, संस्थागत शैचालय, मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर सुविधाहरू, ठोस फोहोर व्यवस्थापन र ढल सञ्चाल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्रको सुचारूपना र दिगोपनाको लेखाजोखाको निम्नि नेपालको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा अहिलेसम्म सूचक, लेखाजोखा विधि र स्कोरिङ प्रणालीको विकास गरिएको छैन ।

३.११. उपभोक्ता समितिको संस्थागत व्यवस्थापन र दीगोपनाको अवस्था

गाउँपालिका भित्रका सबै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा र आयोजनाहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समिति वा संस्थाको हो भवे मान्यता अनुसार यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार गरिएको हो । उपभोक्ता संस्थाको मुख्य जिम्मेवारीमा प्रणालीहरूको नियमित सञ्चालन, कार्यालय सञ्चालन, मर्मत सम्भार, खानेपानीको महसुल निर्धारण र सङ्कलन, स्रोतहरूको खोजी र परिचालन, सेवाको गुणस्तर नियमन तथा खानेपानीको गुणस्तर नियमन समावेश गरिएको छ ।

तलको तालिकाले यस गाउँपालिकामा उपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विशेषताको सारांश प्रस्तुत गर्दछ ।

3-18: गाउँपालिकामा उपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विशेषता

क्र.सं.	सूचक	अवलोकन	
		सङ्ख्या	%
१	जम्मा प्रणालीहरूको सङ्ख्या	१९	
२	जम्मा उपभोक्ता संस्था गठन सङ्ख्या	०	०
३	३३% भन्दा बढी महिला प्रतिनिधि भएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
४	जिल्ला जलन्नोत समितिमा दर्ता उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
५	कार्यालय भवन भएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	
६	मर्मत सम्भार कार्यकर्ता भएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
७	मर्मत सेवा करारमा लिएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	
८	आफै लेखा व्यवस्थापन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	१	५.२६
९	कर्मचारीबाट लेखा व्यवस्थापन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१०	नियमित बैठक सञ्चालन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	१	५.२६
११	नियमित साधारण सभा गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१२	महसुल सङ्कलन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१३	लेखा परीक्षण गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१४	बैकमा खाता सञ्चालन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१५	खानेपानी प्रणालीको बीमा गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१६	मर्मत कार्यकर्ताको लागि पर्याप्त औजार भएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०
१७	मर्मत कार्यकर्ताको लागि तलवको व्यवस्था	०	०

	गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या		
१८	औसत ७०% भन्दा कम सञ्चालन खर्च भएका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	८६	४५२.६३
१९	मानक सञ्चालन कार्यविधि (SOP) तयार गरी कार्यान्वयन गरेका उपभोक्ता संस्थाको जम्मा सङ्ख्या	०	०

३.१२. सम्पत्तिको स्वामित्व

तलको तालिकाले गाउँपालिकाभित्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरूको कूल मूल्य देखाउँछ । ती अवयवहरूको मूल्य वर्तमान लागतमा आधारित भइ गणना गरिएको छ । मर्मत आवश्यकताका सबै शर्तहरू सम्बोधन गरिएको छ र वास्तविक सम्पत्ति मूल्यबाट सोही अनुसार घटाइएको छ । यसले सन् २०२० को खुद सम्पत्ति मान प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

तालिका 3-19: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरूको कूल मूल्य

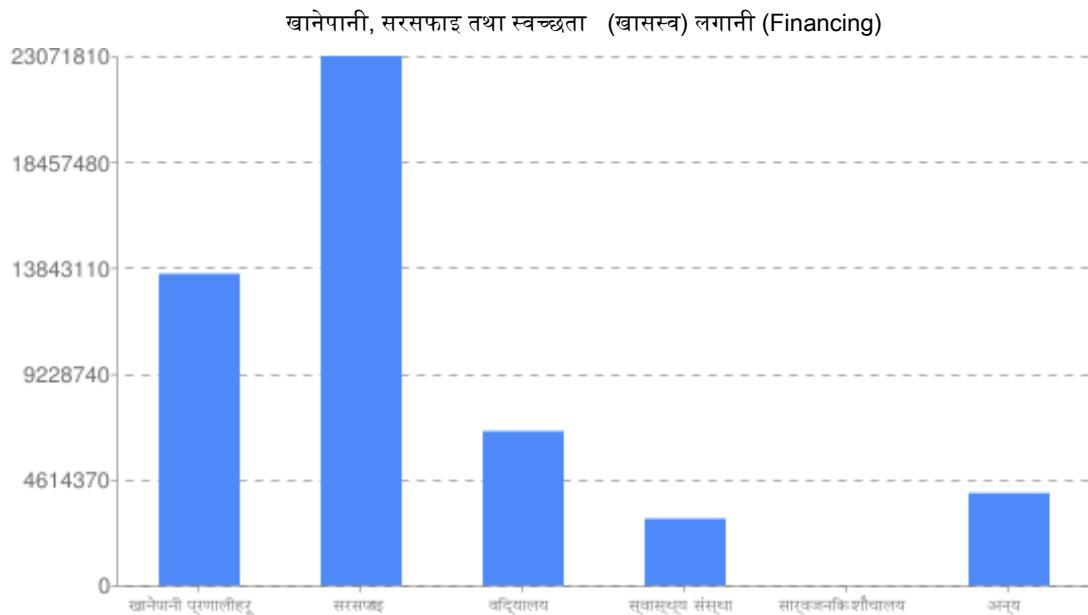
क्र.सं.	अवयवहरू	सम्पत्तिको मूल्य (ने. रु.)
१	खानेपानी प्रणालीहरू	५६०८६८००
२	ठ्युवबेलहरू	०
३	घरायसी चर्पीहरू	१०९८५६२५०
४	सरसफाइ सुविधाहरू	०
५	विद्यालयमा वास	२०८८१३९०
६	स्वास्थ्य संस्थामा वास	११९४५०९०
७	सार्वजनिक स्थलमा वास	०
	जम्मा सम्पत्ति मूल्य	१९८७६९५३०

३.१३. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)मा लगानी (Financing)

पातारासी गाउँपालिकाको वास क्षेत्रमा हालको लगानीको अवस्था हेर्दा कुल पुँजीगत खर्चमध्ये ३% मात्र देखिन्छ । आ.व. २०७७-७८ मा गाउँपालिकाले रु..... खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा लगानी गरेको देखियो । त्यसै गरि आ.व. २०७६-७७ मा यो लगानी रु..... देखिन्छ ।

तालिका 3-20: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) मा लगानीको आवश्यकता

क्र.सं.	अवयवहरू	पहिलो वर्षमा जम्मा लगानी
१	खानेपानी प्रणालीहरू	१३५७७८२५
२	सरसफाइ र स्वच्छता	२३०७१८१०
३	संस्थाहरूमा वास (विद्यालय)	६७१७६५७
४	संस्थाहरूमा वास (स्वास्थ्य संस्था)	२९०३९७७
५	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास (सार्वजनिक शैक्षालय)	०
६	अन्य क्रियाकलापहरू	४०२००००
७	जम्मा	५०२९१२६९

चित्र 3-9: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरू

३.१४. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रका चुनौतीहरू र अन्तर (Gap)

३.१४.१. खानेपानी

गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रको समग्र बर्तमान अवस्था र राष्ट्रले सन् २०३० सम्म खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा प्राप्त गर्न राखेको लक्ष्यका आधारमा पातारासी गाउँपालिकाको चुनौती र अन्तर (Gap) निम्नअनुसार रहेको पाइयो।

- खानेपानी सेवाहरूको पहुँच १००% रहेको जुन राष्ट्रिय कभरेज भन्दा कम रहेको छ ।
- सुचारूपना र दिगोपनाको समस्या रहेको देखिन्छ । ७८.८०% ($२४.१२+५०.६५+४.०३$) जनसङ्ख्याले खानेपानी धाराबाट सुचारू रूपमा पानी प्राप्त गरिरहेका छन् ।
- धेरै जसो प्रणालीहरूमा खानेपानी गुणस्तरको समस्या छ र केवल २८.२६% ले जनसङ्ख्याले धमिलोपना नभएको पानी प्राप्त गरेका छन् ।
- व्यवस्थापन कार्यहरू पुरा गर्नका निम्ति ती खानेपानी प्रणालीहरूको व्यवस्थापान क्षमतामा सुधार गर्न आवश्यक छ ।

३.१४.२. सरसफाइ

सरसफाइको समग्र अवस्था, राष्ट्रिय लक्ष्य र सो का निम्ति चुनौतीहरू निम्नअनुसार छन् ।

- ग्रामीण क्षेत्रका धेरै चर्पीहरूको निर्माण अवस्था राम्रो छैन । चर्पीहरूको निर्माणमा आधारभूत सरसफाइ सेवाहरूको मापदण्ड पुरा गरिएको छैन, र ती चर्पीहरू सफा गर्न सकिने तवरले निर्माण भएका छैनन् । यसले फोहोरको सुरक्षित विसर्जन गर्ने अवस्थालाई पुरा गर्न कठीन हुन्छ ।

- गाउँपालिकामा प्रभावकारी सरसफाइका निम्नि विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रहरूको लागि उपयुक्त हुने किसिमको सरसफाइ चरणहरू पार गर्न आवस्यक सेवा तथा सुविधाहरूको स्तर सुधार गर्न प्रविधिको विकल्पहरूमा चेतनाको अभाव छ ।
- सरसफाइ सेवा चक्रका विभिन्न चरणहरूमा सहयोग गर्ने भूमिकामा निजी क्षेत्रको सीमित क्षमता रहेको; उपयुक्त पूर्वाधार निर्माण, खाडल सफा तथा खाली गर्ने र यातायात सेवा लगायतमा क्षमताको कमी रहेको छ । जिल्लामा केवल एउटा सेप्टिक ट्यांक (सेसपूल) खाली गर्ने साधन उपलब्ध छ ।
- सहरी क्षेत्रमा सरसफाइको लागि पर्याप्त योजना नरहेको जुन जनसंख्या बढ्दि, मानव बस्तीको विस्तार र व्यावसायिक प्रतिष्ठानको मागसँग मेल खादैन र मिल्दैन । मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापनको लागि संस्थागत व्यवस्था गर्ने क्षमता पनि कमजोर देखिन्दछ ।
- घरायसी स्तरमा साबुन सहितको हात धुने बानी एकदम कम पाइयो । १००% भन्दा कम घरपरिवारले मात्र पानी र साबुन सहितको हात धुने सुविधाहरूसँग सरसफाइ सुविधाहरू सुधार गरेको पाइयो ।

३.१४.३. संस्थागत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)

गाउँपालिका भित्रका संस्थागत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) को बर्तमान अवस्था र चुनौती तथा ग्यापको स्थिती निम्नानुसार रहेको छ ।

- केही विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आधारभूत स्तरको खानेपानी सेवाको पहुँचमा कमी छ ।
- धेरै जसो विद्यालयहरूमा छात्रको लागि छुट्टै वास कोठा र महिनावारी व्यवस्थापनको प्याडलाई सुरक्षित विसर्जन गर्नको लागि सुविधाहरूको कमी छ ।
- प्रायः विद्यालयहरूमा सुचारू हात धुने सुविधाहरूको कमी छ ।

३.१५. जलवायु परिवर्तनका असरहरू, विपद जोखिम व्यवस्थापन र चुनौतीहरू

पातारासी गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना निर्माण क्रममा गरिएको अध्ययन तथा वडा स्तरमा गरिएको सहभागितात्मक छलफलबाट यस नगर क्षेत्रको प्रमुख विपद जोखिमको रूपमा बाढीपहिरो, हावाहुरी, आगलागी, असीना, चम्पाड, खडेरी, रोगको माहामारी, जंगली जनावरको आतंक आदि आएका थिए । खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका क्षेत्रमा त्यस्ता विपदहरूले गम्भीर असर गर्ने गरेका छन् । यस सम्बन्धि विवरणलाई विश्लेशण गर्दा जनसंख्या बढ्दी, बस्ती विस्तार आदीका कारण बाढी, पहिरो र आगलागीका घटनाहरू वर्षेनी वढ्ने गरेको र यसबाट ठूलो मात्रामा धनजनको क्षति पुग्ने गरेको देखिन्दछ । त्यसै गरि महामारी सम्बन्धि घटनाहरू विगतका वर्षहरूमा धेरथोर भइरहने गरे पनि गाउँपालिका र सिङ्गो देश नै खुला दिसामुक्त भइसकेको र यहाँका वासिन्दाहरूको सफा र सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बढ्दी भइरहेको कारणबाट हाल त्यस्ता पानीजन्य महामारिमा कमि आएको छ । गाउँपालिकाले बिपद सम्बन्धी पूरवतयारी र विपद व्यवस्थापनको क्षेत्रमा ध्यान केन्द्रीत गरि सोका लागि विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना ।

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा बिपद जस्तै भूकम्प, बाढीपहिरो आउँदा मानव बस्तीमा उद्धार कार्य गर्न र मानिसहरूलाई सुरक्षित स्थानमा सार्नका लागि खुल्ला क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने आवस्यक पाइएको

छ । समग्र जिल्लामा जस्तै यस गाउँपालिकामा पनि जलवायू परिवर्तनको असरहरू देखिन थालेको बताइन्छ । प्रमुख रूपमा खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा रहेको सतहि तथा भूमीगत स्रोतको पानीको सतह र मात्रा घटेको, अतिबृद्धी र अनाबृद्धी आदि कारणले बाढीका साथै खडेरी जस्ता समस्याहरू क्रमशः बढेका छन् । जलवायू अनुकूलनका लागि योजनाबद्ध तवरबाट पालिकामा कार्यक्रमको शुरुवात गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

३.१६. हालका सुविधाहरूको सूची

गाउँपालिका भित्र रहेका मौजुदा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू छुटाउदृष्टै सूची निम्न अनुसूचीहरूमा उल्लेख गरिएका छन् । अनुसूचीमा उल्लेख गरिएका सूचिहरूमा खानेपानीका मौजुदा आयोजनाहरूको नाम, स्थान, ती आयोजनाहरूले सेवा पुर्याएको जनसंख्या र ती आयोजनाहरूको बर्तमान अवस्था, निर्माण मिति आदी तथ्याङ्क हरू उपलब्ध छन् । त्यसै गरि सरसफाइ सम्बन्धित गतिविधि, कृयाकलाप र आयोजनाहरू, सार्वजनिक शौचालयहरू, तिनीहरूको बर्तमान अवस्था आदि सरसफाइ अनुसूचीमा उपलब्ध छन् । संस्थागत सरसफाइको अनुसूचिमा विद्यालय तथा स्वास्थ संस्थाहरूको शौचालय तथा अन्य सरसफाइ सेवा सुविधाहरूको बर्तमान अवस्थार मर्मत संभारको स्थिति बारेमा तथ्यांकहरू उपलब्ध छन् ।

सुविधाहरू	अनुसूची
खानेपानी आयोजनाहरू	Annex A
सरसफाइ संरचना, सेवा र सुविधाहरू (सार्वजनिक शौचालयहरू)	Annex B
शैक्षिक संस्था (विद्यालय आदी) का शौचालय तथा सरसफाइ सेवा	Annex C
स्वास्थ संस्थाहरूका शौचालय तथा सरसफाइ सेवा	Annex D
मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन गतिविधि र संरचनाहरू	Annex E
ठोस फोहोर व्यवस्थापन गतिविधि र संरचनाहरू	Annex A
फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल सञ्जाल	Annex B

४. योजना, प्रक्षेपण र लागत

यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको प्रमुख लक्ष्य सन् २०३० भित्र गाउँपालिकाका सबै क्षेत्र र वासिन्दाहरूमा खानेपानी र सरसफाइको सुरक्षित र सहज उपलब्धताका निम्न योजनाबद्ध मार्गदर्शन प्रदान गर्नु हो । यस पातारासी गाउँपालिकाले तयार पारेको यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको सोच र परिलक्ष्य पनि सोहिं अनुरूप तय गरिएको छ । यस योजनाको दूरदृष्टि सोच (Vision) गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने हरेक नागरिकका लागि सुरक्षित, पर्याप्त, सर्वसुलभ, स्विकार्य र किफायति खानेपानी तथा सरसफाइका सेवाहरू मार्फत जनस्वास्थ र जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु रहेको छ । यस योजनाले गाउँपालिकामा पारदर्शि, प्रविधिमैत्री र उपभोक्ता मैत्री खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका कार्यक्रमहरू संचालन गरि सन् २०३० सम्ममा मध्यम तथा उच्च स्तरको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा प्रदान गर्न सहयोग गर्नेछ ।

४.१. योजनाहरूको पहिचान

गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको लागि मोवाइल एप्समा आधारित योजना तर्जुमा औजार NWASH MIS को प्रयोग गरि तथ्यांक तथा सूचनाहरू संकलन गरिएको थियो । यो कम्पुटरमा आधारित ‘इनबिल्ट योजना तर्जुमा औजार’ ले गाउँपालिकाभरि सर्वेक्षण अवधिमा सर्वेक्षक वा गणकहरूले तथ्यांक संकलन गरि प्रविष्ट गरे अनुसार मौजुदा योजनाहरूको यथास्थिति र आउँदा वर्षहरूका लागि योजना तयार गर्दछ (१.५ हेर्नुहोस) । १.५.२ मा वर्णन गरे अनुसार अगस्त २०, २०२० मा सरोकारवालाहरूको रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशाला सम्पन्न भएको थियो । यो कार्यशालाले निम्न कृयाकलापहरू निर्धारण गर्यो ।

१. गाउँपालिकाको आवश्यकता अनुसार खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गरियो । जब खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तर्जुमा औजारमा प्राथमिकता तोकिन्छ, यसले स्वचालित रूपमा विस्तृत गतिविधिहरू र २०२०-२०३० सम्मको लागि यी गतिविधिहरू सम्पन्न गर्न वित्तीय आवश्यकता निर्धारण गर्दछ ।
२. विद्यालय र सार्वजनिक स्थानहरूको हकमा आवश्यकता अनुसारको (Desired) सेवा स्तर (उच्चत वा आधारभूत) तय गरियो ।
३. गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रको निम्न विषयमा क्षमताको आकलन गरियो; क) महसुल र शुल्क ख) स्व-लगानी ग) कर घ) हस्तान्तरण
४. यस अवधिको लागि वित्तीय लगानीको अनुमान गरी र अपुग लगानीलाई पूर्ति गर्ने मार्गहरूको रूपमा व्यापार, सेयर, इक्विटी, बन्ड्सको मार्फत पूर्ति गर्ने गरि निर्धारण गरियो ।

विस्तृत अध्ययनका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजार

(<http://nwash.mows.gov.np/dashboard>) मा उपलब्ध छ ।

४.१.१. नयाँ खानेपानी आयोजनाहरूको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण

समुदाय स्तरबाट माग भएका, लक्षित स्तरको खानेपानी सेवा पुर्याउन आवश्यक देखिएका र पहिचान भएका नयाँ खानेपानी आयोजनाहरूको दीर्घ सूचि (long-list) तयार गरि बडा र पालिका स्तरमा प्रस्तुत गरि प्राथमिकता निर्धारणको निर्धारित मापदण्डलाई पालन गरि सहभागितामूलक छलफलका आधारमा ती कार्वान्वयनमुखि आयोजनाहरूको प्राथमिकता कायम गरियो ।

प्राथमिकता निर्धारण सहित ती प्रस्तावित आयोजनाहरूलाई अति उच्च, उच्च, मध्यम र न्यून प्राथमिकता क्रम छुट्ट्याउन का लागि एक निस्चित सूचक र मापदण्ड सहितको मार्गदर्शन यहि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयारिको सिलसिलामा नै तयार गरिएको थियो । सोही मार्गदर्शनको आधारमा यी सबै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा, सुविधा तथा संरचनाहरूको प्राथमिकता निर्धारण गरिएको थियो । प्राथमिकताका सूचकहरूमा विशेष गरि त्यसमा लाग्ने लागत, सेवा प्राप्त गर्ने जनसंख्याको विशेषता र गरिवि स्तर आदी रहेका छन् ।

यसरी कायम भएको आयोजनाहरूको प्राथमिकताको सारांश तल दिइएको छ । प्रत्येक आयोजनाको प्राथमिकताको विस्तृत सूचि अनुसूचि Appendix B मा हेर्न सकिने छ । अनुसूचीमा भएका हरेक आयोजनाहरूको प्राथमिक विवरणहरू जस्तै ती आयोजनाहरूको प्रस्तावित नाम, प्रस्तावित स्थल, सेवाको किसिम, सम्भावित लाभान्वित जनसंख्या र मोटामोटी लागत पनि त्यसमा हेर्न सकिन्दछ ।

तालिका 4-1: आयोजनाहरूको प्राथमिकता

क्र.सं.	क्षेत्र	एकाइ	अति उच्च	उच्च	मध्यम	न्यून	जम्मा
अ.	खानेपानी प्रणाली						
अ.१	हालका खानेपानी आयोजना	सङ्ख्या	२१	२०	३०	१६	८७
अ.२	नयाँ खानेपानी आयोजना	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
अ.३	निर्माणाधिन खानेपानी आयोजना	सङ्ख्या	१	१	०	०	२
अ.४	हालका व्युवेलहरू (उच्च प्राथमिकता)	%	०				०
आ.	सरसफाइ प्रणाली						
आ.१	हालका मौजुदा सरसफाइ कार्यक्रम	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
आ.२	नयाँ सरसफाइ कार्यक्रम	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
आ.३	सञ्चालन हुन	सङ्ख्या	०	०	०	०	०

	गइरहेको सरसफाइ कार्यक्रम						
आ.४	घरायसी सरसफाइ- सुरक्षित चर्पी व्यवस्थापनको लागि योजना गरिएको वर्ष	वर्ष	६				
इ.	वर्गीकरण						
इ.१	उन्नत स्तरको वास सेवा सहितको विद्यालय	सङ्ख्या	२	६	७	४	१९
इ.२	आधारभूत स्तरको वास सेवा सहितको विद्यालय	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
इ.३	जम्मा	सङ्ख्या	२	६	७	४	१९
ई.	वर्गीकरण						
ई.१	स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	सङ्ख्या	२	६	०	०	८
उ.	वर्गीकरण						
उ.१	सार्वजनिक स्थानहरूमा उन्नत स्तरको वास सुविधा	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
उ.२	सार्वजनिक स्थानहरूमा आधारभूत स्तरको वास सुविधा	सङ्ख्या	०	०	०	०	०
उ.३	जम्मा	सङ्ख्या	०	०	०	०	०

माथि दिइएको तालिकामा गाउँपालिका भरिको खानेपानी आयोजनाहरू, सरसफाइ आयोजनाहरू, विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा, स्वास्थ्य संस्था खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा र सार्वजनिक स्थानहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को सुविधाहरूको प्राथमिकता निर्धारण चार तहमा गरिएको छ, जसमा अति उच्च, उच्च, मध्यम र न्यून छन् । त्यसै गरि खानेपानी सेवा, सुविधा र संरचनालाई पनि चार तहमा छुट्ट्याइएको छ; जसमा हालका खानेपानी आयोजना, नयाँ खानेपानी आयोजना, निर्माणाधिन खानेपानी आयोजना र हालका ठ्युवबेलहरू (उच्च प्राथमिकता) । यसबाट के बुझिन्द्द भने सन् २०३० सम्ममा लक्षित उपलब्धि हासिल गर्नका निम्ति गाउँपालिकामा हाल मौजुदा संचालनमा भइरहेका ८७ वटा खानेपानी आयोजनाहरू मध्ये २१ वटाको धेरै उच्च प्राथमिकता सहित मर्मत, पुनरुत्थान वा पुनर्निर्माण गर्नु जस्ती छ । त्यसै गरि लक्षित उपलब्धि हासिल गर्नका निम्ति सेवा नपुगेका क्षेत्रमा खानेपानी सेवा पुर्याउन थप नयाँ ० वटा खानेपानी आयोजनाहरू निर्माण गरिनु पर्द्दे जसमा ० वटा उच्च प्राथमिकतामा परेका छन् ।

हाल गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माणाधिन २ वटा खानेपानी आयोजनाहरू मध्ये १ लाई उच्च प्राथमिकता

सहित पुरा गरिनु आवस्यक छ । यो क्रम र प्राथमिकताको आधारमा गाउँपालिकाले खानेपानी आयोजनाहरूमा लगानी गरेमा राष्ट्रले र नगरपालीकाले तोकेको लक्ष्य सन् २०३० सम्म पुरा गर्न सकिन्छ । ठ्युववेलहरूको हकमा सर्वेक्षणको क्रममा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पत्ता लागेका ठ्युववेलहरूलाई हालको लागि उच्च प्राथमिकता सहित सुधार गरि अल्प या मद्यम कालसम्मका लागि संचालन गरि सन् २०३० सम्ममा ती ठ्युववेलहरू विस्थापन गरि पाइप वितरण प्रणालीमा नै ती क्षेत्रहरू जोडिने गरि योजना बनाइएको छ ।

४.१.२. नयाँ सरसफाइ आयोजनाहरूको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण

सरसफाइ आयोजना, सेवा र सुविधाको क्षेत्रमा समुदाय स्तरको हाल मौजुदा ० वटा त्यस्ता कार्यक्रम मध्ये ० वटा धेरै उच्च प्राथमिकताका साथ निरन्तर गरिनुपर्ने देखिन्छ । सन् २०३० सम्मको सरसफाइ क्षेत्रको लक्ष्य पुरा गर्न ० वटा नयाँ कार्यक्रमहरूको जरुरत पर्ने जसमध्ये ० वटा उच्च प्राथमिकतामा परेका छन् । घरायसी सरसफाइ तर्फ, सुरक्षित चर्पी व्यवस्थापनको लागि ३ बर्षको अवधि निर्धारण गरिएको छ जसको अर्थ उच्च प्राथमिकता सहित पहिलो ३ बर्षभित्र गाउँपालिका भरी सबै घरायसी शौचालयहरू तोकिएको स्तरको निर्माण गरिने वा भइरहेका शौचालयहरूको स्तरोन्नति गरि सुरक्षित व्यवस्थापन गरिएको सरसफाइ स्तरमा पुर्याउने योजना गरिएको छ ।

विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाको लागि प्राथमिकता र सेवा स्तर तलको तालिकामा देखाइएको छ । गाउँपालिका भित्र रहेका १९ विद्यालय शौचालयहरू मध्ये ७ लाई अति उच्च प्राथमिकता सहित उन्नत स्तरको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा लक्षित योजना बनाइएको छ । ती विद्यालयको विस्तृत विवरण विद्यालयको नाम, ठेगाना सहित अनुसूचीमा राखिएको छ ।

त्यसै गरि स्वास्थ्य संस्थामा समुचित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाको लागि २ वटालाई धेरै उच्च प्राथमिकता, ६ वटालाई उच्च र ० वटालाई मद्यम प्राथमिकता क्रममा राखि योजना बनाइएको छ ।

सार्वजनिक स्थानहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को सुविधा विशेष गरि सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, मर्मत संभार, स्तरोन्नति र व्यवस्थापनका लागि प्राथमिकता क्रम माथि दिइएको तालिकामा निर्धारण गरिएको छ ।

यी सबै माथीका खानेपानी र सरसफाइका योजना र कार्यक्रमहरू गाउँपालिका तथा वडा स्तरमा आयोजित रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशालामा (१.५.२) भएका सहभागितामूलक छलफल द्वारा निर्णय भए अनुसारका हुन् । यी सबै प्रस्तावित आयोजनाहरूको प्राथमिकता तय भएअनुसार प्राथमिकता क्रमअनुसार तथ्याङ्क र सुचनाहरू खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजार (NWASH-MIS) मा प्रविष्ट गराइए पछि स्वचालित रूपमा योजना हरूको अवधि सहित सोहिं योजना औजार (NWASH-MIS) ले यसको लागत गणना गरेको हो ।

४.१.३ प्राथमिकता अनुरूप आयोजना र क्रियाकलापहरूको वितरण योजना

यस खण्डले पूर्ण खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कभरेज र सेवा स्तर सुधारको लागि आवस्यक पर्ने पूर्वाधारमा गाउँपालिकालाई आवश्यक पर्ने लगानी वितरणको प्रक्षेपण गर्दछ । गाउँपालिकालाई आवश्यक पर्ने लगानी सहित ती प्रस्तावित आयोजनाहरूले फाइदा पुर्याउने जनसङ्ख्या र गतिविधिहरूको अनुमान र वितरणलाई पनि यसले विश्लेषण गर्दछ । साथै यो खण्डमा विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सार्वजनिक स्थान, ठोस फोहोरमैला व्यवस्थापन, ढल सञ्चाल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन गर्ने लगायतका अन्य वास क्रियाकलापहरूको पनि लगानी सहित लक्षित जनसङ्ख्या, आवश्यक संरचना र गतिविधिको पनि प्रक्षेपण गरिएको छ ।

लगानीको प्रक्षेपण गर्दा हरेक आयोजनाहरूको निर्माण अथवा मर्मत-संभारको मात्र लगानी नभैकन आयोजनाहरूको पुरा जीवन-चक्र (Life-Cycle) भरीकै लागि लगानीको आवस्यकता यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाले गरेको छ । यसको मतलब हरेक आयोजना अथवा संरचनाहरू निर्माणका लागि आवश्यक लगानी, निर्माण सम्पन्न भए पश्चात त्यसको संचालन खर्च, मर्मत तथा संभार अथवा रखरखाव खर्च र अन्य व्यवस्थापन खर्चको समेत यसले लेखाजोखा गरेको छ ।

निम्न तालिकाले ‘खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजार NWASH-MIS’ मा प्रयोग गरिएको सो प्रक्षेपण देखाउँदछन् ;

तालिका 4-2: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजार NWASH-MIS को प्रक्षेपण

प्राथमिकता	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५ वर्ष	६ वर्ष	७ वर्ष	८ वर्ष	९ वर्ष
पुँजीगत खर्च वितरण									
धैरै उच्च	०.१	०.४	०.१						
उच्च			०.४	०.४	०.१				
मध्यम				०.१	०.४	०.४	०.१		
निम्न							०.१	०.४	०.४

एक पटक मर्मतको खर्च वितरण

धैरै उच्च	०.५	०.५							
उच्च									
मध्यम									
निम्न									
पुँजीगत मर्मत खर्च वितरण									

धेरै उच्च	०.५	०.५					
उच्च							
मध्यम							
निम्न							

सञ्चालन खर्च वितरण

धेरै उच्च	०.५	०.५					
उच्च							
मध्यम							
निम्न							

डिजाइन सुपरभिजन खर्च वितरण

धेरै उच्च	०.५	०.५					
उच्च							
मध्यम							
निम्न							

क. पुँजीगत खर्च वितरण

हाल सञ्चालनमा रहेका खानेपानी प्रणालीहरूको सेवा स्तर सुधार र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरू निर्माण, संचालन र व्यवस्थापनको लागू हुने पुँजीगत खर्च वितरणको प्रक्षेपण;

माथी तालिकामा देखाइएको पुँजीगत खर्च वितरणको प्रक्षेपण अनुसार धेरै उच्च प्राथमिकतामा परेका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा तथा पुर्वाधारका लागि निश्चित गरिएको पुँजी मध्य पहिलो वर्ष ०.१, दोश्रो वर्ष ०.४, तेश्रो वर्ष ०.४ र चौथो वर्ष ०.१ का दरले लगानी गर्नु उपयुक्त हुन्छ भन्ने देखिन्छ । यी प्रस्तावित आयोजनाहरू अति उच्च प्राथमिकतामा परेको हुनाले तुरुन्तै यसको सुरुवात गरिनुपर्छ भन्ने पनि यो तालिकाबाट बुझिन्छ । अति उच्च प्राथमिकताका पूर्वाधारमा लगानीको निश्चितता पछि तेश्रो वर्षबाट उच्च प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरूमा पुँजीको व्यवस्था गर्न सकिन्छ । त्यसै गरि मद्यम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाहरू पाँचौ वर्षमा र निम्न प्राथमिकताका आयोजनाहरू आठौं वर्षमा सुरु गर्न सकिन्छ ।

ख. एक पटक मर्मतको खर्च वितरण

हाल सञ्चालनमा रहेका र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूको सेवा स्तर सुधारको लागि लागू हुने;

गाउँपालिका भरिका मौजुदा खानेपानी तथा भर्खरै बनेका नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूमा आवस्यक मर्मत सुधार र सेवा स्तरोन्नति गर्ने काम पहिलो र दोश्रो वर्षभित्रै गरि सङ्कु पर्ने माथिको तालिकाले देखाउँछ । यसका लागि छुट्ट्याइएको बजेट पहिलो र दोश्रो वर्षमा आधा आधा गरि खर्च गर्ने गरि यो योजना बनाइएको छ । यस्तो मर्मत तथा सेवा स्तरोन्नति एक पटक मात्र गरिने भएकोले अरु बाँकि वर्षमा यसको लागि लगानी व्यवस्था गर्नु पर्दैन ।

ग. पूँजीगत मर्मत खर्च वितरण

हाल सञ्चालनमा रहेका र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूको सेवा स्तर सुधारको लागि लागू हुने पूँजीगत मर्मत खर्च वितरण ;

माथी देखाइएको तालिकाले मौजुदा संचालित र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूको आवश्यक मर्मत सुधार तथा स्तरोन्नतिका लागि प्राथमिकता अनुसार आवश्यक पर्ने खर्च पहिलो र दोश्रो वर्ष भित्र गरि सक्ने गरि योजना गरिएको छ ।

घ. सञ्चालन खर्च वितरण

हाल संचालनमा रहेका मौजुदा कानेपानी र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूको दैनिक सेवा संचालनका लागि र आवश्यक सेवा स्तर सुधारको लागि लागू योजना गरिएको तालिका;

ड. डिजाइन सुपरभिजन खर्च वितरण

हाल सञ्चलनमा रहेका र नयाँ खानेपानी प्रणालीहरूको डिजाइन, सुपरिवेक्षण तथा अन्य जरुरी सेवा का लागि आवश्यक पर्ने खर्चको वितरण तालिका;

४.१.४. उपलब्ध स्रोतहरूको लेखाजोखा

रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशालाले (१.५.२) विस्तृत छलफल पछि गाउँपालिकाको आवश्यकता प्राथमिकीकरण गरेको थियो र २०२०-२०३० को लागि वित्तीय आवश्यकताको निर्धारण गरेको थियो । त्यो प्रकृयामा लागि लगानी क्षमताको लेखाजोखा भयो र गाउँपालिकासंग उपलब्ध स्रोतहरू पहिचान गरियो । उपलब्ध स्रोतहरू जुन महसुल र शुल्क, कर, स्व-लगानी तथा हस्तान्तरण आदि संभावित स्रोतहरूको लेखाजोखा पनि यस कार्यशालामा संगसंगै गरियो । यी सबै प्रकृया पुरा गरि गाउँपालिकासंग उपलब्ध स्रोतहरूले आवश्यक लागत पूर्ती नहुने देखिए पछि आवश्यक र उपलब्ध स्रोतको बिचको फरक (ग्याप) पूर्ती गर्न अन्य संभाव्य स्रोतहरूको खोजि गरि Bridging गरिनु आवश्यक देखियो ।

४.१.५. ग्यापको पूर्ति (Bridging the Gap)

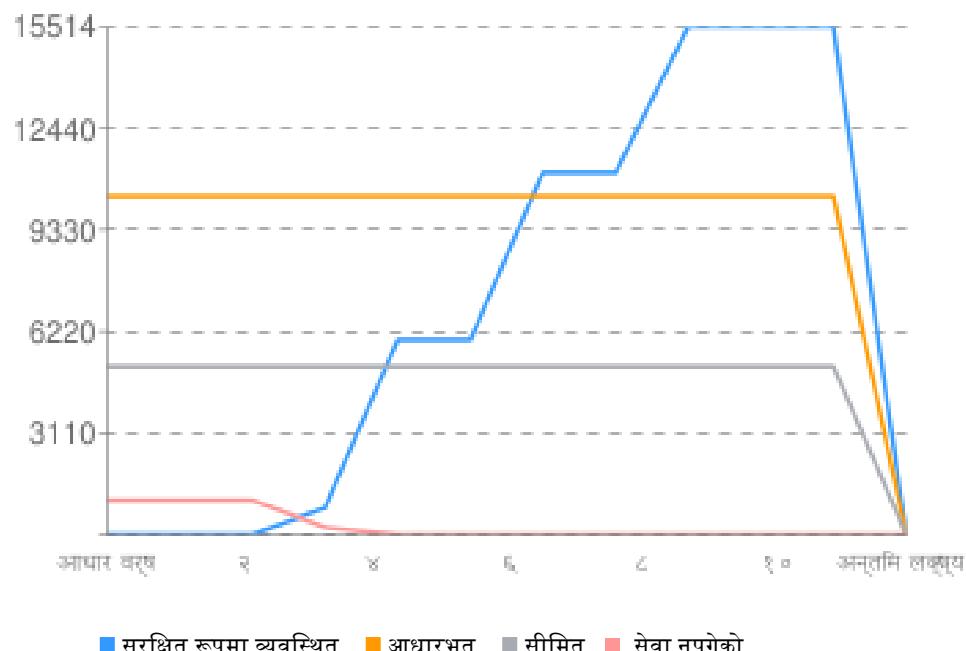
माथि भनिए जस्तो गाउँपालिकासंग उपलब्ध स्रोतहरूले आवश्यक लागत पुरा नगर्ने देखिए पछि आवश्यक र उपलब्ध स्रोतको बिचको फरक (ग्याप) पूर्ती गर्न रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशालाले (१.५.२) अन्य संभाव्य स्रोतहरूको खोजि गरि तय गरेको व्यापार, शेयर, इक्विटी, बण्डको माध्यमबाट लगानी गरि ग्याप पूर्तिको माध्यमबाट Bridging गरिने निर्णय भयो । तल ४.२ को तालिकाले त्यस्तो व्यापार, शेयर, इक्विटी, बण्डको विस्तृत योगदान % दर्शाउँछ । आवश्यक र उपलब्ध स्रोतको बिचको फरक (ग्याप) अनुसूचीमा दिइएको छ ।

४.२. अनुमान सारांश (कभरेज)

संलग्न रेखाचित्रमा गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाहरूको कभरेज

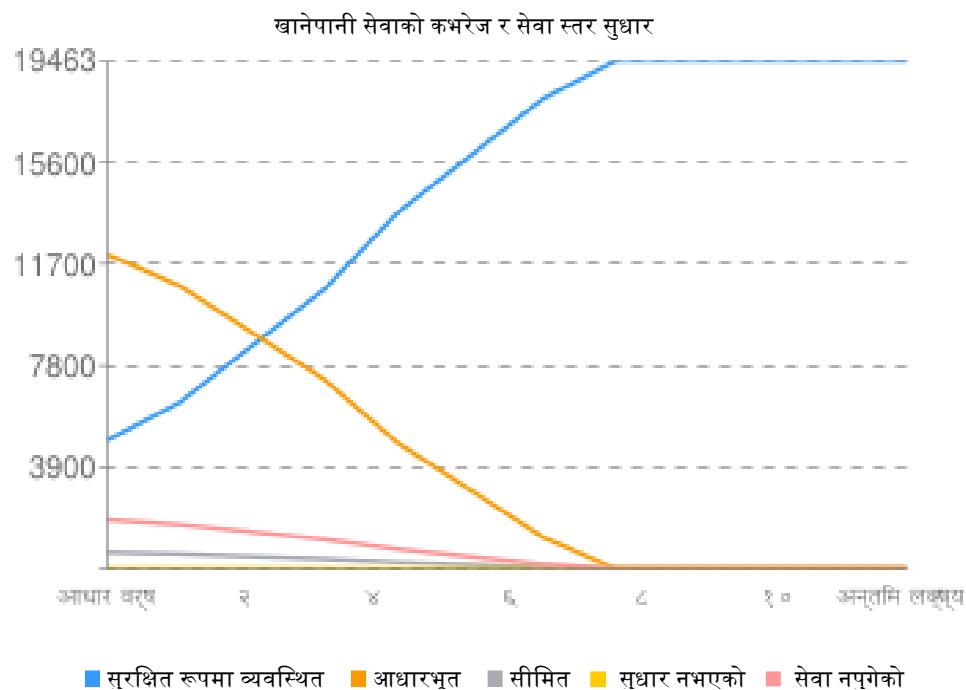
र सेवा स्तर सुधारको सारांश देखाइएको छ । कभरेजको प्रगतिशील वृद्धि र सेवा स्तरको Ladder सुधार JMP को परिभाषामा आधारित छ । यस चित्रले सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित खानेपानी सेवा प्राप्त गर्ने जनसंख्या हरेक बर्ष बढ्दै जाने र आधारभूत र सीमित सेवा प्राप्त गर्ने जनसंख्या हरेक बर्ष घट्दै गइ अन्तिममा आधारभूत र सीमित सेवालाई सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित स्तरको सेवाले प्रतिस्थापन गर्नेछ । नगरपालिक भित्रका सबै जनसङ्ख्यामा सन् २०३० सम्ममा सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित खानेपानी सेवा र सुविधा उपलब्ध हुनेछ । सरसफाई तर्फ अन्तिम लक्ष्य प्राप्त गर्न सन् २०३० पर्यनुपर्ने छैन, सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित खानेपानी सेवा र सुविधा ३ बर्ष पछि नै सबैको लागि उपलब्ध हुनेछ । तल प्रस्तुत गरिएको तालिका ‘कभरेजको सारांश’मा पातारासी गाउँपालिकाको हरेक खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) गतिविधिहरु द्वारा कहिले सम्म कति जनसंख्यालाई कभरेज प्रदान गर्दछ भनि स्पष्ट देखिन्छ । जनसङ्ख्याको तीव्र वृद्धि भइरहे पनि हरेक बर्ष सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित सेवाको वृद्धि र आधारभूत र सीमित सेवामा कमी हुँदै गएको देखाउँछ । यसैले सन् २०३० सम्ममा सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित खानेपानी आपूर्ति सेवाहरूको पूर्ण कभरेज कसरि प्राप्त गर्न सकिन्छ भन्ने निश्चितता प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

खानेपानी सेवाको कभरेज र सेवा स्तर सुधार

चित्र 4-1: खानेपानी सेवाको कभरेज र सेवा स्तर सुधार

त्यसै प्रकारले यो चित्रमा सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित सरसफाईको पहुँचमा वृद्धि र असुरक्षित रूपमा सरसफाईको अभ्यास गर्ने जनसङ्ख्या घट्दै गएको देखाएको छ । त्यसकारण, सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित सरसफाईको कभरेज प्राप्त गर्न सकिन्छ भन्ने निश्चितता पनि यसले प्रदान गर्दछ । सुचारूपना नभएका स्किमहरूको सुचारूपना पुनर्स्थापित गर्ने प्रावधानहरू पनि यसमा राखिएक छन् । सुरक्षित रूपमा व्यवस्थित सेवाको लागि यो अपेक्षित कभरेज पूर्ण रूपमा सुचारूपना (Full- Functional) भएका स्किमहरूद्वारा हुनेछ ।

चित्र 4-2: घरायसी सरसफाइको कभरेज र सेवा स्तर सुधार

यसरि योजना अवधि (२०२०-२०३०) मा योजना गरिएको जनसंख्याको कभरेजहरूमा आधारित भै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना औजारले (NWASH MIS) कुल योजना लागत पनि गणना गरेको छ ।

तालिका 4-3: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवाद्वारा जनसंख्या कभरेजको सारांश

क्र. सं.	अवयव	आधाररेखा	वर्ष १	वर्ष २	वर्ष ३	वर्ष ४	वर्ष ५	वर्ष ६	वर्ष ७	वर्ष ८	वर्ष ९	वर्ष १०	अन्तिम लक्ष्य
क	खानेपानी
क१	सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थित खानेपानी सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	०	०	०	८२५	५९५०	५९५०	११०६९	११०६९	१४५१४	१४५१४	१४५१४	१६५३८
क२	आधारभूत खानेपानी सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१०३४९	१६६५
क३	सीमित खानेपानी सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	५१३९	४७९९
क४	सेवा नपुगेको जनसङ्ख्या	१०५०	१०५०	१०५०	२२५	०	०	०	०	०	०	०	०
ख	सरसफाइ												
ख१	घरायसी सरसफाइ												
ख१. १	हालको सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थित गरिएको सरसफाइ सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	४९१५	६३७०	८५५२	१०७३४	१३६४४	१५८२६	१८००८	१९४६३	१९४६३	१९४६३	१९४६३	१९४६३
ख१. २	आधारभूत सरसफाइ सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	१२०४४	१०८४०	९०३३	७२२६	४८१७	३०१०	१२०३	०	०	०	०	०
ख१. ३	सीमित सरसफाइ सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	६२९	५६६	४७२	३७८	२५२	१५८	६४	१	१	१	१	१
ख१. ४	सुधार नभएको सरसफाइ सेवाहरूबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ख१. ५	सेवा नपुगेको जनसङ्ख्या	१८७७	१६८९	१४०७	११२५	७५०	४६८	१८६	०	०	०	०	०
ख२	मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन												
ख२. १	लाभान्वित जनसङ्ख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ख३	ढल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र												
ख३. १	लाभान्वित जनसङ्ख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ख४	ठोस फोहोर व्यवस्थापन												

ख४. १	लाभान्वित जनसङ्ख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ग	विद्यालयमा वास सुविधाहरू												
ग१	उन्नत खानेपानी सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	१५	१५	१५	१९
ग२	उन्नत सरसफाइ सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	१५	१५	१५	१९
ग३	उन्नत स्वच्छता सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	१५	१५	१५	१९
ग४	आधारभूत खानेपानी सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	५	५	५	५	५	५	५	५	१	१	१	०
ग५	आधारभूत सरसफाइ सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	१४	१४	१४	१४	१२	१२	७	७	१	१	१	०
ग६	आधारभूत स्वच्छता सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ग७	सीमित खानेपानी सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	११	११	११	११	९	९	४	४	१	१	१	०
ग८	सीमित सरसफाइ सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	२	२	२	२	२	२	१	१	१	१	१	०
ग९	सीमित स्वच्छता सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	९	९	९	९	८	८	५	५	१	१	१	०
ग१०	खानेपानी सेवाहरू नभएका विद्यालयहरू	३	३	३	३	३	३	३	३	२	२	२	०
ग११	सरसफाइ सेवाहरू नभएका विद्यालयहरू	३	३	३	३	३	३	३	३	२	२	२	०
ग१२	स्वच्छता सेवाहरू भएका विद्यालयहरू	१०	१०	१०	१०	९	९	६	६	३	३	३	०
घ	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा वास सुविधाहरू												
घ१	आधारभूत खानेपानी सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	८	८	८	८
घ२	आधारभूत सरसफाइ सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	८	८	८	८
घ३	आधारभूत स्वच्छता सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	०	०	०	०	२	२	८	८	८	८	८	८
घ४	आधारभूत वातावरणीय सफाइ सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	१	१	१	१	३	३	८	८	८	८	८	८
घ५	सीमित खानेपानी सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	७	७	७	७	५	५	०	०	०	०	०	०

घ६	सीमित सरसफाइ सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	८	८	८	८	६	६	०	०	०	०	०	०
घ७	सीमित स्वच्छता सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	८	८	८	८	६	६	०	०	०	०	०	०
घ८	सीमित वातावरणीय सफाइ सेवाहरू भएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	२	२	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०
घ९	खानेपानी सेवाहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	१	१	१	१	१	१	०	०	०	०	०	०
घ१०	सरसफाइ सेवाहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ११	स्वच्छता सेवाहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ१२	वातावरणीय सफाइ सेवाहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरू	५	५	५	५	४	४	०	०	०	०	०	०
ड१	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास सुविधाहरू												
ड१	उन्नत वास सुविधाहरू भएका सार्वजनिक शौचालयहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ड२	आधारभूत वास सुविधाहरू भएका सार्वजनिक शौचालयहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ड३	सीमित वास सुविधाहरू भएका सार्वजनिक शौचालयहरू वास	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ड४	वास सुविधाहरू नभएका सार्वजनिक शौचालयहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

४.३. लागत

यो खण्डले योजना गरे अनुरूपको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कृयाकलाप र संरचनामा लगानीको लागि निम्न क्षेत्रको लागत अनुमानको व्याख्या गरेको छ ।

क) सम्पूर्ण घरधुरीमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कभरेज

ख) सेवा स्तर सुधार

ग) विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)सुविधाहरू, सार्वजनिक स्थानहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)सुविधाहरू, ठोस फोहोर व्यवस्थापन, ढल सञ्चाल सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र आदि।

राष्ट्रिय स्तरमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रलाई राम्रोसँग बुझ्ने वित्तीय नीति विकास र कार्यान्वयनका लागि महत्वपूर्ण छ भन्ने साझा सहमति छ । हालको कोषको अङ्ग राम्रो र न्यायसङ्गत उपयोगलाई प्रोत्साहित गर्न र थप वित्तलाई आकर्षित गर्न यो अति महत्वपूर्ण छ । यसमा प्रस्तुत गरिएको पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा लगानि गर्नु पर्ने लागत अनुमान यसै अनुरूप तयार गरिएको हो । माथि ४.२ मा व्याख्या गरिएको जनसंख्याको कभरेज सारांशको आधारमा लागत अनुमानको विस्तृत विवरण ४.३.२ को तालिकामा हेर्न सकिन्दछ ।

४.३.१. लागत अनुमानको पद्धति

सन् २०३० सम्ममा गाउँपालिकाभरि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा सुरक्षित रूपले व्यवस्थित गरिएको सेवा प्रदान गर्ने लक्ष्य सहित आवश्यक सुचना र तथ्यांकहरू योजना औजार NWASH MIS मा प्रविष्ट गरेपछि स्वचालित रूपमा त्यो लक्ष्य प्राप्त गर्न हरेक क्षेत्रमा कहिले के कति लगानि आवश्यक पर्छ सो को लागत अनुमान यो पद्धतिले प्रदान गरेको छ । यसले गाउँपालिकालाई मुख्य दुई प्रश्नहरूको उत्तर दिन सक्षम बनाउँदछ ।

- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा जम्मा कति खर्च कहिले कहिले आवश्यक छ?
- कसरी विभिन्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा कृयाकलाप र पूर्वाधारहरूमा खर्च तथा लगानी वितरण गरिएका छन्?

लागत अनुमान विधिले हालको तथा हरेक वर्षको प्रक्षेपित जनसङ्ख्या, वास सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक प्रविधिहरू र दिगो वास सेवासँग सम्बन्धित प्रविधिहरूमा आधारित रहि लागतको अनुमान प्रस्तुत गरेको छ । यसबाट गाउँपालिकालाई दिगो वास सेवा र पूर्वाधारमा योजना अनुरूप बजेट वितरण गर्न सहयोग मिल्नेछ । लागत अनुमानको गणना गर्दा ‘जीवन-चक्र लागत विधि’ को आधारमा गरिएको छ; जसले

गाउँपालिकालाई दिगो खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवा प्रवाहको लागि हरेक खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) अवयवहरूको पुँजीगत खर्च, सञ्चालन खर्च, पुँजीगत मर्मत खर्च, र सोझै सहयोग खर्चको छुट्टा छुट्टै लागत अनुमान प्रदान गर्दछ । ती लागत अवयवहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

- **पुँजीगत खर्च –** नयाँ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणालीहरूको लागि पूर्ण संरचना निर्माण र हालको प्रणालीहरूको लागि सेवा सुधार लागत पुँजीगत खर्च भित्र गर्दछ ।
- **पुँजीगत मर्मत खर्च –** मौजुदा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) प्रणाली तथा सम्पत्तिहरूको प्रतिस्थापन वा पुनर्स्थापनाको लागत यसभित्र पर्दछ । यसले मुख्य मर्मत क्रियाकलापहरूलाई समेट्छ ।
- **सञ्चालन तथा मर्मत खर्च –** संचालित आयोजनाहरूको दैनिक सञ्चालन र सानो मर्मत खर्चको लागतलाई समेट्छ ।
- **सोझै सहयोग खर्च –** यस भित्र सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक सहयोग; जसमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, प्राविधिक सहयोग, व्याकस्टोपिड, क्षमता अभिवृद्धि, औजार तथा जगेडा सामग्रीहरूको सहयोग लागत पर्द्धन् ।

पुँजीगत खर्च तर्फको प्रति एकाइ लागत अनुसूची मा दिइएको छ र यो लागत एकाइ खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागको ISAU को प्रकाशित प्रतिवेदनबाट साभार गरिएको हो । सञ्चालन तथा मर्मत खर्चको औसत लागत अनुसूची मा दिइएको छ र यो सञ्चालन औसत खानेपानी मन्त्रालयको SEIU को प्रकाशित प्रतिवेदनबाट साभार गरिएको हो ।

‘मर्मत वातावरण’को अवधारणाले मौजुदा आयोजनाहरूको सुचारूपन र दिगोपनको अवस्था NWASH MIS ले दर्शाए बमोजिम लेखाजोखा गरि भविष्यमा जब आयोजना अथवा स्किमहरूको आयु वृद्धि हुँदै जान्छ त्यसबेला पुँजीगत खर्चको % को आधारमा मर्मत खर्चको आवश्यकता निर्धारण गर्दछ । यो अवधारणा Welthungerhilfe, Nepal ले ईच्छाकामना गाउँपालिकामा गरेको Life-Cycle Cost Analysis (LCCA) अध्ययनबाट साभार गरिएको हो ।

मर्मत वातावरण: स्थानीय सरकारको हरेक योजनाहरू बिभिन्न किसिमका तत्वहरू (जसलाई ‘योजना पारिस्थितिकीय प्रणाली’ भनिन्छ) बाट प्रभावित हुने गर्द्धन्; जस्तै योजना/आयोजनाहरूको आयु (वा डिजाइन अवधि) मध्ये सो योजनाले कति अवधि पार गरि सकेको छ), उपभोक्ता संस्थाको व्यवस्थापन क्षमता, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) सेवातर्फ गाउँपालिकाको नीति आदी । यी सबैको समुच्च अवस्था ‘मर्मत वातावरण’ हो ।

माथि भनिएजस्तो तत्वहरूको प्रभावको नतिजा ती योजना/आयोजनाहरूमा पर्ने पुँजीगत खर्चको आवश्यकताको हो । गाउँपालिकाभित्रका योजनाहरूलाई यस पुँजीगत खर्च आवश्यकतामा ल्याउने पाताराशी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

अवस्थालाई 'मर्मत वातावरण' भनिएको छ। मर्मत वातावरण एक योजना औजार रूपमा प्रयोग भएको छ जसले सर्वेक्षण तथ्यांक तथा सूचनाहरूको विश्लेषण गरि मर्मतको एउटा योजना बनाउँछ।

मर्मत शर्त गाउँपालिकाभित्रको योजनाहरूमा खर्च गरिएको वित्तीय व्ययको % को हिसाबले देखाइएको छ। यो अनुमान गरिएको छ कि नयाँ स्किममा पनि (एक निश्चित वर्ष पछि) यही नीति लागू हुनेछ (पुँजीगत मर्मत खर्चको %)। यो हालको योजनाको अवस्थाको आधारमा गणना गरिन्छ र आयोजनाको आयु वा डिजाइन अवधि मध्ये आयोजनाले कति अवधि पुरा गरि सक्यो त्यस्को आधारमा नयाँ योजनामा सामान्यीकरण (Extrapolated) गरिन्छ।

क) खानेपानी सेवाको लागत

सन् २०३० सम्ममा गाउँपालिकामा सुधारिएको खानेपानी सेवामा सबैको पहुँच प्राप्त गर्न लाग्ने लागतहरू यस अन्तर्गत अनुमान गरिएको छ। सो लागत अनुमान गर्दा वर्तमान सेवा कभरेज, लक्षित कभरेज र लक्ष्य प्राप्त गर्नका लागि प्रयोग गरिने प्रविधिहरूको एकाइ लागतलाई ध्यानमा राखिएको छ। लागत प्रक्षेपण वार्षिक आधारमा २०२०-२०३०को लागि गरिएको छ।

माथि प्रस्तुत गरिएको प्रति एकाइ लागत खानेपानी आपूर्ति प्रविधिको प्रत्येक प्रकारको आधारमा (घरायसी धारा जडान, ठ्यापस्त्याण्ड, ठ्युबवेल ह्यान्डपम्पहरू) दिइएको छ।

ख) सरसफाइ सेवाको लागत

सरसफाइ सेवाहरूको लागि एउटै लागत खाकाको प्रयोग गरिएको छ। लागतको आधार विभिन्न प्रविधिहरूको मिश्रित विकल्पको माध्यमबाट या त आधारभूत वा सुरक्षित रूपले व्यवस्थित गरिएको सरसफाइ सेवाहरू सबैको पहुँचमा पुऱ्याउने किसिमले प्रक्षेपण गरिएको छ। सरसफाइ प्रविधिहरूको विकल्पहरूमा Water Closet र सेप्टिक ट्याङ्क सहितको पोअर फ्लस र सुधारिएको खाल्डे चर्पीहरू समावेश गरिएको छ।

ग) पूर्ण कभरेज प्राप्त गर्न जम्मा लागत

तालिका ले सन् २०३० सम्म सबैका लागि आधारभूत खानेपानी र सरसफाइ सेवाहरूको लागि पहुँचको सुनिश्चितता देखाउँछ। यसमा लगानी (पुँजीगत), पुँजीगत मर्मत र सोझै सहयोग लागत समावेश गरिएको छ। सरसफाइको लागि लगानी लागत मुख्य गरेर उपभोक्ताहरूको या त सरसफाइ सेवाहरूको पहुँच वा सेवाको स्तर सुधार गरी सरसफाइ शृङ्खलामा वृद्धि गर्नको लागि हुने छ।

यो प्रक्षेपण मुख्य गरेर खानेपानी र सरसफाइमा केन्द्रित रहेको छ। यसले खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा सबैको पहुँचमा पुऱ्याउनको लागि संरचनागत विकास, पुँजीगत मर्मत र सोझै सहयोग लागतलाई समेटदछ।

संस्थागत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को लागि पनि यसै आधारमा यहाँ लागत विश्लेषण प्रक्षेपण गरिएको छ ।

४.३.२. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना लागतको सारांश

तलको विस्तृत तालिकामा निम्न क्षेत्रको सारांश लागत अनुमान दिइएको छ ।

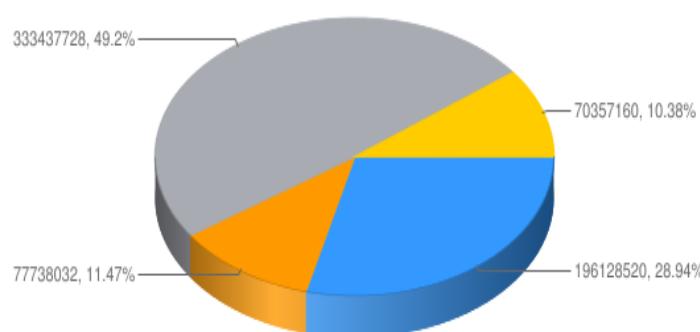
- क) खानेपानी (पाइप र ट्युबवेल)
- ख) सरसफाइ र स्वच्छता (घरायसी सरसफाइ, ठोस फोहोर व्यवस्थापन, मानव मल-मुत्रजन्य फोहोर व्यवस्थापन, ढल सञ्चालन सहितको फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र समेत)
- ग) विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू
- घ) स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू
- ड) सार्वजनिक स्थानहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सुविधाहरू

खर्च तर्फ यसले निम्न अनुमानित लागत खर्च प्रदान गर्दछ ।

- क) पूँजीगत खर्च
- ख) पूँजीगत मर्मत खर्च
- ग) सञ्चालन खर्च
- घ) सोझौ खर्च ।

यहाँ % ले १० वर्षमा जम्मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) लागतको अंश बताउँछ ।

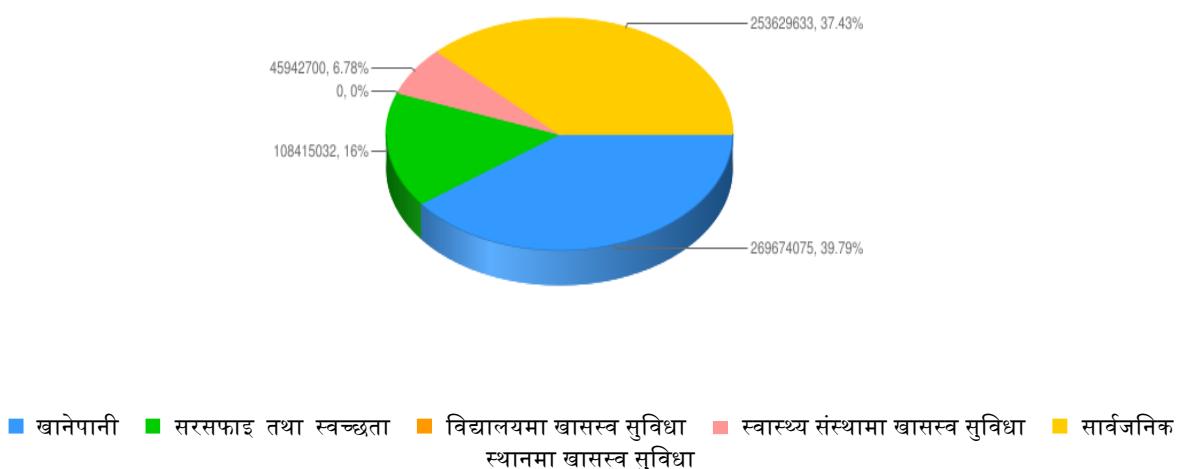
खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)

■ पूँजीगत खर्च ■ पूँजीगत मर्मत खर्च ■ सञ्चालन खर्च ■ सोझौ सहयोग

चित्र 4-3: खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व)को लागत

क्षेत्रगत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता(खासस्व) को लागत

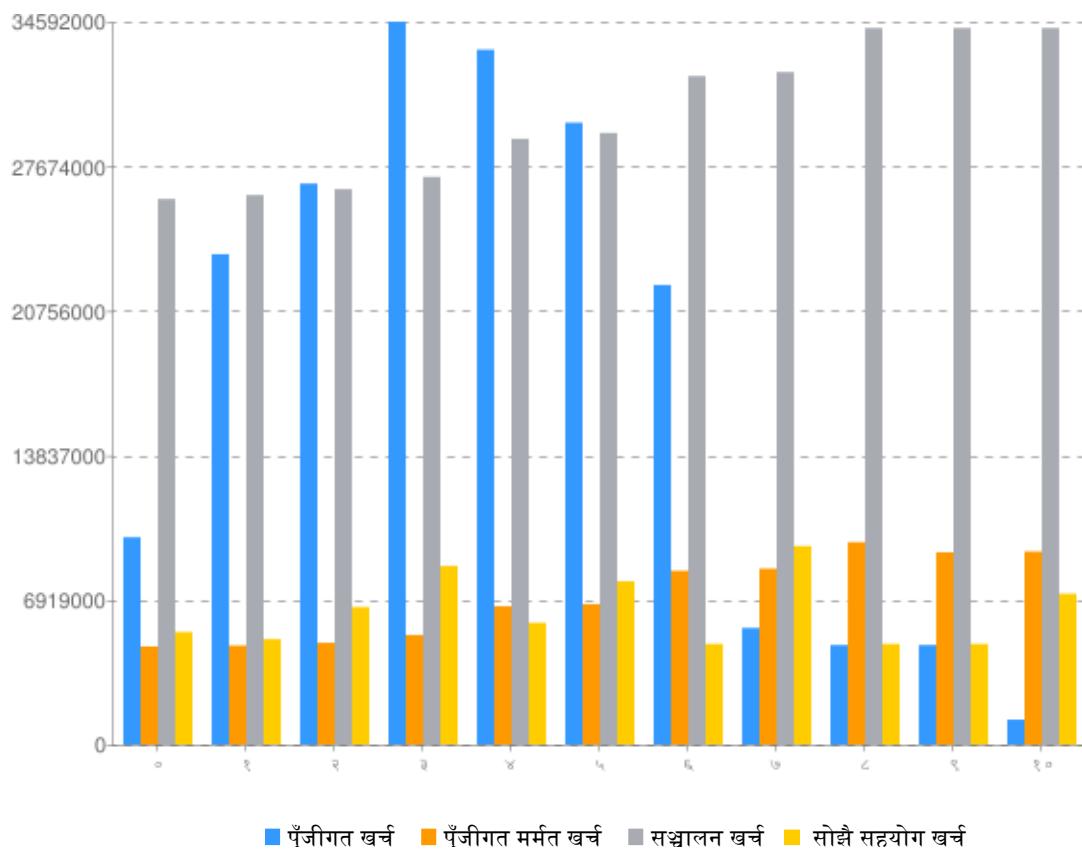

चित्र 4-4: क्षेत्रगत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत

यो पाइ चार्टमा सन् २०२०-२०३० सम्मको समयावधिको लागि पूर्ण कभरेज र सेवा स्तर सुधारको लागि आवश्यक लागत दिइएको छ । पहिलो चार्टमा क्षेत्रगत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) को लागत दिइएको छ भने दोस्रो चार्टमा खर्चको प्रकारको लागत दिइएको (जस्तै: पुँजीगत, पुँजीगत मर्मत खर्च आदि) छ ।

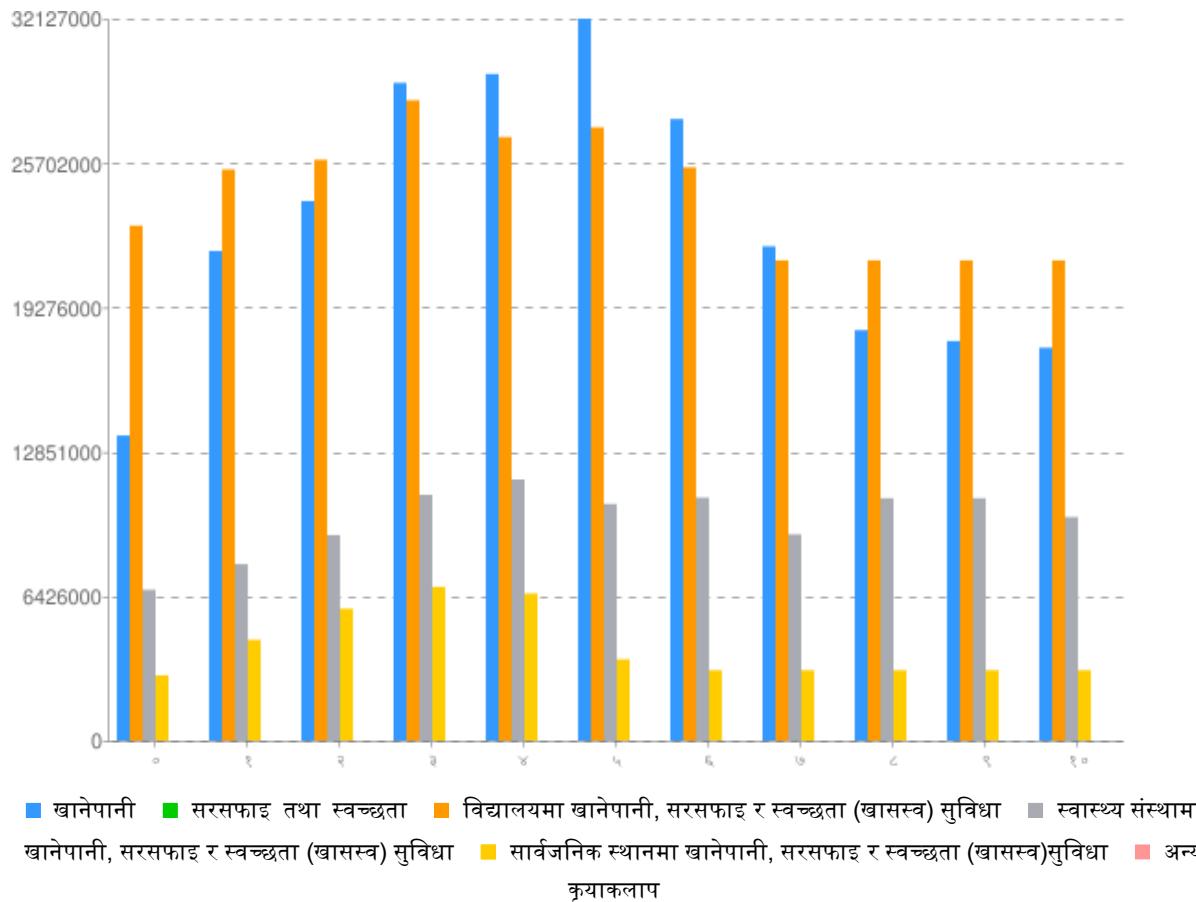
तलको बार चार्टमा सन् २०२०-२०३० सम्मको आवश्यक वार्षिक लागत दिइएको छ ।

१० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत

चित्र 4-5: १० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत

१० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत

चित्र 4-6: १० बर्षे क्षेत्रगत (खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता) वासको लागत

तालिका 4-4: खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) सेवाद्वारा जनसंघ्या कभरेजको सारांश

क्र. सं.	विवरण	वर्ष ०		वर्ष १		वर्ष २		वर्ष ३		वर्ष ४		वर्ष ५	
		ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा
ख खानेपानी													
१	पुँजीगत खर्च	४६९१०००	०.६९	१३६१९००	२.०२	१५१११६०	२.२४	१७३८६४०	२.५७	१८४२४४०	२.७३	१८६८३६०	२.७७
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	१३८३७३५	०.२	१३२६२२३	०.२	११५४९३४	०.१७	१३७६३३७	०.२	२२८८९७५	०.३४	२२४१६०४	०.३३
३	सञ्चालन खर्च	२९२८६९०	०.४३	२९२८६९०	०.४३	२९२८६९०	०.४३	३२३२९४०	०.४८	४१९६४१७	०.६२	४१९६४१७	०.६२
४	सोझै सहयोग	४५७४४००	०.६८	३९१५०००	०.५८	४८१३५२०	०.७१	७२७५०००	१.०८	४७५५८००	०.७	७००५०००	१.०४
५	जम्मा	१३५७७८२	२.०१	२१७८८९१	३	२४००८७४	३.५५	२९२७०६७	४.३३	२९६६५५९	४.३९	३२१२६६२	४.७५
ख सरसफाई तथा स्वच्छता													
१	पुँजीगत खर्च	४४२६८००	०.६६	६६४०२००	०.९८	६६४०२००	०.९८	८८५३६००	१.३१	६६४०२००	०.९८	६६४०२००	०.९८
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	२४८७१४५	०.३७	२५८७३६७	०.३८	२७३७७०१	०.४१	२८८८०३६	०.४३	३०८८४१	०.४६	३२३८८१५	०.४८
३	सञ्चालन खर्च	१५९४७२७	२.३६	१६१३५३०	२.३९	१६४१७३४	२.४३	१६६९९३८	२.४७	१७०७५४३	२.३२	१७३५७४७	२.५७
४	सोझै सहयोग	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१
५	जम्मा	२२९१५४४	४.८	२५४१७०९	३.३९	२५८४९४६	३.३९	२८४९५२३	३.३९	२६८५८३३	३.३९	२७२९०७०	३.३९
ग१ विद्यालयमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा लागत)													
१	पुँजीगत खर्च	३३६९९४	०.०५	१३४७९७६	०.२	२२५९५२	०.३३	३९८४८९८	०.५९	४२८५३९५	०.६३	३४६१९४०	०.५१
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	५४४७५२	०.०८	५४४७५२	०.०८	६६०५०२	०.१	६६०५०२	०.१	८६४४२२.४	०.१३	८६४४२२.४	०.१३
३	सञ्चालन खर्च	५२२३७६१	०.७७	५२२३७६१	०.७७	५२२३७६१	०.७७	५२२३७६१	०.७७	५५९९२०७	०.८३	५५९९२०७	०.८३
४	सोझै सहयोग	६०६१००	०.०९	७३८१००	०.११	१००२१००	०.१५	१०६८१००	०.१६	८७०१००	०.१३	६०६१००	०.०९
५	जम्मा	६७११६०७	०.९९	७८५४८५८९	१.१६	९१४६३१५	१.३५	१०९३७२६	१.६२	११६१९१२	१.७२	१०५३१६६	१.५६
ग२ विद्यालयमा वास सुविधाहरू (धेरागत स्तरमा)													
१	खानेपानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

२	सरसफाइ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ठोस फोहोर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ१	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा)												
१	पूँजीगत खर्च	४६४९९७	०.०७	१८५९९८८	०.२८	२८३५४८२	०.४२	४३६६९७३	०.६५	३९०१९७६	०.५८	९७५४९४	०.१४
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	२७८९३७	०.०४	२७८९३७	०.०४	३१५३१२	०.०५	३१५३१२	०.०५	३७५७१२.३	०.०६	३७५७१२.३	०.०६
३	सञ्चालन खर्च	२००८६४३	०.३	२००८६४३	०.३	२००८६४३	०.३	२००८६४३	०.३	२११५७३५	०.३१	२११५७३५	०.३१
४	सोज्जे सहयोग	१४९६००	०.०२	३३६६००	०.०५	७१०६००	०.११	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२
५	जम्मा	२९०२१७७	०.४३	४४८४१६८	०.६६	५८७००३७	०.८७	६८४०५२८	१.०१	६५४३०२३.	०.९७	३६१६५४१.	०.५४
घ२	स्वास्थ्य संस्थामा वास सुविधाहरू (थेट्रगत स्तरमा)												
१	खानेपानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	सरसफाइ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ठोस फोहोर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ३	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा लागत)												
१	पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सञ्चालन खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	सोज्जे सहयोग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ४	अन्य क्रियाकलापहरू												
१	पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सञ्चालन खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	सोज्जे सहयोग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ५	नगरपालिकामा जम्मा वास लागत (कम्पोनेन्ट स्तरमा)												
१	पूँजीगत खर्च	९९१९७९१	१.४७	२३४६७१६	४	३.४७	२६८४७२३	४	३.९७	३४५९१८७	१	३३२५१९७	४.९२
२	सरसफाइ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ठोस फोहोर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

२	पुँजीगत मर्मत खर्च	४६९४५६९	०.६९	४७३७२७९. ७५	०.७	४८६८४४९. ८८	०.७२	५२४०१८७. ०१	०.७८	६६१७५९१. २७	०.९८	६७२०५५४. ४	०.९९
३	सञ्चालन खर्च	२६१०८३७ ४.२	३.८६	२६२९६३९ ९.६२	३.८९	२६५७८४३ ७.७५	३.९३	२७१६४७२ ६.१५	४.०२	२८९८६७९ १.९४	४.२९	२९२६८८३ ०.०७	४.३३
४	सोज्ज्वल सहयोग	५३८४३२०	०.८	५०४३९२०	०.७५	६५८०४४०	०.९७	८५४६९२०	१.२६	५८२९७२०	०.८६	७८१४९२०	१.१६
५	जम्मा	४६१०७०५ ४.२	६.८२	५९५४४७६ ३.३७	८.८१	६४८७४५६ १.६३	९.६	७५५४३७० ४.१६	११.१८	७४६८६०७ ४.२१	११.०५	७३५६५५३ ८.४७	१०.८९
छ.२	नगरपालिकामा जम्मा वास लागत (क्षेत्रगत)												
१	खानेपानी	१३५७७८२ ५	२.०१	२१७८८९१ ३	३.२२	२४००८७४ ४	३.५५	२९२७०६७ ७.२७	४.३३	२९६६५५९ २.६२	४.३९	३२१२६६६२ १.६२	४.७५
२	सरसफाइ तथा स्वच्छता	२२९१५४४ ४.८	३.३९	२५४१७०९ २.९७	३.७६	२५४८९४६ ५.२३	३.८३	२८४९५२३ ७.४९	४.२२	२६८५८३३ ३.८३	३.९८	२७२९०७० ६.०९	४.०४
३	विद्यालयमा वास	६७११६०७. ४	०.९९	७८५४५८९. ४	१.१६	९१४६३१५. ४	१.३५	१०९३७२६ १.४	१.६२	११६१११२ ४.४४	१.७२	१०५३१६६ ९.४४	१.५६
४	स्वास्थ्य संस्थामा वास	२९०२१७७	०.४३	४४८४१६८	०.६६	५८७००३७	०.८७	६८४०५२८	१.०१	६५४३०२३. ३२	०.९७	३६१६५४१. ३२	०.५४
५	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	अन्य क्रियाकलापहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	जम्मा	४६१०७०५ ४.१९९९९९ ९९६	%	५९५४४७६ ३.३७	%	६४८७४५६ १.६३	%	७५५४३७० ४.१६	%	७४६८६०७ ४.२१०००० ०१	%	७३५६५५३ ८.४७	%

क्र. सं.	विवरण	वर्ष ६		वर्ष ७		वर्ष ८		वर्ष ९		वर्ष १०		जम्मा १० वर्षको लागि		
		ने. रु.	% जम्मा	ने. रु.	% जम्मा									
क	खानेपानी													
१	पुँजीगत खर्च	१५०१६०००	२.२२	४६६५६००	०.६९	३६४६४००	०.५४	३६४६४००	०.५४	९११६००	०.१३	११५८०२००	१७.१४	
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	३५२५३६५	०.५२	३५२८६४१	०.५२	४६९८५१२	०.७	४२१४९४६	०.६२	४२५२८९८	०.६३	२९९९२१७०	४.४४	
३	सञ्चालन खर्च	५११६२७२.६२	०.७६	५११६२७२.६२	०.७६	५९१५०१०.६२	०.८८	५९१५०१०.६२	०.८८	५९१५०१०.६२	०.८८	४८३८९४२२.६	७.१६	
४	सोझै सहयोग	४००५०००	०.५९	८६८७३२०	१.२९	४००५०००	०.५९	४००५०००	०.५९	६४०५०००	०.९५	५९४४६०४०	८.८	
५	जम्मा	२७६६२६३७.६२	४.०९	२१९९७८३३.६२	३.६२	१८२६४९२२.६२	२.७	१७७८१३५६.६२	२.६३	१७४८४५०८.६२	२.५९	२५३६२९६३२.६	३७.५४	
ख	सरसफाइ तथा स्वच्छता													
१	पुँजीगत खर्च	४४२६८००	०.६६	०	०	०	०	०	०	०	०	४४२६८००	६.५५	
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	३३८९१४९.७७	०.५	३४८९३७२.५२	०.५२	३४८९३७२.५२	०.५२	३४८९३७२.५२	०.५२	३४८९३७२.५२	०.५२	३४३७४१८७.६४	५.०९	
३	सञ्चालन खर्च	१७६३९५०८.५८	२.६१	१७८२७५३४	२.६४	१७८२७५३४	२.६४	१७८२७५३४	२.६४	१७८२७५३४	२.६४	१८८५८१८५.२	२७.९१	
४	सोझै सहयोग	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५४२२०	०.०१	५९६४२०	०.०९	
५	जम्मा	२५५०९६७८.३५	३.७८	२१३७११२६.५२	३.१६	२१३७११२६.५२	३.१६	२१३७११२६.५२	३.१६	२१३७११२६.५२	३.१६	२६७८२०४६.८४	३९.६४	
ग१	विद्यालयमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा लागत)													
१	पुँजीगत खर्च	२५४९९६४	०.३८	९१६३९१	०.१४	१११५६००	०.१७	१११५६००	०.१७	२७८९००	०.०४	२१६५३६१०	३.२	
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	८०५०१८.८१	०.१२	८०५०१८.८१	०.१२	८९९८४६.७७	०.१३	८९९८४६.७७	०.१३	८९९८४६.७७	०.१३	८४४८९३०.८१	१.२५	
३	सञ्चालन खर्च	६८५१७०८.९२	१.०१	६८५१७०८.९२	१.०१	८१६३५२१.१६	१.२१	८१६३५२१.१६	१.२१	८१६३५२१.१६	१.२१	७०२८७४४०.९२	१०.४	
४	सोझै सहयोग	६०६१००	०.०९	६०६१००	०.०९	६०६१००	०.०९	६०६१००	०.०९	६०६१००	०.०९	७९२११००	१.१७	
५	जम्मा	१०८१२७९१.७३	१.६	९१७९२१८.७३	१.३६	१०७८५०६७.९३	१.६	१०७८५०६७.९३	१.६	९९४८३६७.९३	१.४७	१०८३११०८.७३	१६.०३	

गृ०	विद्यालयमा वास सुविधाहरू (थेत्रगत स्तरमा)											
१	खानेपानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	सरसफाइ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ठोस फोहोर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
घ१	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा)											
१	पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४४०४९१ ०	२.१३
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	५९६५६४.१ ६	०.०९	४९२२७४३. ४५								
३	सञ्चालन खर्च	२३८४२०१	०.३५	२३८४२०१	०.३५	२३८४२०१	०.३५	२३८४२०१	०.३५	२३८४२०१	०.३५	२४१८७०४ ७
४	सोज्जै सहयोग	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२	१४९६००	०.०२	२३९३६००
५	जम्मा	३१३०३६५. १६	०.४६	४५९०८३० ०.४५								
घ२	स्वास्थ्य संस्थामा वास सुविधाहरू (थेत्रगत स्तरमा)											
१	खानेपानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	सरसफाइ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	स्वच्छता	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	ठोस फोहोर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ड	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास सुविधाहरू (कम्पोनेन्ट स्तरमा लागत)											
१	पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सञ्चालन खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	सोज्जै सहयोग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
च	अन्य क्रियाकलापहरू											
१	पूँजीगत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	पूँजीगत मर्मत खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सञ्चालन खर्च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	सोज्जै सहयोग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

छ०१	नगरपालिकामा जम्मा वास लागत (कम्पोनेन्ट स्तरमा)												
१	पुँजीगत खर्च	२१९९२७६४	३.२५	५५८१९९१	०.८३	४७६२०००	०.७	४७६२०००	०.७	११९०५००	०.१८	१९६१२८५२०	२९.०३
२	पुँजीगत मर्मत खर्च	८३१६०९७.७४	१.२३	८४१९५९६.४९	१.२५	९६८४२९५.४५	१.४३	९२००७२९.४५	१.३६	९२३८६८१.४५	१.३७	७७७३८०३.१.९	११.५१
३	सञ्चालन खर्च	३१९९१६९.१.१२	४.७३	३२१७९७१.६.५४	४.७६	३४२९०२६.६.७८	५.०८	३४२९०२६.६.७८	५.०८	३४२९०२६.६.७८	५.०८	३३१४४५७.६७.७२	४९.०५
४	सोझे सहयोग	४८१४९२०	०.७१	९४९७२४०	१.४१	४८१४९२०	०.७१	४८१४९२०	०.७१	७२१४९२०	१.०७	७०३५७१६.०	१०.४१
५	जम्मा	६७११५४७.२.८६	९.९३	५५६७८५४.४.०३	८.२४	५३५५१४८.२.२३	७.९३	५३०६७९१.६.२३	७.८५	५१९३४३६.८.२३	७.६९	६७५६६९४.७९.६२	१००
छ०२	नगरपालिकामा जम्मा वास लागत (क्षेत्रगत)												
१	खानेपानी	२७६६२६३.७.६२	४.०९	२१९९७८३.३.६२	३.२६	१८२६४९२.२.६२	२.७	१७७८१३५.६.६२	२.६३	१७४८४५०.८.६२	२.५९	२५३६२९६.३२.६	३७.५४
२	सरसफाइ तथा स्वच्छता	२५५०९६७.८.३५	३.७८	२१३७११२.६.५२	३.१६	२१३७११२.६.५२	३.१६	२१३७११२.६.५२	३.१६	२१३७११२.६.५२	३.१६	२६७८२०४.६४.८४	३९.६४
३	विद्यालयमा वास	१०८१२७९.१.७३	१.६	९१७९२१८.७३	१.३६	१०७८५०६.७.९३	१.६	१०७८५०६.७.९३	१.६	९९४८३६७.९३	१.४७	१०८३११०.८१.७३	१६.०३
४	स्वास्थ्य संस्थामा वास	३१३०३६५.१६	०.४६	३१३०३६५.१६	०.४६	३१३०३६५.१६	०.४६	३१३०३६५.१६	०.४६	३१३०३६५.१६	०.४६	४५९०८३०.०.४५	६.७९
५	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	अन्य क्रियाकलापहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	जम्मा	६७११५४७.२.८६	९.९३	५५६७८५४.४.०३	८.२४	५३५५१४८.२.२३	७.९३	५३०६७९१.६.२३	७.८५	५१९३४३६.८.२३	७.६९	६७५६६९४.७९.६२	१००

४.३.३. लगानी र ग्याप

माथि प्रस्तुत गरिएको तालिकामा देखिए बमोजिम सन् २०३० सम्म सुरक्षित स्तरको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सेवा उपलब्ध गराउने लक्ष्य प्राप्त गर्न आवश्यक लगानी पातारासी गाउँपालिकासंग के कति छ भनि विश्वेषण गरि उपलब्ध र आवश्यक स्रोतको विचको ग्यापको लेखाजोखा यस उपखण्डमा गरिएको छ ।

क) हालको लगानी

गाउँपालिकासंग खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) खर्च र लगानीको लागि प्रमुख स्रोत भनेको विशेष गरि गाउँपालिकाका खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रका साझेदार र सरोकारवाला संस्थाहरू, तीन तहका सरकारहरू (संघिय, प्रादेशिक र स्थानिय), सेवा प्रदायक, गैर सरकारी संस्था र बाह्य विकास साझेदारहरू नै हुन् । हालको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) खर्चको अनुमानको लागि पनि यिनै स्रोतहरूको लेखाजोखा गरिएको छ । हालसम्म गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा उपलब्ध लगानी र आगामी वर्षहरूको संभावना र अनुमानको NWASH MIS ले विश्वेषण गरि तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरेको छ ।

यस सन्दर्भमा गाउँपालिकाको अवस्था हेर्दा हालको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) खर्चको अनुमान र लगानी भिन्नता (deficit) वा ग्याप पुर्ती गर्ने प्रयासका लागि माथि उल्लेख गरिएका साझेदार र सरोकारवाला संस्थाहरू, तीन तहका सरकारहरू तथा सेवा प्रदायक, गैर सरकारी संस्था र बाह्य विकास साझेदारहरू बीचमा सुदृढ सूचना र समन्वय संयन्त्रको आवश्यकता देखिन्छ ।

नगरपालिकमा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाहरूको लागि समावेश र लक्षित गरिएका वित्तीय स्रोतहरू निम्नअनुसार छन् :

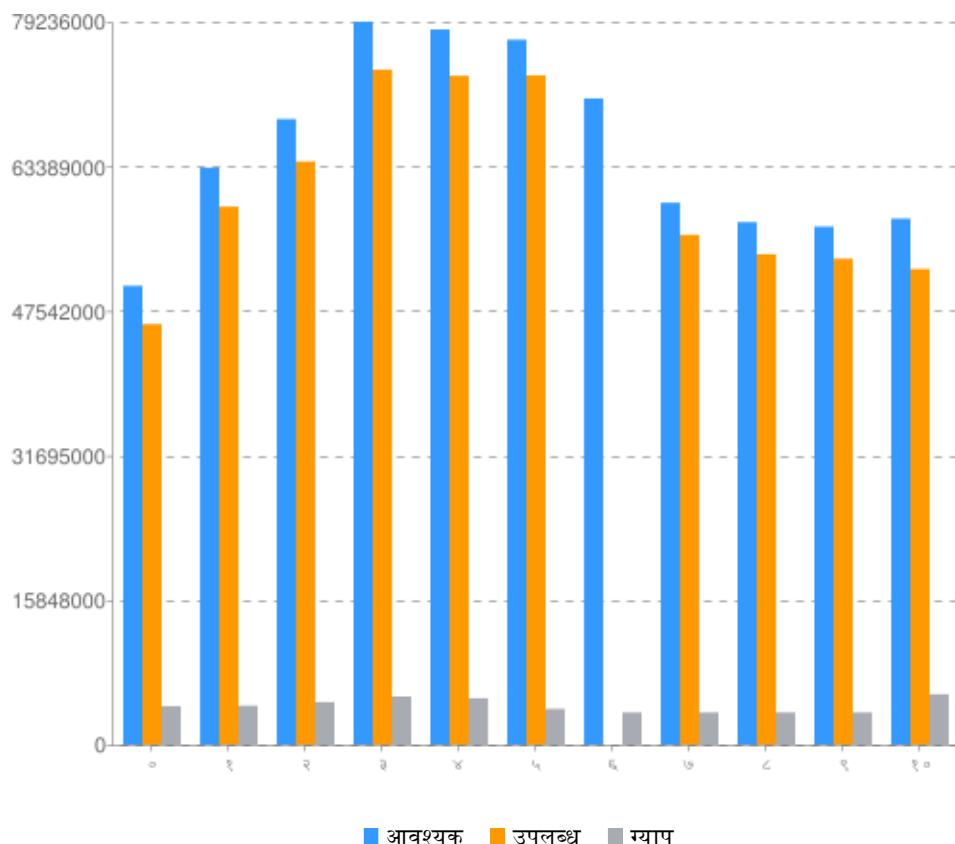
- घरधुरी - सेवा प्राप्त गरे वापत लाभग्राही घरधुरीहरूले सेवाप्रदायकहरू (उपभोक्ता समिति/संस्था, गाउँपालिका वा अन्य) लाई तिर्ने महसुल तथा शुल्क; सार्वजनिक युटिलिटीहरूले उठाएको वा उठाउने वित्तीय ऋण भुक्तानीका साथै स्व-लगानी (जस्तै: निजी वा सामुदायिक कुवा, खानेपानी ठ्याङ्की) र घरायसी स्तरको सरसफाइमा घरधुरी र पालिकाको लगानी आदि यसमा समावेश छन् ।
- कर (सरकार) - आन्तरिक राजस्व जसलाई संघीय, प्रान्तीय र स्थानीय सरकार मार्फत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा लगानी गरिन्छ । सरकारले विभिन्न निकायसँग खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्र विकास र सुदृढिकरण गर्नका लागि लिने ऋण पनि यस अन्तर्गत राखिएको छ ।
- हस्तान्तरण (बाह्य स्रोतहरू) - अन्तर्राष्ट्रिय विकास साझेदार वा दातृ निकायबाट प्राप्त हुने कोष वा परोपकारी संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने कोष यस अन्तर्गत पर्दछ । विभिन्न निकाय तथा सरोकारवाला संघ संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने अनुदान र सहलियत ऋण पनि हस्तान्तरण शिर्षक अन्तर्गत समावेश हुन्छ, जसमा सस्तो व्याज दर वा अनुग्रह पातारासी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

अवधिको रूपमा अनुदान समावेश गरिएको हुन्छ ।

ख) अनुमानित भिन्नता (ग्याप)

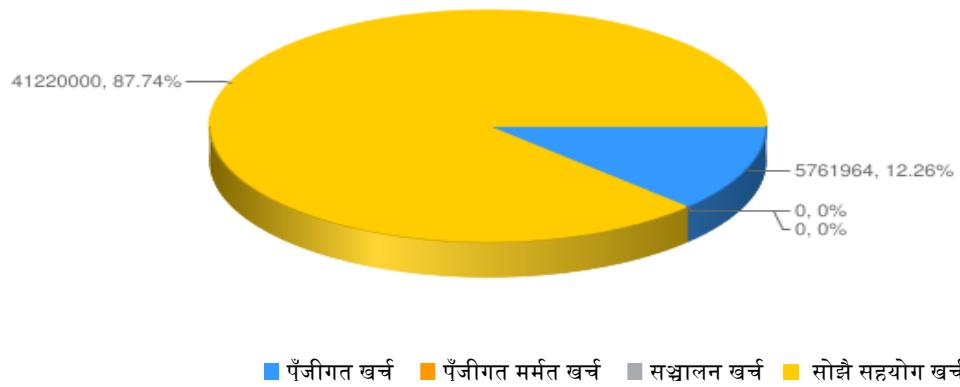
खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्वाच्चयन गर्नका लागि आवश्यक लागत (४.३.२) र गाउँपालिकाको हालको लगानी क्षमता (४.३.३ क) गणना गर्दा जुन भिन्नता (deficit) वा ख्याप भेटिन्छ त्यो नै अनुमानित लगानी ख्याप हुन्छ । तल दिइएका ग्राफ चित्र र तालिकाले पातारासी गाउँपालिका को वास क्षेत्रगत भिन्नता (ख्याप) र कम्पोनेन्टगत भिन्नता (ख्याप) देखाउँछ ।

१० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) को लागत

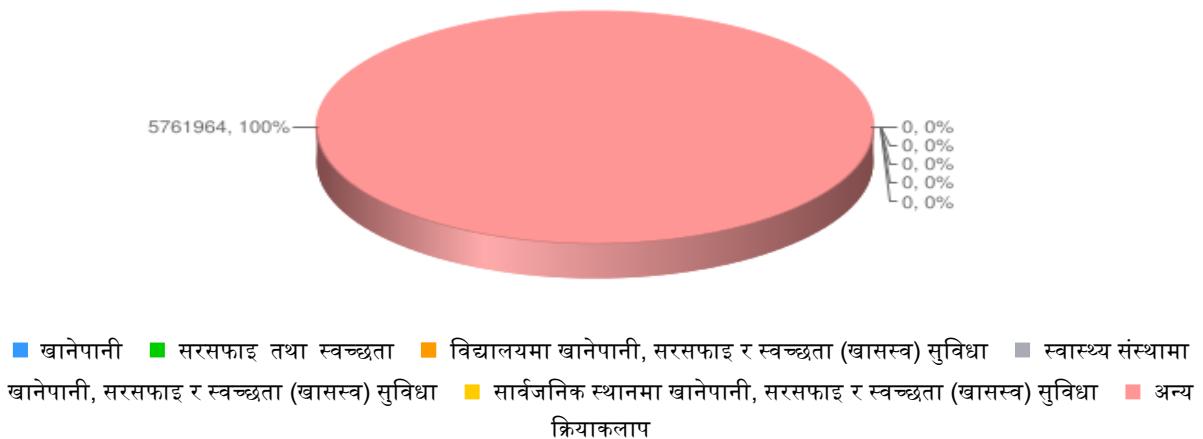
चित्र 4-7: अनुमानित लगानी भिन्नता (ग्याप)

१० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) को लागत

चित्र 4-8: लगानीमा भिन्नता (ग्याप) - लागत कम्पोनेन्ट स्तरमा

१० वर्षे खर्चको प्रकारको अनुसार खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)को लागत

चित्र 4-9: लगानीमा भिन्नता (ग्याप) – क्षेत्रगत स्तरमा

तालिका 4-5: खानेपानी भिन्नता(ग्राप) – क्षेत्रगत स्तरमा

अवयव	वर्ष ०			वर्ष १			वर्ष २			वर्ष ३			वर्ष ४			वर्ष ५		
	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप
खानेपानी	१३५७ ७८२५	१३५७ ७८२५	०	२१७८ ८९१३	२१७८ ८९१३	०	२४०० ८७४४	२४०० ८७४४	०	२९२७ ०६७७	२९२७ ०६७७	०	२९६६ ५५९३	२९६६ ५५९३	०	३२१२ ६६२२	३२१२ ६६२२	०
सरसफाइ र स्वच्छता	२३०७ १८१०	२३०७ १८१०	०	२५५७ ५३६७	२५५७ ५३६७	०	२६०१ ०६०२	२६०१ ०६०२	०	२८६५ ९२३६	२८६५ ९२३६	०	२७०२ ६१५०	२७०२ ६१५०	०	२७४६ १३८५	२७४६ १३८५	०
संस्थाहरूमा वास (विद्यालय)	६७१७ ६५७	६७१७ ६५७	०	७८६० ६३९	७८६० ६३९	०	९१५२ ३६५	९१५२ ३६५	०	१०९४ ३३११	१०९४ ३३११	०	११६२ ६९३४	११६२ ६९३४	०	१०५३ ९४७९	१०५३ ९४७९	०
संस्थाहरूमा वास (स्वास्थ्य संस्था)	२९०३ ९७७	२७१७ ९७८	१८५९ ९९	४४८५ ९६८	३७४१ ९७३	७४३९ ९५	५८७१ ८३७	४७३७ ६४४	११३४ १९३	६८४२ ३२८	५०९५ ५३९	१७४६ ७८९	६५४५ ६२३	४९८४ ८३३	१५६० ७९०	३६१९ १४१	३२२८ ९४३	३९०१ ९८
सार्वजनिक स्थानहरूमा वास (सार्वजनिक शैक्षालय)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अन्य क्रियाकलापहरू	४०२० ०००	४०२० ०००	०	३५२० ०००	३५२० ०००	०	३५२० ०००	३५२० ०००	०	३५२० ०००	३५२० ०००	०	३५२० ०००	३५२० ०००	०	३५२० ०००	३५२० ०००	०
नगरपालिकामा वास लागत जम्मा	५०२९ १२६९	५०१० ५२७०	१८५९ ९९	६३७३ ०८८७	६२९८ ६८९२	७४३९ ९५	६९०६ ३५४८	६७९२ ९३५५	११३४ १९३	७९७३ ५५५२	७७९८ ८७६३	१७४६ ८७९	७८८८ ४३००	७७३२ ३५१०	१५६० ७९०	७७७६ ६६२७	७७३७ ६४२९	३९०१ ९८

अवयव	वर्ष ६			वर्ष ७			वर्ष ८			वर्ष ९			वर्ष १०		
	आवश्यक	उपलब्ध	ग्राप												
खानेपानी	२७६६ २६३८	२७६६ २६३८	०	२१९९ ७८३४	२१९९ ७८३४	०	१८२६ ४९२३	१८२६ ४९२३	०	१७७८ १३५७	१७७८ १३५७	०	१७४८ ४५०९	१७४८ ४५०९	०
सरसफाइ र स्वच्छता	२५६८ ३२२०	२५६८ ३२२०	०	२१५४ ६५७७	२१५४ ६५७७	०									
संस्थाहरूमा वास (विद्यालय)	१०८२ ४५६२	१०८२ ४५६२	०	९१९० ९८९	९१९० ९८९	०	१०७९ ८५९८	१०७९ ८५९८	०	१०७९ ८५९८	१०७९ ८५९८	०	९९६१ ८९८	९९६१ ८९८	०
संस्थाहरूमा वास (स्वास्थ्य संस्था)	३१३४ ७६५	३१३४ ७६५	०												

सार्वजनिक स्थानहरूमा वास (सार्वजनिक शौचालय)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अन्य क्रियाकलापहरू	३५२० ०००	३५२० ०००	०	५५२० ०००	५५२० ०००	०									
नगरपालिकामा वास लागत जम्मा	७१३२ ५१८५	७१३२ ५१८५	०	५९८९ ०१६५	५९८९ ०१६५	०	५७७६ ४८६३	५७७६ ४८६३	०	५७२८ १२९७	५७२८ १२९७	०	५६१४ ७७४९	५६१४ ७७४९	०

लगानीमा भिन्नता (ग्याप) - लागत कम्पोनेन्ट स्तरमा

अवयव	वर्ष ०			वर्ष १			वर्ष २			वर्ष ३			वर्ष ४			वर्ष ५		
	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप
पुँजीगत खर्च	९९१९ ७९१	९७३३ ७९२	१८५९	२३४६	२२७२	७४३९	२६८४	२५७१	११३४	३४५९	३२८४	१७४६	३३२५	३१६९	१५६०	२९३७	२९०१	
पुँजीगत मर्मत खर्च	४६९४ ५६९	४६९४ ५६९	०	४७३७	४७३७	२८०	४८६८	४८६८	०	५२४०	५२४०	०	६६१७	६६१७	०	६७२०	६७२०	०
सञ्चालन खर्च	२६२७ २५८९	२६२७ २५८९	०	२६४६	२६४६	०	२६७४	२६७४	०	२७३३	२७३३	०	२९१६	२९१६	०	२९४४	२९४४	०
सोजै सहयोग	९४०४ ३२०	५३८४ ३२०	४०२०	८५६३	५०४३	३५२०	१०१०	६५८०	३५२०	१२०६	८५४६	३५२०	९३४९	५८२९	३५२०	११३३	७८१४	३५२०
नगरपालिकामा वास लगात जम्मा	५०२९ १२६९	४६०८ ५२७०	४२०५	६३२३	५८९६	४२६३	६४५६	६३९०	४६५४	७९२३	७३९६	५२६६	७८३८	७३३०	५०८०	७७२६	७३३५	३९१०
				०८८७	६८९२	९९५	३५४८	९३५५	१९३	५५५२	८७६३	७८९	४३००	३५१०	७९०	६६२७	६४२९	१९८

अवयव	वर्ष ६			वर्ष ७			वर्ष ८			वर्ष ९			वर्ष १०			दश वर्षको लागि		
	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप	आवश्यक	उपलब्ध	ग्याप												
पुँजीगत खर्च	२१९९ २७६४	२१९९ २७६४	०	५५८१ ९९१	५५८१ ९९१	०	४७६२ ०००	४७६२ ०००	०	४७६२ ०००	४७६२ ०००	०	११९० ५००	११९० ५००	०	१९६१ २८५२	१९०३ ६६५५	५७६१ ९६४
पुँजीगत मर्मत खर्च	८३१६ ०९८	८३१६ ०९८	०	८४१९ ५९७	८४१९ ५९७	०	९६८४ २९६	९६८४ २९६	०	९२०० ७३०	९२०० ७३०	०	९२३८ ६८२	९२३८ ६८२	०	७७७३ ८०३४	७७७२ ८०३४	०
सञ्चालन खर्च	३२१८ १४०३	३२१८ १४०३	०	३२३७ १३३७	३२३७ १३३७	०	३४४८ ३६४७	३४४८ ३६४७	०	३४४८ ३६४७	३४४८ ३६४७	०	३४४८ ३६४७	३४४८ ३६४७	०	३३३४ ३७७२	३३३४ ३७७२	०
सोजै सहयोग	८३३४ ९२०	४८१४ ९२०	३५२०	१३०१ ७२४०	१४९७ २४०	३५२०	८३३४ ९२०	४८१४ ९२०	३५२०	८३३४ ९२०	४८१४ ९२०	३५२०	१२७३ ४९२०	७२१४ ९२०	५५२० ०००	१११५ ७७१६	७०३५ ७१६०	४१२२ ००००
नगरपालिकामा वास लगानी जम्मा	७०८२ ५१८५	६७३० ५१८५	३५२०	५९३५ ०१६५	५५८७ ०१६५	३५२०	५७२६ ४८६३	५३७४ ४८६३	३५२०	५६७८ १२९७	५३२६ १२९७	३५२०	५७६४ ७७४९	५५२० ०००	७१८८ ८१४४	६७१८ ८१४४	४६९८ ८१४७	४६९८ ८१४८

४.३.४. लगानी पूर्ति (Bridging) को सारांश

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रको लक्षित उपलब्धी हासिल गर्नका लागि आवश्यक लगानी र गाउँपालिकासंग उपलब्ध हुन सक्ने लगानी विच देखिएको भिन्नता (deficit) वा ग्याप पूर्तीका लागि वित्त व्यवस्थापनका विभिन्न विकल्पहरू वारेमा विचार गर्नुपर्ने हुन्छ । यदि थप वित्त व्यवस्थापन गर्न सकिएन भने या त लागत घटाउनु पर्छ वा ३T (व्यापार, कर र हस्तान्तरण) का विचार गरि यसमा वृद्धि गर्नु पर्ने हुन्छ । यो नै वित्तीय ग्यापलाई पूर्ति गर्ने मिश्रित वा चुक्ता-योग्य चलन चल्तीको अभ्यास हो । यी विकल्पहरूलाई निम्नानुसार दिइएको छ ।

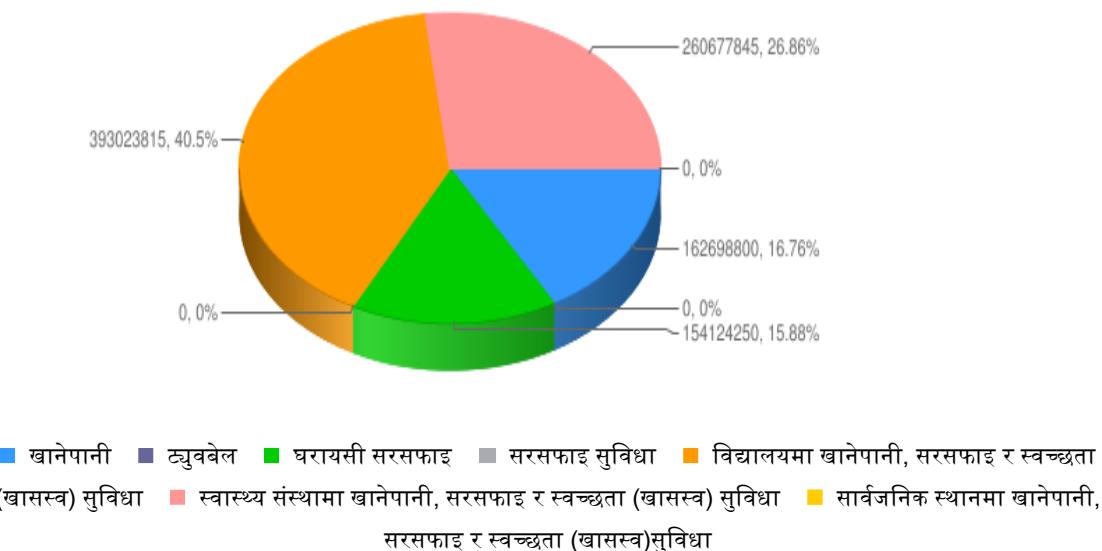
- बैक ऋण: व्यावसायिक वित्त, लघु-वित्त र सहुलियत ऋणहरू समेत । सहुलियत ऋण दाताहरूले अनुदान वा हस्तान्तरणको रूपमा बजार व्याज दरभन्दा कममा ऋण दिने वा अनुग्रह-अवधि प्रदान गर्ने;
- लगानीकर्ताद्वारा पुँजी लगानी गरेर व्याजको रूपमा फिर्ता पाउने आशाले इक्किटी प्रदान गर्न सक्छन् । इक्किटी धेरै लामो समयसम्म प्रदान गर्न सकिन्छ । यसैले लामो समयसम्म फिर्ता गर्नु पर्दैन । इक्किटी लगानीमा सार्वजनिक अनुदान (वा हस्तान्तरण) रहने हुँदा फिर्ता गर्नु पर्ने सोच राखिएको हुँदैन ।
- अन्य वित्तीय उपकरण: जस्तै- बण्ड्स; जहाँ ऋण शीर्षक अन्तर्गत बजारको बण्ड्स लगानीकर्ताहरूलाई बेचिने छ । बण्ड्स जारिकर्ताहरूमा गाउँपालिका समेतलाई 'गाउँपालिका बण्ड्स' वा सार्वजनिक तथा निजी कम्पनीहरूमा 'व्यावसायिक बण्ड्स' समावेश गर्न सकिने छ । माथि ४.३.३ को तालिकाहरूको आधारमा तलको तालिकाले तुलनात्मक रूपमा लगानी भिन्नता (ग्याप) उच्च रहेका लगानीका मुख्य १० क्षेत्रहरू प्रस्तुत गर्दछ ।

४.३.५. सम्पत्तिको मूल्य

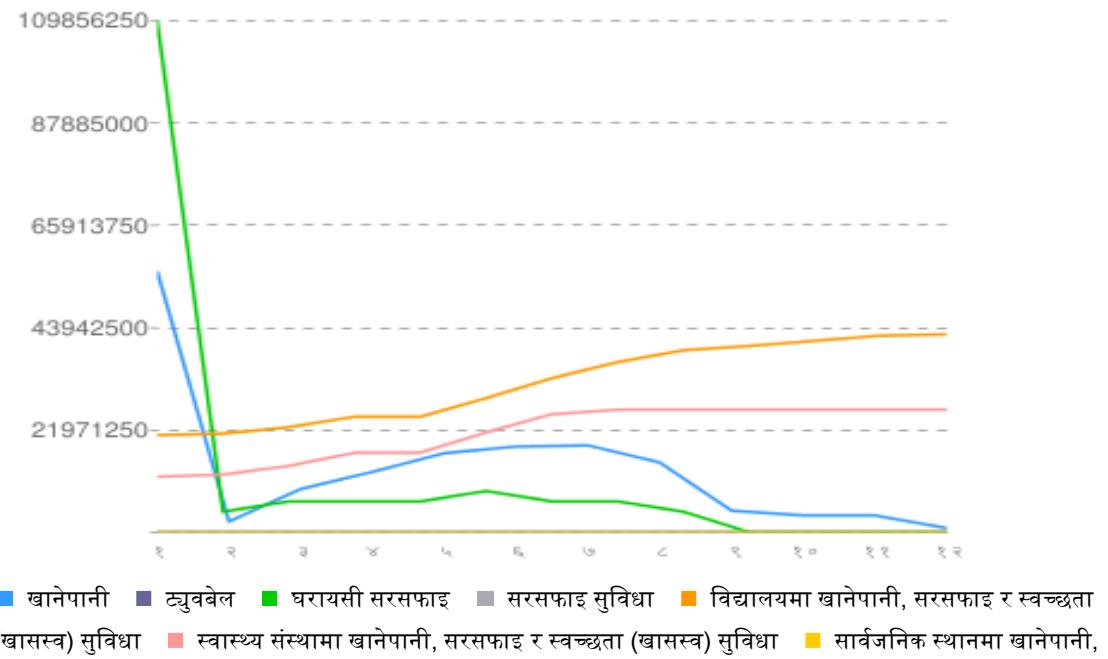
खानेपानी क्षेत्रमा सम्पत्ति भन्नाले खानेपानी प्रणालीको भौतिक अवयवहरू (जस्तै: पाइप, पम्प, मिटर, जेनरेटर, सङ्कलन पोखरी, भल्भ, भवन तथा अन्य संरचनाहरू) जनाउँछ । सम्पत्तिको मूल्याङ्कन दुई भिन्न तरिकाबाट निर्धारण गर्न सकिन्छ । पहिलो विधिमा, आयु (उमेर) मा आधारित मूल्यहास, जहाँ प्रत्येक प्रणालीको सम्पत्तिलाई निर्माण मूल्य वा खरिद मूल्य र अनुमानित जीवनकालको (Lifespan) आधारमा गरिन्छ । प्रत्येक सम्पत्तिको मूल्यमा प्रत्येक वर्ष निश्चित प्रतिशतको आधारमा हासकट्टा गरिन्छ । हासकट्टालाई सञ्चालन खर्चको रूपमा लिइन्छ जसले गर्दा सम्पत्तिलाई पुनर्स्थापना वा प्रतिस्थापन गर्दा पर्याप्त स्रोतहरू उपलब्ध हुन्छन् । दोस्रो विधि भनेको शर्तमा आधारित, जहाँ सम्पत्तिको मूल्याङ्कन सम्पत्तिको आयु (उमेर) आधारमा होइन कि सम्पत्तिको अवस्था र कार्यसम्पादनको आधारमा निर्धारण गरिन्छ । यहाँ पहिलो विधिको आधारमा गरिएको छ ।

तलको चित्रले पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति समयको अन्तरालमा कसरी वृद्धि भएको छ भनि देखाउँछ ।

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति – १

खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति – २

चित्र 4-10: खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति

४.३.६. सम्पत्तिको मूल्य

तालिका 4-6: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सम्पत्ति मूल्य

क्र. सं.	अवयव	हालको	वर्ष ०	वर्ष १	वर्ष २	वर्ष ३	वर्ष ४
१	खानेपानी प्रणाली	५६०८६८००	२३२८०००	९३१२०००	१२९७९६००	१६९९८४००	१८४२४४००
२	ट्युबवेल	०	०	०	०	०	०
३	घरायसी सरसफाइ	१०९८५६२५ ०	४४२६८००	६६४०२००	६६४०२००	८८५३६००	६६४०२००
४	सरसफाइ सुविधाहरू (FSM,SWM,Sewerage with WWTP)	०	०	०	०	०	०
५	विद्यालयमा वास सुविधाहरू	२०८८१३९०	२१२१८३८४	२२५६६३६०	२४८२६३१२	२८८११२१०	३३०९६६०५
६	स्वास्थ्य संस्थामा वास सुविधाहरू	११९४५०९०	१२४१००८७	१४२७००७५	१७१०५५५७	२१४७२५३०	२५३७४५०६
७	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास सुविधाहरू	०	०	०	०	०	०
८	जम्मा सम्पत्ति मूल्य	१९८७६९५३ ०	४०३८३२७१	५२७८८६३५	६१५५१६६९	७६१३५७४०	८३५३५७११
९	पहिलाको वर्ष भन्दा सम्पत्तिको मूल्य वृद्धिको %	०	-८०	३१	१७	२४	१०

क्र. सं.	अवयव	वर्ष ५	वर्ष ६	वर्ष ७	वर्ष ८	वर्ष ९	वर्ष १०	जम्मा %
१	खानेपानी प्रणाली	१८६८३६००	१५०१६०००	४६६५६००	३६४६४००	३६४६४००	९११६००	१.३१
२	ट्युबवेल	०	०	०	०	०	०	०
३	घरायसी सरसफाइ	६६४०२००	४४२६८००	०	०	०	०	०
५	विद्यालयमा वास सुविधाहरू	३६५५८५४५	३९१०८५०९	४००२४९००	४११४०५००	४२२५६१००	४२५३५०००	६०.९४
६	स्वास्थ्य संस्थामा वास सुविधाहरू	२६३५००००	२६३५००००	२६३५००००	२६३५००००	२६३५००००	२६३५००००	३७.७५
७	सार्वजनिक स्थानहरूमा वास सुविधाहरू	०	०	०	०	०	०	०
८	जम्मा सम्पत्ति मूल्य	८८२३२३४५	८४९०१३०९	७१०४०५००	७११३६९००	७२२५२५००	६९७९६६००	१००
९	पहिलाको वर्ष भन्दा सम्पत्तिको मूल्य वृद्धिको %	६	-४	-१६	०	२	-३	७-०५

५. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमानको लागि सञ्चाल र साझा बुझाई

५.१. योजना कार्यान्वयन अवधारणा

गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि कृयाकलाप संचालन गर्दा सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था र सरोकारवालाहरूले गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजनाका रणनिति र मान्यताहरूलाई अवलम्बन गर्नुपर्नेछ । योजनाको समग्र निरीक्षण र कार्यान्वयनको लागि गाउँपालिका कार्यपालिका गाउँपालिकाको शीर्ष राजनीतिक अड्डग हुने छ । जसले गाउँपालिकामा संचालित कुनै पनि खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताका कार्यक्रम नेपाल सरकारको खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि नीति, नियम र स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ अनुरूप संचालन गर्ने सुनिश्चितता एंब सहजीकरण गर्नेछ । उपभोक्ता समितिहरू योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र सिकाई अनुकूलन गर्न र प्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नको लागि तथा वाह्य बजेट स्रोत परिचालन गर्न जिम्मेवार हुनेछन् । उनीहरूले #MunType को वास क्षेत्रका साझेदारहरूलाई आकर्षित गर्ने सम्बन्धित संयन्त्र मार्फत जिल्ला भित्र र बाहिर योजनाको प्रबर्धन र प्रसारमा सहयोग पुऱ्याउँने छन् । गाउँपालिकाले आफ्नो नगरभित्र यो खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको समुचित कार्यान्वयन र अनुगमन सहयोग र समन्वयका लागि आवश्यकता अनुसार गाउँपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति पनि गठन गर्न सक्छ ।

५.२. क्षेत्रगत निकायहरूको भूमिका र जिम्मेवारीहरू

खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको समुचित कार्यान्वयन, परिमार्जन र अनुगमन तथा व्यवस्थापनका लागि डिजाइन गरीएको तलको तालिकामा प्रस्तुत म्याट्रिक्सले गाउँपालिकालाई वास योजनाको उपयोगको सम्बन्धमा र योजनाको तोकिएको जिम्मेवारीका सम्बन्धमा मार्गदर्शन प्रदान गर्नेछ । यो म्याट्रिक्स सबै योजनाहरूको व्यवसाय अभ्यासहरूको विस्तृत सूची चाहिँ हैन । यस म्याट्रिक्सको उद्देश्य सम्बन्धित विभाग वा व्यक्तिलाई उल्लेखित क्रियाकलापहरूमा जिम्मेवारी सहित नियुक्ति गर्नु, भूमिका र जिम्मेवारीहरू परिभाषित गर्नु र समूहहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध परिभाषित गर्नु हो । यो म्याट्रिक्सले विस्तृत स्रोतको विनियोजन वा तालिका तयार गर्नमा पनि मद्दत गर्दछ ।

तल तालिकामा उल्लेखित क्षेत्रगत निकायहरूले मुख्यतः गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र आवधिक परीमार्जनमा आ-आफ्ना भूमिका र जिम्मेवारीहरूको व्याख्या सहित परिभाषित गर्नेछन् । सोही अनुसार आफु विचको संचार-संयन्त्रको स्थापना, सुधार र नियमन सहित योजना कार्यान्वयनमा देखिन सक्ने वा देखिएका कमी कमजोरी (Gaps) हटाउन या पूर्ती पातारासी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

गर्न पनि सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरू सकृय भै लागि पर्नु पर्ने हुन्छ । आ-आफ्नो जबाफदेहिता (Accountability) को निश्चितता कायम गर्ने र स्रोतहरूको पहिचान गर्ने तथा क्षेत्रगत निकायहरू बीचको अन्तर-कार्यात्मक अन्तरक्रिया (Cross-functional Interaction) लाई स्पष्ट पार्ने र सुदृढ गराउने कार्य पनि यसै अन्तर्गत पर्दछ ।

व्याख्या:

- | सबल भूमिका र जिम्मेवारी: कार्य सम्पन्नता र कार्यान्वयका लागि नेतृत्वदायी भूमिकामा उत्तरदायी तथा प्रभावकारी रूपमा कार्यहरू गर्नका लागि जिम्मेवार र कार्यको नेतृत्व लिन तथा प्राप्त गर्न दृढ प्रतिबद्धता र क्षमता प्रदर्शन गर्ने
- | मध्यम भूमिका र जिम्मेवारी: कार्य सम्पन्नता र कार्यान्वयका लागि जिम्मेवारी तथा प्रतिबद्धता; वित्तीय स्रोत परिचालन र व्यवस्थापन क्षमताका केही कमजोरीहरूको बाबजुद् यी क्षेत्रगत निकायहरूले सकृय रूपमा कार्य गर्नेछन् र तोकिएको कार्यको सफल परिणाम निकाल्ने अपेक्षा गरिएको छ ।
- | साधारण भूमिका र जिम्मेवारी: काममा सहयोग गर्ने सहयोगी भूमिकामा यी क्षेत्रगत निकायहरू हुनेछन् र यसबाट विस्तृत वा पर्याप्त परिणामहरू अपेक्षा गर्न सकिंदैन ।

क्र.सं.	खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयनका मुख्य कार्यहरू	क्षेत्रगत निकायहरू													केन्द्रीय स्तरका निकायहरू	जिल्ला स्तरका निकायहरू	औपचारिक तथा अनौपचारिक व्यक्तिगत वास व्यावसायिक	उपभोक्ताहरू	नागरिक समाज	शैक्षिक संस्थाहरू
		राउँपालिका योजना आयोग	अर्थ मन्त्रालय	गाउँपालिका	वाससंग सम्बन्धित मन्त्रालयहरू	बापाडब्बवि	बापासडिका	गाउँपालिकाको वास एकाई	आएनजिओ	एनजिओ	उपभोक्ता संस्था	डिवाससिसी	दातृ निकायहरू							
१	योजना, नीति, रणनीतिहरूको समीक्षा गर्ने र अद्यावधि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनामा समावेश गरी सुझाव दिने	•	•																	
२	बजेट विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूलाई निकासा दिने र दातृ निकायहरूसँग समन्वय गर्ने र अपुग न्योतलाई सम्बोधन गर्ने		•																	
३	योजना तर्जुमाका मुदामा मन्त्रालयहरू बीचमा समन्वय गर्ने			•	•															
४	खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको स्वामित्व लिने; वास योजना कार्यान्वयनको लागि नेतृत्व लिने, प्रवर्द्धक र नियामक निकाय समेतको भूमिका खेल्ने; खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनालाई सही, पहुँचयोग्य, सान्दर्भिक र समयमै कार्यान्वयन गर्न हरसम्भव प्रयास गर्ने			•	•			•												
५	NWASM MIS प्रणालीको को सञ्चालन; दैनिक सञ्चालन, प्रणालीको अद्यावधि र प्रणालीको अनुकूलन तथा Introduction of Latest ICT Innovations			•	•															
६	खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनालाई कार्यक्रम कार्यान्वयनको एकीकृत भागको रूपमा मान्यता दिने; यो NWASH योजनालाई निर्णय प्रक्रियाको उद्देश्यसँग जोड्ने			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		
७	खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनालाई गाउँपालिकाको एक मात्र खासस्व योजनाको रूपमा मान्यता दिने र योजनाको संस्थागत रूपमा स्वामित्व लिने, कार्यान्वयनको लागि प्रतिवद्ध हुने र पूर्ण क्रमतामा			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		

२१	नयाँ योजनालाई NWASH MIS मा प्रविष्ट गर्न जोड गर्ने, यदि प्रविष्ट नगरेमा सम्पन्न भएको मान्यता नदिने			•• •																	
२२	रिपोर्टिङ माध्यम परिभाषित गर्ने, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विकास लक्ष्यसँग (जस्तै:SDG) पङ्क्तिबद्ध गर्न सञ्चार प्रोटोकल तयार गर्ने			•• •																	

५.३. संस्थागत संरचना र क्षमता अभीवृद्धिका योजनाहरु

५.३.१. गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) संरचना

राज्य पुनर्संरचना पछिको वर्तमान अवस्थामा हरेक गाउँपालिकामा झैं पातारासी गाउँपालिकामा पनि वास लगायत अन्य विकास निर्माणिका कार्यक्रम योजना गर्न, विनियोजित बजेट अनुरूपको क्रियाकलापहरु संचालन गर्नका निम्ति स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम एक निश्चित संगठनात्मक स्वरूप रहेको छ। सामान्यतया हालको अभ्यास खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरु पूर्वाधार विकास र वातावरण व्यवस्थापन शाखा अन्तर्गत संचालन गर्ने देखिन्छ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमका लागि छुट्टै संरचना बनि नसके पनि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) कार्यक्रम समन्वय गर्न गाउँपालिकाद्वारा एक जना फोकल व्यक्ति तोकेर कार्य संचालन हुँदै आइरहेको छ। कार्यक्रममा सहयोगका लागि प्रशासन, योजना तथा अनुगमान शाखा अन्तर्गतको योजना तथा अनुगमन उप-शाखाका प्रविधिकहरु पनि रहेका छन्। लगायत वास क्षेत्रमा काम गर्ने विकास सञ्चेदार संस्थाको तर्फबाट पनि जना कर्मचारीहरु गाउँपालिका अन्तर्गत रहेर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गाउँपालिका भरिनै सेवा दिइरहेको अवस्था पनि छ।

आगामी दिनमा भने खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमका लागि छुट्टै शाखा वा छुट्टै एकाइ नै बनाएर तथा त्यसलाई साधन श्रोत सम्पन्न गरेर अगाडि बढ्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। सोहि अनुरूप गाउँपालिकाले यथासक्य चाँडो खासस्वको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) वा वास शाखाको स्थापना तथा जिम्मेवार कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी त्यसलाई साधन श्रोत सम्पन्न गरेर अगाडि बढ्ने नीति लिएको छ। यसका लागि आवस्यक संस्थागत संरचना, श्रोत र साधन तथा व्यवस्थापनका लागि यस वास योजनामा नै एक संरचनाको प्रस्ताव (अनुसूची मा) गरिएको छ।

५.३.२. गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष

गाउँपालिकामा नगर कार्यपालिका वा सो ले तोकेको नगरस्तरीय खासस्व समन्वय समितिको रोहवरमा एक खासस्व कोषको स्थापना गरिने छ। उक्त कोषमा खासस्व क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने अन्य संघ संस्थाहरुको सहयोग लगायत अन्य पहिचान भएका श्रोत तथा सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ। सो कोषको रकम केवल खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रबद्धनमा मात्र खर्च गरिने छ। नगर कार्यपालिकाले आँफै वा आफ्नो निर्देशनमा खासस्व समन्वय समितिले सो कोष संचालन निर्देशिका एक वर्षभित्र तयार गरि कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछ।

५.३.३. संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि

गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रबद्धनका लागि गाउँपालिका र गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) शाखाको शाखा लगायत उपभोक्ता समिति र अन्य सम्बन्धित संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि नियमित रूपमा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनु अत्यन्तै आवश्यक पर्दछ । यसका लागि गाउँपालिकाको संरचनागत क्षमता अभिवृद्धिका आवश्यकताहरुको पहिचान गरिनु जरुरी हुन्छ । सीप हस्तान्तरण, प्रविधि मैत्री ज्ञान र प्रवृत्ति उन्मुख तालिम लगायत विभिन्न किसिमका सचेतनामूलक कृयाकलापहरु क्षमता अभिवृद्धिका लागि अबलम्बन गरिनु पर्ने उपायहरु हुन् ।

सामन्यतया गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि निम्न कार्यक्रमहरुको नियमित र आवधिक रूपमा योजना गर्न, संचालन र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक छ ।

- तालीम, कार्यशाला र सेमिनार
 - खानेपानी इन्जिनियर, सब इन्जिनियर, प्लम्बर, खानेपानी तथा सरसफाइ टेक्निसियन (खापासटे), ग्रामिण मर्मत कार्यकर्ता (भिएमडब्लु) तथा अन्य प्राविधिकहरुका लागि समकालिन खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना प्रविधि सम्बन्धि तालिम
 - वास निरिक्षक, सरसफाइ कार्यकर्ता, महिला कार्यकर्ता तथा गाउँपालिकाको वास संग सम्बन्धित कर्मचारि हरुका लागि सचेतना मूलक तालिम
 - उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी, कर्मचारि तथा अन्य सेवासंग सम्बन्धितहरुका लागि व्यवस्थापन, नेतृत्व विकास, सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिका तालीम
 - लेखा पालन र लेखा व्यवस्थापन तालिमहरु
 - महिला पदाधिकारिहरुका लागि नेतृत्व विकास तथा आयोजना व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम
 - लैडिंग समानता र सामाजिक समावेसिता सम्बन्धि तालिमहरु
 - जलवायु परिवर्तन, विपद व्यवस्थापन र आपतकालिन अवस्थामा खानेपान, सरसफाइ तथा स्वच्छता आयोजनाहरुको संचालनर व्यवस्थापनका उपाय, सीप तथा तयारी सम्बन्धि तालिमहरु
 - NWASH MIS को प्रयोग, प्रभावकारि उपयोग, संचालन र अद्ध्यावधिक गर्नका लागि प्रविण वनाउन सम्बन्धित प्राविधिक, सर्वेक्षक वा गणकहरुका लागि तालिम
 - WASH Plan परिमार्जनका लागि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) शाखाका कर्मचारी, प्राविधिक र वास वास निरिक्षकका लागि तालिम
 - गाउँपालिका का पदाधिकारीहरुका लागि आवधिक अद्ध्यावधिक र प्रगति समिक्षा सम्बन्धि कार्यशाला, गोष्ठि र सेमिनारहरु
 - उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी लागि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना अद्ध्यावधिक र सर्वे क्षणबाट प्राप्त सूचना र तथ्यांकहरुको प्रस्तुति सहित कार्यशाला, गोष्ठि र सेमिनारहरु
 - खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) कर्मचारी तथा प्राविधिकहरुको लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम
- समुदाय र संस्थागत सचेतनामूलक कार्यक्रम

- समुदाय स्तरमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु, खानेपानी मूल संरक्षण, खानेपानीलाई शुद्ध वनाउने उपायहरु, फोहोर व्यवस्थापनका अभ्यास तथा उपायहरु, पूर्ण सरसफाइका सूचकहरु सम्बन्धि समुदायमा जानकारि र सचेतना आदि
- विभिन्न दिवसहरु मनाउने र त्यो अवसरलाई समुदायस्तरमा चेतनामूलक सन्देशहरु प्रवाह गर्न उपयोग गर्ने ।
- वार्ड स्तरमा जनप्रतिनिधिहरुसंग खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना र यसका तथ्यांक तथा सूचनाहरु प्रस्तुतिकरण र सो योजनाको समुचित उपयोग सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु
- परीक्षण कार्यक्रमहरु
 - पानी परीक्षण (पानी पिउन योग्य छ छैन) र सो सम्बन्धी तालीमहरु
 - आयोजना सम्पन्न भएपछि र कार्यान्वयन चरणमै पनि गरिने सार्वजनिक सुनुवाइ, सार्वजनिक सामाजिक अडिट (Public Social Audit)
- सरसफाइप्रदर्शनी, महोत्सव
 - विभिन्न दीवस, उत्सव तथा महोत्सवहरुमा गरिने प्रदर्शनी
 - सरसफाइ रेली (Rally) आदि
- अवलोकन भ्रमण
 - खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा उदाहरणीय भएका स्थल तथा आयोजनाहरुको अवलोकन भ्रमण (उपभोक्ता समिति पदाधिकारी तथा गाउँपालिका पदाधिकारीहरुका लागि)
- स्व- लेखाजोखा अभ्यास
 - समुदायसंगको सम्बन्ध र समुदायमा तथ्यांक तथा सूचनाहरु संकलन गर्न आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका तालिमहरु; जस्तै- सहभागितामूलक लेखाजोखा, प्रभावकारी संचार र वार्ता तथा संझौता सीप, नेतृत्व विकास आदि

५.४. अनुगमन संयन्त्रको स्थापना र नियमित अनुगमन योजना

गाउँपालिका र वडा तहमा यो खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयन र अनुगमनका निम्ति एक अनुगमन प्रणाली स्थापना गरिनेछ । गाउँपालिका तहका खासस्व कृयाकलापहरुका आवधिक अनुगमान गर्ने जिम्मेवारीका लागि नगर कार्यपालिकाले वा नगर स्तरीय खासस्व समन्वय समितिले एक अनुगमन कार्यदल गठन गर्न सकेछ । सोही अनुरुप वडा र समुदायस्तरमा पनि कार्यदल गठन गर्न सकिनेछ । कार्यदलमा वडाका जनप्रतिनिधि सहित राजनितिक दलका सदस्य, नागरिक समाज, शिक्षा, स्वास्थ एवं संचार क्षेत्रबाट आवश्यक प्रतिनीधि समावेस हुन सकेछन् ।

अनुगमनका लागि गठीत समन्वय समिति वा कार्यदलले खासस्व योजनामा समावेस कृयाकलापहरुको लेखाजोखा तथा अवलोकन गर्नेछ । यसका लागि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रम अनुगमनका उद्देश्य, प्रकृया तथा प्रभाव सम्बन्धि आधारभूत सूचकहरुको विकास गरिएको छ । अनुगमन सूचकहरु खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि नीति, नियम, मार्गदर्शन, खासस्व संरचना र सम्बन्धित योजनाको उद्देश्य र कार्यपद्धतिका आधारमा तयार गरिएका हुन् । गाउँपालिका, स्थानिय उपभोक्ता समिति, उपभोक्ता तथा अन्य निकायहरुद्वारा संचालित खासस्व कृयाकलापहरुको अनुगमन नागरिक समाज पाताराशी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

लगायतको उपस्थितिमा गरिनेछ ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका विधिहरूमा स्वःअनुगमन, सहभागितात्मक अनुगमन र संयुक्त अनुगमन आदि अवलम्बन गरिनेछ । कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने अन्य निकाय, विकास साम्रेदार वा वाह्य संस्थाहरूबाट सेवा लिई संचालन गरिएको कार्यक्रमले पारेको प्रभावको मूल्याङ्कन पनि समय समयमा गरिनेछ । मूल्याङ्कनको सन्दर्भमा आयोजनाको उद्देश्य र समयावधिको आधारमा मध्यावधि तथा अन्तिम मूल्याङ्कन कृयाकलापहरू पनि अनुगमनकै विधि तथा पद्धति अनुरूप गरिनेछ ।

खासस्व योजना कार्यान्वयन अनुगमन मुख्यतः तीन तहको हुनेछ ।

- समुदाय स्तरः समुदाय आँफै, संघ संस्थाहरू जस्तै विद्यालय, सार्वजनिक शौचालय संचालन वा व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ संस्थाहरू
- वडास्तरः वडा जनप्रतिनीधि वा वडास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति
- गाउँपालिकास्तरः उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समितिले पनि खासस्वमा प्रस्ताव गरिएका कृयाकलापहरू संचालन, प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सूचकहरू समयमै हासिल गरे नगरेको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । सो कार्यमा गाउँपालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले आवश्यकताका आधारमा सबै सहयोग प्रदान गर्ने वातावरण मिलाउने छ ।

५.५. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको नियमित र समयबद्ध परिमार्जन व्यवस्था

पातारासी गाउँपालिकाद्वारा निर्माण गरिएको यो खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना हरेक ५ वर्षमा पुनरावलोकन र परिमार्जन गरिन्छ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा ५ वर्षको अवधीमा भएका परिवर्तनलाई अध्यवधिक गरि सो खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाले तोकेको लक्ष्य र कार्यक्रमहरू पुरा गर्ने केकति भौतिक, वित्तिय र मानव स्रोतको आवश्यकता पर्दछ सो को पनि पुनरावलोकन गरि दस्तवेजीकरण गरिन्छ । सो खासस्व योजना परिमार्जन नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरे अनुसार नगरस्तरीय अनुगमन कार्यदल वा खासस्व समन्वय समितिको सिफारिसमा गरिनेछ र नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गरिनेछ ।

यसबाहेक गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको नियमित तथा आवधिक परिमार्जन गर्नका लागि खासस्व समन्वय समिति एवं गाउँपालिकाको योजना निर्माण समितिको सिफारिसमा आवश्यक देखिए बमोजिम अद्यावधिक वा परिमार्जन गरेर नगर कार्यपालिका बैठकबाट पारित गरिनेछ । यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको रणनीतिक कार्यहरू हालको गाउँपालिकाको योजनासँग एकीकृत गरि कार्यान्वयन गरिने छ । हरेक वर्ष योजना परिमार्जन गरि आवधिक रूपमा एकमुस्ट वार्षिक लागत निकाल्न सकिने छ र सोहि अनुरूप कार्यान्वयन गरिने छ । सो का लागि यस पाताराशी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरूलाई शिकि वार्षिक कार्य योजनाहरूसँग आबद्ध गरिने छ। एक विशेष वित्तीय वर्षमा गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) क्षेत्रमा गरिने वित्तीय प्रवाहलाई यो काम गर्दा ध्यान दिनुपर्ने छ।

गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको पुनरावलोकन, परिमार्जन र अध्यवधिक गर्नका लागि गाउँपालिकाको खासस्व एकाइ वा शाखा जिम्मेवार हुनेछन् र त्यसका लागि Focal Person, WASH Officer वा IT Officer ले NWASH MIS को प्रयोग तथा संचालनको दक्षता हासिल गरेको हुनुपर्नेछ।

आवधिक पुनरावलोकन, परिमार्जन र अध्यावधिक गर्नका लागि कुनकुन प्रश्नावली, सूचक तथा तथ्यांकहरू आवश्यक पर्दछ सो को स्पष्ट पहिचान सहित अभिलेखिकरण अनुसूचीमा संलग्न प्रश्नावलीमा गरिएकोछ।

५.६. पूरक विषय तथा सवालहरू र त्यसको सम्बोधनका लागि व्यवस्था

पातारासी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताका सम्बन्धमा तल उल्लेखित पूरक विषय वा सवालहरूलाई पनि सम्बोधन गर्ने गरि यो खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (खासस्व) योजनामा समावेस गरिएको छ।

५.६.१. लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण

यस खासस्व योजनामा गाउँपालिका भित्रका सबै जनतालाई खानेपानी तथा सरसफाई सेवाको न्यायोनित वितरण तथा उपभोग गर्ने सवालमा समेत विचार पुर्याएर योजना छनौट तथा कार्यान्वयन र मर्मत संचालन प्रकृया साथै नीति निर्माण तहमा महिला र पछाडी पारिएका समुदायहरूको संलग्नतालाई प्रत्याभूती गरिने व्यवस्था गरिएको छ। योजनाको प्राथमिकीकरणको पहिलो शर्त नै पछाडी पारीएका र हाल सम्म उपभोगको अधिकारबाट वन्चित समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने उल्लेख गरेर जाती/जनजातीय, भौगोलिक र अति गरिवीको कारणले बन्चितीमा परेका समुदायहरूलाई पहिलो चरणमा नै कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरि कार्यान्वयनमा जाने परिकल्पना गरिएको छ।

राष्ट्रको संविधानमा नै व्यवस्था भए बमोजिम महिलालाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि उपभोक्ता समिति तथा अन्य विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा महिलाहरूको अनिवार्य संलग्नताको नीतिका अलावा महिला मैत्री खासस्व सेवा र संरचना निर्माणमा पनि विसेष ध्यान दिइने छ।

५.६.२ प्रयोगकर्ता मैत्री संरचनाको निर्माण योजना

यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजना कार्यान्वयनको सिलसिलामा निर्माण हुने सम्पूर्ण खानेपानी तथा शौचालयका संरचनाहरु प्रयोगकर्ता मैत्री हुनेछन् । प्रयोकर्ता मैत्री संरचनाहरुको विस्तृत विवरण तथा र्तहरु अनुसूची मा संलग्न छ।

५.६.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकामा विविध प्रकारका विपदहरुको संभावना विद्धयमान देखिन्छ । खडेरी, आगलागी, भूकम्प, बाढि पहिरो आदी विपदहरु वारम्वार दोहोरी रहने चरित्रका विपदहरु हुन् । बाढि पहिरो, भूकम्प जस्ता ठूला प्रकोपको बेलामा खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा ठूलो असर गर्ने गरेको र व्यवस्थित गर्न नसकेमा विपदले भन्दा पनि त्यस पछिको असरले जनताको ज्यान जोखिममा पर्ने गरेको प्रशस्त उदाहरणहरु छन् । त्यसैले विपदको बेलामा पर्ने आउने समस्यालाई ध्यानमा राखि पूर्व तयारी सहितको विपद व्यवस्थापन योजना बनाइ राख्नु अनिवार्य देखियो ।

यी यसै कुरालाई ध्यानमा राखी गाउँपालिकाको लागि एक ऐपरी योजना (Contingency Plan) को खाका तयार गरि अनुसूची मा संलग्न गरिएको छ । यस योजनामा विपद र आकस्मिक अवस्थामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कस्तो रणनीति अपनाउने, के के कुराको अग्रीम व्यवस्थापन गरेर राख्ने र आपदको अवस्थामा कसरी संबोधन गर्ने भन्ने समग्र खाकाको दस्तावेजीकरण गरिएको छ ।

खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले विपद व्यवस्थापन जोखिम न्यूनीकरणका लागि उल्लेखित कार्यक्रमहरु विभिन्न साङ्गेदार तथा सरोकारवाला निकायहरुको समन्वयमा संचालन गरिने छन् । यसका लागि निम्न कृयाकलापहरुको पहिचान गरि कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले तत्परता देखाउने छ ।

- गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय समिति तथा उपसमितिहरुलाई आपतकालीन समयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गर्नु पूर्व तयारी विषयमा तालीम उपलब्ध गराइ उपभोक्ता समिति र खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) समन्वय समितिहरुको क्षमता र सीप अभिवृद्धि गराइने छ ।
- गाउँपालिकाको विकास कार्यमा संलग्न विभिन्न निकाय तथा क्लस्टरहरु संग खासस्व क्लस्टरको समन्वय बढ़ावा दिएको लागि निम्न कृयाकलापहरुको पहिचान गरि कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले तत्परता देखाउने छ ।
- विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि तयार भएको रणनीतिक कार्य-योजनालाई अद्यावधिक गर्ने ।
- गाउँपालिका तथा वडा स्तरमा जोखिमको नक्सांकन गर्ने र संवाभनाको मूल्यांकन गर्ने ।
- पियूष चक्री, वाटरगार्ड जस्ता क्लोरिनेसन गर्ने औषधीको भण्डारण गरी राख्ने ।
- तुरुन्त तयार गर्न सकिने डिजाइनको चर्पी निर्माण गर्ने सामग्रीहरुको भण्डारण गरी राख्ने ।
- पानीको गुणस्तर जाँच्ने विधि र औजार/ उपकरणको व्यवस्था अद्यावधिक गरि राख्ने ।
- सहजकर्ता र स्वयंसेवकहरुलाई तालीम दिइ विपदको बेलामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको निमित्त परिचालन गर्न सकिने अवस्थामा तयार गराइ राख्ने ।

- मानविय सहयोगको लागि क्षमता अभिवृद्धी गर्ने र भविष्यमा हुन सक्ने विपद्को लागि तालिम प्राप्त मानव संसाधन तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- आपतकालीन अवस्थाको लागि तय गरीएका खुला स्थानहरूको पहिचान र जानकारि सम्पूर्ण समुदायमा गराउने ।
- गाउँपालिकामा विपद जोखिम जगेडा कोष व्यवस्थापन गर्ने ।
- विपद पूर्व- सुचना प्रणालीको स्थापना गर्न पहल गर्ने र स्थापित प्रणालीको समुचित व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने ।
- विपदको बेला साबुन पानीले हात धुने, सफा पानी, सुबिधाको उचित मर्मत सम्भार र ठोस तथा तरल फोहोरमैला व्यवस्थापनमा ध्यान दिने र आपत्कालीन अवस्थामा सो सेवाको तत्काल व्यवस्था गर्न सकिने गरि पूर्व-तयारी अवस्थामा रहने ।

५.६.४ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययन अनुसन्धानले नेपाल विश्वमा नै जलवायु परिवर्तनबाट हुने असरको उच्च जोखिममा रहेको देखिएको छ । विशेषगरी पातारासी गाउँपालिकाका सन्दर्भमा मध्य पहाडी क्षेत्रको बनविनास खोलानालाहरूबाट गिट्टी बालुवाको दोहन नै विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको उच्च जोखिमको कारक रहेको छ । गाउँपालिकाको एकल प्रयासले मात्र जलवायु परिवर्तनको असरलाई रोक्न नसकिने हुँदा जलवायु परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै यसको अनुकूलनको तयारी अवस्थामा रहनुको विकल्प छैन । तसर्थ निम्न उल्लेखित कार्यहरू संचालन गरी जलवायु परिवर्तनका असरहरूको अनुकूलन गरिने गरि यो वास योजनामा समावेस गरिएको छ ।

- जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै उच्च क्षेत्रहरूमा पानी पुनर्भरण पोखरीहरू निर्माण गर्ने ।
- गाउँपालिकाद्वारा खाली जग्गामा बृक्षारोपण गर्ने तथा बन क्षेत्रको संरक्षण गर्ने ।
- मानिसहरूलाई पानीको समुचित प्रयोगमा चेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- पानीका परम्परागत मूलहरूको संरक्षण गर्ने ।
- खोलानालाहरू नियन्त्रणका लागि जैविक बाँधहरू निर्मान गर्ने प्रोत्साहन गर्ने ।
- प्लास्टिक जन्य बस्तुको अधिक प्रयोगमा नियन्त्रण गर्ने ।

५.६.५. बैकल्पिक प्रविधि

पातारासी गाउँपालिकाको यो योजनामा खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा हाल प्रचलित प्रविधिहरूमा आधारीत रहेर आगामी दस वर्षसम्मको लागि नगरपालिकाको उन्नत खासस्व अवस्थाको लागि कार्यक्रमहरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण सहित योजना गरिएको छ । तर दस वर्षको अवधीभित्र अन्य बैकल्पिक, नविन तथा उन्नत प्रविधिका खासस्व संरचना तथा प्रणाली पनि आउन सक्ने अवस्था रहन्छ । त्यस्तो अवस्थामा गाउँपालिकाले नियमित र आवधिक रूपमा गरिने खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको पुनरावलोकन र परिमार्जनमा यस्ता बैकल्पिक प्रविधिका विषयहरूलाई समावेस गर्न सक्नेछ ।

खानेपानीको ‘थोक वितरण प्रणाली (Bulk distribution System)’ आगामी १० वर्ष भित्र संचालनमा आउन सक्ने एउटा संभाव्य बैकल्पिक प्रविधिका रूपमा देखिन्छ । सो बाहेक पनि गाउँपालिकाले खानेपानी पातारासी गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना

तथा सरसफाइको क्षेत्रमा दीगो व्यवस्थापनका लागि नविनतम अध्ययन अनुसन्धान गर्नु र अन्य स्थानमा प्रयोग भइ उपयोगी सावित भएका प्रविधिहरु अवलम्बन गर्नु आवश्यक छ । यस्ता प्रविधिहरु वातावरण मैत्री, प्रयोगकर्ता मैत्री तथा आर्थिक रूपमा सबल हुन सक्ने, कार्यान्वयन गर्न सहज र सरल मर्मत संभारको अवस्थामा गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्नेछ ।

६. विस्तृत खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्रियाकलापहरू र लागत

६.१. समावेश गरिएका प्रतिवेदनहरू

यस खण्डमा गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनामा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनको विस्तृत योजना र लागत समावेश गरिएको छ । गाउँपालिकाको वास योजनाको समग्र सारांसगत विवरण प्रस्तुत गरिएको यो खण्डमा यहाँ र यसभन्दा तल खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) योजनाको संभागगत (component-wise) क्रियाकलापहरू, मौजुदा तथा प्रस्तावित आयोजनाहरू साथसाथै आगामी दस वर्षसम्मको लागि प्रति वर्ष गाउँपालिकाले लगानी गर्नुपर्ने लागत, गाउँपालिकासंग भएको र हुन सक्ने मौज्दात तथा नपुग स्रोत र साधनहरूको आपूर्ति विकल्पको विस्तृत खण्डीकृत (ब्रेकडाउन) विवरण दिइएको छ ।

गाउँपालिका र गाउँपालिका भित्र खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्न चाहने अन्य क्षेत्रगत निकायहरूको लागि पनि यो खण्ड उपयोगी हुनेछ । विशेष गरि यहाँ प्रस्तुत गरिएका विवरणहरूलाई संक्षेपमा निम्नानुसार राख्न सकिन्छ ।

१. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व)योजनामा समावेश क्रियाकलापहरू
२. समय खाका
३. क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनको लागि अनुमानित लागत
४. वार्षिक क्रियाकलापहरूको सारांश र लगानीको ढाँचा
५. खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (खासस्व) सेवाहरूको लागि विस्तृत क्रियाकलापहरू

YEAR WISE ACTIVITIES SUMMARY AND FUNDING MODALITIES
DETAIL ACTIVITIES FOR WASH SERVICES

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 0

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		15488	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		1050	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	2328000	0	10	15	75	2328000	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	13	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	2363000	0	10	15	75	2363000	0

14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		0	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		0	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	4691000	0	0	0	0	4691000	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	87	1383735	0	10	15	75	1383735	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	87	2928690	90	0	5	5	2928690	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	4574400	0	0	90	10	4574400	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	13577825	0	0	0	0	13577825	0
27	Investment Fraction		0	0	19	4	38	38	0	0
28	Total population		16538	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		4915	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		12044	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		629	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of		0	0	0	0	0	0	0	0

	2021)									
5	Unserved population		1877	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		17588	0	0	0	0	0	0	0
7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	81	135625	0	80	10	10	135625	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	193	884275	0	80	10	10	884275	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	10	455700	0	80	10	10	455700	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	35	2951200	0	80	10	10	2951200	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	1452	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	4426800	0	0	0	0	4426800	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2756	2487145	0	100	0	0	2487145	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2756	16103645	0	100	0	0	16103645	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2756	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	23071810	0	0	0	0	23071810	0
18	Investment Fraction		0	0	0	96	2	2	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		14	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited Water service in school		11	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		10	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	336994	0	10	20	70	336994	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapMan Ex	17	544752	0	0	20	80	544752	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5229811	0	0	20	80	5229811	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	6717657	0	0	0	0	6717657	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		7	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of HCF with limited sanitation service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		5	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	464997	0	10	20	30	278998	185999
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	278937	0	0	20	80	278937	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2010443	0	0	20	80	2010443	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	2903977	0	0	0	0	2717978	185999

WaSH in Public Places

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
H	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of public places where public toilets are required		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of public toilets with Advanced WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of public toilets with Basic WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of public toilets with Limited WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of public places with no WaSH services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of public places added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0
7	Number of public places added in	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0

	Basic WaSH services in this year									
8	Number of public places maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	0	0	0	0	100	0	0	0
9	Number of public places operating WaSH services in this year	OpEx	0	0	50	0	50	0	0	0
10	Number of public places requiring DS for WaSH services in this year	DS	0	0	0	0	100	0	0	0
11	Total Cost		0							

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 1

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		15488	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		1050	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	9312000	0	10	15	75	9312000	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	4307000	0	10	15	75	4307000	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0

16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		0	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		0	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEx	0	13619000	0	0	0	0	13619000	0
20	Number of systems requiring repair	CapManEx	87	1326223	0	10	15	75	1326223	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	87	2928690	90	0	5	5	2928690	0
22	Number of systems requiring DS	DS	87	3915000	0	0	90	10	3915000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapManEx	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	21788913	0	0	0	0	21788913	0
27	Investment Fraction		0	0	12	7	27	54	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		6370	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		10840	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		566	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		1689	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		17776	0	0	0	0	0	0	0
7	Existing toilets with safely	CapEx	122	203438	0	80	10	10	203438	0

	managed services improved for safe disposal of fecal matter later									
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	290	1326412	0	80	10	10	1326412	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	15	683550	0	80	10	10	683550	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	52	4426800	0	80	10	10	4426800	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	2178	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	6640200	0	0	0	0	6640200	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2791	2587368	0	100	0	0	2587368	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2791	16293579	0	100	0	0	16293579	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2791	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	25575367	0	0	0	0	25575367	0
18	Investment Fraction		0	0	0	95	3	3	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		14	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0

8	Number of schools with limited Water service in school		11	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		10	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	1347976	0	10	20	70	1347976	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	544752	0	0	20	80	544752	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5229811	0	0	20	80	5229811	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	738100	0	0	20	80	738100	0
19	Total cost		0	7860639	0	0	0	0	7860639	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		7	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of HCF with limited		8	0	0	0	0	0	0	0

	sanitation service in school									
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		5	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	1859988	0	10	20	30	1115993	743995
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManE x	8	278937	0	0	20	80	278937	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2010443	0	0	20	80	2010443	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	336600	0	0	20	80	336600	0
18	Total cost		0	4485968	0	0	0	0	3741973	743995

WaSH in Public Places

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
H	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of public places where public toilets are required		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of public toilets with Advanced WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of public toilets with Basic WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of public toilets with Limited WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of public places with no WaSH services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of public places added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0
7	Number of public places added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0

8	Number of public places maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	0	0	0	0	100	0	0	0
9	Number of public places operating WaSH services in this year	OpEx	0	0	50	0	50	0	0	0
10	Number of public places requiring DS for WaSH services in this year	DS	0	0	0	0	100	0	0	0
11	Total Cost		0							

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 2

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		15488	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		1050	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	12979600	0	10	15	75	12979600	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	1	2132000	0	10	15	75	2132000	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		825	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0

16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		825	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		825	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	15111600	0	0	0	0	15111600	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	87	1154934	0	10	15	75	1154934	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	87	2928690	90	0	5	5	2928690	0
22	Number of systems requiring DS	DS	88	4813520	0	0	90	10	4813520	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	24008744	0	0	0	0	24008744	0
27	Investment Fraction		0	0	11	7	29	53	0	0
28	Total population		16538	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		8552	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		9033	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		472	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		1407	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		18057	0	0	0	0	0	0	0

7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	122	203438	0	80	10	10	203438	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	290	1326412	0	80	10	10	1326412	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	15	683550	0	80	10	10	683550	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	52	4426800	0	80	10	10	4426800	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	2178	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	6640200	0	0	0	0	6640200	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2800	2737702	0	100	0	0	2737702	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2800	16578480	0	100	0	0	16578480	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2800	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	26010602	0	0	0	0	26010602	0
18	Investment Fraction		0	0	0	95	3	3	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		14	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic		0	0	0	0	0	0	0	0

	Hygiene services in school									
8	Number of schools with limited Water service in school		11	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		10	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	2259952	0	10	20	70	2259952	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	660502	0	0	20	80	660502	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5229811	0	0	20	80	5229811	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	1002100	0	0	20	80	1002100	0
19	Total cost		0	9152365	0	0	0	0	9152365	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		7	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of HCF with limited sanitation service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		5	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	2835482	0	10	20	30	1701289	1134193
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	315312	0	0	20	80	315312	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2010443	0	0	20	80	2010443	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	710600	0	0	20	80	710600	0
18	Total cost		0	5871837	0	0	0	0	4737644	1134193

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 3

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		825	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		16313	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		225	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	21	16998400	0	10	15	75	16998400	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	1	388000	0	10	15	75	388000	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		5125	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from safely managed water supply		5950	0	0	0	0	0	0	0

	systems									
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		5950	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	17386400	0	0	0	0	17386400	0
20	Number of systems requiring repair	CapManEx	88	1376337	0	10	15	75	1376337	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	88	3232940	90	0	5	5	3232940	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	7275000	0	0	90	10	7275000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapManEx	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	29270677	0	0	0	0	29270677	0
27	Investment Fraction		0	0	10	6	33	51	0	0
28	Total population		16538	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		10734	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		7226	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		378	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		1125	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		18338	0	0	0	0	0	0	0

7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	163	271250	0	80	10	10	271250	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	386	1768550	0	80	10	10	1768550	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	20	911400	0	80	10	10	911400	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	69	5902400	0	80	10	10	5902400	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	2898	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	8853600	0	0	0	0	8853600	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2809	2888036	0	100	0	0	2888036	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2809	16863380	0	100	0	0	16863380	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2809	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	28659236	0	0	0	0	28659236	0
18	Investment Fraction		0	0	0	94	3	3	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		14	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic		0	0	0	0	0	0	0	0

	Hygiene services in school									
8	Number of schools with limited Water service in school		11	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		10	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	2	3984898	0	10	20	70	3984898	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	660502	0	0	20	80	660502	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5229811	0	0	20	80	5229811	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	1068100	0	0	20	80	1068100	0
19	Total cost		0	10943311	0	0	0	0	10943311	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		7	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of HCF with limited sanitation service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		5	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	2	4366973	0	10	20	30	2620184	1746789
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	315312	0	0	20	80	315312	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2010443	0	0	20	80	2010443	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	6842328	0	0	0	0	5095539	1746789

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 4

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		5950	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		21438	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	18424400	0	10	15	75	18424400	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0

14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		5950	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		5950	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	18424400	0	0	0	0	18424400	0
20	Number of systems requiring repair	CapManEx	89	2288975	0	10	15	75	2288975	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	4196418	90	0	5	5	4196418	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	4755800	0	0	90	10	4755800	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapManEx	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	29665593	0	0	0	0	29665593	0
27	Investment Fraction		0	0	13	7	26	55	0	0
28	Total population		21438	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		13644	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		4817	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		252	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service		0	0	0	0	0	0	0	0

	(population at the beginning of 2021)									
5	Unserved population		750	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		18713	0	0	0	0	0	0	0
7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	122	203438	0	80	10	10	203438	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	290	1326412	0	80	10	10	1326412	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	15	683550	0	80	10	10	683550	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	52	4426800	0	80	10	10	4426800	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	2178	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	6640200	0	0	0	0	6640200	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2820	3088482	0	100	0	0	3088482	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2820	17243248	0	100	0	0	17243248	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2820	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	27026150	0	0	0	0	27026150	0
18	Investment Fraction		0	0	0	95	2	3	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		2	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		2	0	0	0	0	0	0	0

4	Number of schools with Advanced Hygiene services		2	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		12	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited Water service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		9	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	4285395	0	10	20	70	4285395	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	864422	0	0	20	80	864422	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5607017	0	0	20	80	5607017	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	870100	0	0	20	80	870100	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		2	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		2	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		2	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		3	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited		5	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
7	Number of HCF with limited sanitation service in school		6	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		6	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		4	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	3901976	0	10	20	30	2341186	1560790
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	375712	0	0	20	80	375712	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2118335	0	0	20	80	2118335	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	6545623	0	0	0	0	4984833	1560790

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 5

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		5950	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		21438	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	20	18683600	0	10	15	75	18683600	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		5119	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0

16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		11069	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		11069	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	18683600	0	0	0	0	18683600	0
20	Number of systems requiring repair	CapManEx	89	2241604	0	10	15	75	2241604	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	4196418	90	0	5	5	4196418	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	7005000	0	0	90	10	7005000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapManEx	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	32126622	0	0	0	0	32126622	0
27	Investment Fraction		0	0	12	7	30	52	0	0
28	Total population		21438	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		15826	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		3010	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		158	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		468	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		18994	0	0	0	0	0	0	0

7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	122	203438	0	80	10	10	203438	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	290	1326412	0	80	10	10	1326412	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	15	683550	0	80	10	10	683550	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	52	4426800	0	80	10	10	4426800	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	2178	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	6640200	0	0	0	0	6640200	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2829	3238816	0	100	0	0	3238816	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2829	17528149	0	100	0	0	17528149	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2829	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	27461385	0	0	0	0	27461385	0
18	Investment Fraction		0	0	0	95	2	3	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		2	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		2	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		2	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		12	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic		0	0	0	0	0	0	0	0

	Hygiene services in school									
8	Number of schools with limited Water service in school		9	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		2	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		8	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		9	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	6	3461940	0	10	20	70	3461940	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	864422	0	0	20	80	864422	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	5607017	0	0	20	80	5607017	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	10539479	0	0	0	0	10539479	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		2	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		2	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		2	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		3	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		5	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of HCF with limited sanitation service in school		6	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		6	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		4	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	6	975494	0	10	20	30	585296	390198
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	375712	0	0	20	80	375712	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2118335	0	0	20	80	2118335	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3619141	0	0	0	0	3228943	390198

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 6

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		11069	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		26557	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	15016000	0	10	15	75	15016000	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from		11069	0	0	0	0	0	0	0

	safely managed water supply systems									
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		11069	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	15016000	0	0	0	0	15016000	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	89	3525365	0	10	15	75	3525365	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	5116273	90	0	5	5	5116273	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	4005000	0	0	90	10	4005000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	27662638	0	0	0	0	27662638	0
27	Investment Fraction		0	0	17	7	24	53	0	0
28	Total population		26557	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		18008	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		1203	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		64	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		186	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at		19275	0	0	0	0	0	0	0

	the beginning of 2021)									
7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	81	135625	0	80	10	10	135625	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	193	884275	0	80	10	10	884275	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	10	455700	0	80	10	10	455700	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	35	2951200	0	80	10	10	2951200	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	1452	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	4426800	0	0	0	0	4426800	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2838	3389150	0	100	0	0	3389150	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2838	17813050	0	100	0	0	17813050	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2838	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	25683220	0	0	0	0	25683220	0
18	Investment Fraction		0	0	0	96	2	2	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		7	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited Water service in school		4	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		5	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		6	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	2549964	0	10	20	70	2549964	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	805019	0	0	20	80	805019	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	6863479	0	0	20	80	6863479	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	10824562	0	0	0	0	10824562	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		8	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited		0	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
7	Number of HCF with limited sanitation service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		0	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	30	0	0
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	596564	0	0	20	80	596564	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2388601	0	0	20	80	2388601	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3134765	0	0	0	3134765	0	

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 7

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		11069	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		26557	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	30	4665600	0	10	15	75	4665600	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		4445	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from		15514	0	0	0	0	0	0	0

	safely managed water supply systems									
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		15514	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	4665600	0	0	0	0	4665600	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	89	3528641	0	10	15	75	3528641	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	5116273	90	0	5	5	5116273	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	8687320	0	0	90	10	8687320	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	21997834	0	0	0	0	21997834	0
27	Investment Fraction		0	0	21	4	42	33	0	0
28	Total population		26557	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		19463	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		1	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at		19464	0	0	0	0	0	0	0

	the beginning of 2021)									
7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2844	3489373	0	100	0	0	3489373	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2844	18002984	0	100	0	0	18002984	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2844	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	21546577	0	0	0	0	21546577	0
18	Investment Fraction		0	0	0	100	0	0	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		5	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		7	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited Water service in school		4	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		5	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		6	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	7	916391	0	10	20	70	916391	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	805019	0	0	20	80	805019	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	6863479	0	0	20	80	6863479	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	9190989	0	0	0	0	9190989	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		8	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited		0	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
7	Number of HCF with limited sanitation service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		0	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	30	0	0
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	596564	0	0	20	80	596564	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2388601	0	0	20	80	2388601	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3134765	0	0	0	3134765	0	

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 8

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		15514	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		31002	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	3646400	0	10	15	75	3646400	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from		15514	0	0	0	0	0	0	0

	safely managed water supply systems									
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		15514	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	3646400	0	0	0	0	3646400	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	89	4698512	0	10	15	75	4698512	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	5915011	90	0	5	5	5915011	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	4005000	0	0	90	10	4005000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	18264923	0	0	0	0	18264923	0
27	Investment Fraction		0	0	29	5	28	38	0	0
28	Total population		31002	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimate Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		19463	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		1	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		19464	0	0	0	0	0	0	0

7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2844	3489373	0	100	0	0	3489373	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2844	18002984	0	100	0	0	18002984	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2844	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	21546577	0	0	0	0	21546577	0
18	Investment Fraction		0	0	0	100	0	0	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		15	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		15	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		15	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited		1	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
9	Number of schools with limited sanitation service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	1115600	0	10	20	70	1115600	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	899847	0	0	20	80	899847	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	8177051	0	0	20	80	8177051	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	10798598	0	0	0	0	10798598	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		8	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited		0	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
7	Number of HCF with limited sanitation service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		0	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	30	0	0
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	596564	0	0	20	80	596564	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2388601	0	0	20	80	2388601	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3134765	0	0	0	3134765	0	

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 9

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		15514	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		31002	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	3646400	0	10	15	75	3646400	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0

16	Cumulative population served from safely managed water supply systems		15514	0	0	0	0	0	0	0
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		15514	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	3646400	0	0	0	0	3646400	0
20	Number of systems requiring repair	CapMan Ex	89	4214946	0	10	15	75	4214946	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	5915011	90	0	5	5	5915011	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	4005000	0	0	90	10	4005000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapMan Ex	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	17781357	0	0	0	0	17781357	0
27	Investment Fraction		0	0	30	4	29	37	0	0
28	Total population		31002	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		19463	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		1	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at the beginning of 2021)		19464	0	0	0	0	0	0	0

7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2844	3489373	0	100	0	0	3489373	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2844	18002984	0	100	0	0	18002984	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2844	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	21546577	0	0	0	0	21546577	0
18	Investment Fraction		0	0	0	100	0	0	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		15	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		15	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		15	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
7	Number of schools with basic		0	0	0	0	0	0	0	0

	Hygiene services in school									
8	Number of schools with limited Water service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	1115600	0	10	20	70	1115600	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	899847	0	0	20	80	899847	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	8177051	0	0	20	80	8177051	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	10798598	0	0	0	0	10798598	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		8	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited Water service in school		0	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of HCF with limited sanitation service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		0	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	30	0	0
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	596564	0	0	20	80	596564	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2388601	0	0	20	80	2388601	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3134765	0	0	0	0	3134765	0

WaSH in Public Places

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
H	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of public places where public toilets are required		0	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of public toilets with Advanced WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of public toilets with Basic WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of public toilets with Limited WaSH facilities		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of public places with no WaSH services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of public places added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0
7	Number of public places added in	CapEx	0	0	0	0	100	0	0	0

	Basic WaSH services in this year									
8	Number of public places maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	0	0	0	0	100	0	0	0
9	Number of public places operating WaSH services in this year	OpEx	0	0	50	0	50	0	0	0
10	Number of public places requiring DS for WaSH services in this year	DS	0	0	0	0	100	0	0	0
11	Total Cost		0							

ACTIVITY SUMMARY AND FUNDING MODALITY FOR WASH SERVICES YEAR 10

Water Supply

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimate Gap
A	Water Supply		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed WSS		15514	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic WSS		10349	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited WSS		5139	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from existing safely managed tube wells		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Population served from existing tube wells delivering basic water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Population served from existing tubewells delivering limited water supply services		0	0	0	0	0	0	0	0
7	Total population served at the beginning of year		31002	0	0	0	0	0	0	0
8	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Existing WS projects improved (with capital investment) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	16	911600	0	10	15	75	911600	0
10	Existing WS projects improved (with management improvement) to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
11	Tubewells improved to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	150	75	0	0
12	New WS projects added to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
13	Ongoing WS projects to serve the population from safely managed water supply services	CapEx	0	0	0	10	15	75	0	0
14	Added population in this year from WSP (Safely managed)		1024	0	0	0	0	0	0	0
15	Added population in this year from tubewells(Safely managed)		0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cumulative population served from		16538	0	0	0	0	0	0	0

	safely managed water supply systems									
17	Cumulative population served from safely managed tubewells		0	0	0	0	0	0	0	0
18	Cumulative total		16538	0	0	0	0	0	0	0
19	Total cost	CapEX	0	911600	0	0	0	0	911600	0
20	Number of systems requiring repair	CapManEx	89	4252898	0	10	15	75	4252898	0
21	Number of WSS under operation	OpEx	89	5915011	90	0	5	5	5915011	0
22	Number of systems requiring DS	DS	89	6405000	0	0	90	10	6405000	0
23	Number of tubewells requiring repair	CapManEx	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Number of tubewells under operation	OpEx	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Number of tubewells requiring DS	DS	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Total cost		0	17484509	0	0	0	0	17484509	0
27	Investment Fraction		0	0	30	3	39	28	0	0
28	Total population		31002	0	0	0	0	0	0	0

Household Sanitation and Hygiene

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
B	Household Sanitation and Hygiene		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Population served from existing safely managed Sanitation service (population at the beginning of 2021)		19463	0	0	0	0	0	0	0
2	Population served from basic sanitation service(population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
3	Population served from limited Sanitation service (population at the beginning of 2021)		1	0	0	0	0	0	0	0
4	Population served from Unimproved Sanitation service (population at the beginning of 2021)		0	0	0	0	0	0	0	0
5	Unserved population		0	0	0	0	0	0	0	0
6	Total population served at the beginning of 2020(population at		19464	0	0	0	0	0	0	0

	the beginning of 2021)									
7	Existing toilets with safely managed services improved for safe disposal of fecal matter later	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
8	Existing Toilets with basic facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
9	Existing Toilets with limited facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
10	Existing Toilets with unimproved sanitation facilities will be improved to safely managed toilets	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
11	Unserved households making safely managed sanitation service	CapEx	0	0	0	80	10	10	0	0
12	Added population in this year (Safely managed)	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Total cost	CapEx	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of toilets requiring repair	CapManEx	2844	3489373	0	100	0	0	3489373	0
15	Number of WSS under operation	Opex	2844	18002984	0	100	0	0	18002984	0
16	Number of systems requiring DS	DS	2844	54220	0	0	10	90	54220	0
17	Total cost		0	21546577	0	0	0	0	21546577	0
18	Investment Fraction		0	0	0	100	0	0	0	0

WaSH in School

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
F	WaSH in School		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of schools		19	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of schools with Advanced Water services		15	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of schools with Advanced Sanitation services		15	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of schools with Advanced Hygiene services		15	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of schools with basic Water services in school		1	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of schools with basic Sanitation services in school		1	0	0	0	0	0	0	0

7	Number of schools with basic Hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of schools with limited Water service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of schools with limited sanitation service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of schools with limited hygiene service in school		1	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of schools with no Water supply services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of schools with no sanitary services in school		2	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of schools with no hygiene services in school		3	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of schools added in Advanced WaSH services in this year	CapEx	4	278900	0	10	20	70	278900	0
15	Number of schools added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	70	0	0
16	Number of schools maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	17	899847	0	0	20	80	899847	0
17	Number of schools operating WaSH services in this year	OpEx	17	8177051	0	0	20	80	8177051	0
18	Number of schools requiring DS for WaSH services in this year	DS	19	606100	0	0	20	80	606100	0
19	Total cost		0	9961898	0	0	0	0	9961898	0

WaSH in HCF

S N	Activities	Cost Category	Number	Amount Required	Tariff and Fees	Investment in self supply	Taxes	Transfers	Available Investment	Total Estimated Gap
G	WaSH in HCF		(No)	(NRs.)	(%)	(%)	(%)	(%)	(NRs.)	(NRs.)
1	Total number of HCF		8	0	0	0	0	0	0	0
2	Number of HCF with Basic Water services		8	0	0	0	0	0	0	0
3	Number of HCF with Basic Sanitation services		8	0	0	0	0	0	0	0
4	Number of HCF with Basic Hygiene services		8	0	0	0	0	0	0	0
5	Number of HCF with Basic Environmental cleaning services		8	0	0	0	0	0	0	0
6	Number of HCF with limited		0	0	0	0	0	0	0	0

	Water service in school									
7	Number of HCF with limited sanitation service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
8	Number of HCF with limited hygiene service in school		0	0	0	0	0	0	0	0
9	Number of HCF with limited Environmental cleaning services		0	0	0	0	0	0	0	0
10	Number of HCF with no Water supply services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
11	Number of HCF with no sanitary services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
12	Number of HCF with no hygiene services in school		0	0	0	0	0	0	0	0
13	Number of HCF with No Environmental cleanliness services		0	0	0	0	0	0	0	0
14	Number of HCF added in Basic WaSH services in this year	CapEx	0	0	0	10	20	30	0	0
15	Number of HCF maintaining the WaSH service in this year	CapManEx	8	596564	0	0	20	80	596564	0
16	Number of HCF operating WaSH services in this year	OpEx	8	2388601	0	0	20	80	2388601	0
17	Number of HCF requiring DS for WaSH services in this year	DS	8	149600	0	0	20	80	149600	0
18	Total cost		0	3134765	0	0	0	3134765	0	

ACTIVITIES FOR WATER SUPPLY SERVICES WITHIN MUNICIPALITY

S.N	Priorities	Units	Year 0	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Total for 10 years
Existing CAPEX including feasibility studies														
1	Existing Projects													
1.1	Feasibility studies to make water supply services safely managed													
a	Number	Num	20	0	18	0	26	0	0	10	0	0	0	
b	Cost	NRs.	465600	0	733 520	0	750 800	0	0	182 320	0	0	0	2132240
1.2	Project initiated to make the water supply services safely managed													
a	Number	Num	20	0	18	0	26	0	0	10	0	0	0	
b	Cost	NRs.	2328000	0	366 760 0	0	375 400 0	0	0	911 600	0	0	0	10661200
1.3	Project ongoing to make water supply services safely managed													
a	Number	Num	20	20	38	18	44	26	26	10	10	10	0	222
b	Cost	NRs.	0	931 200 0	146 704 00	146 704 00	146 704 00	150 160 00	150 160 00	364 640 0	364 640 0	0	90648000	
1.4	Projects completed for making water supply services safely managed													
a	Number	Num	0	0	0	20	0	18	0	26	0	0	10	
b	Cost		0	0	0	800	0	366 760 0	0	375 400 0	0	0	911 600	10661200
Existing Projects one time repair														
1.5	One time repair of existing projects													
a	Number	Num	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	
b	Cost	NRs.	96124	961 24	0	0	623 70	623 70	478 00	478 00	0	0	0	412588
1.6	CapManEx for projects (for existing assets)													
a	Number	Num	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	
b	Cost	NRs.	1287612	123 010 0	115 493 4	111 968 7	107 716 6	102 979 5	102 979 5	103 307 1	106 682 2	108 765 5	112 560 7	12242244
1.7	CapManEx for projects (for newly built asset to make WS safely managed)													
a	Number	Num	0	0	0	0	20	20	38	38	64	64	64	
b	Cost	NRs.	0	0	0	0	824 112	824 112	212 244 2.4	212 244 2.4	345 135 8.4	298 575 8.4	298 575 8.4	15315984
1.8	Operation of existing projects													

a	Number	Num	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87
b	Cost	NRs.	2928690	292 869 0	292 869 0	292 869 0	380 919 0	380 919 0	472 904 5	472 904 5	552 778 3	552 778 3	552 778 3	552 778 3	45374579
1.9	Monitoring of existing projects														
a	Mandays of monitoring expert	Num	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	
b	Costs	1044 000	1044000	104 400 0	11484000										
1.10	Technical support for existing projects														
a	Mandays for technical expert	Num	435	435	435	435	435	435	435	435	435	435	435	435	
b	Costs	1566 000	1566000	156 600 0	17226000										
1.11	Training for existing project														
a	Number of participants	Num	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	261	
b	Costs	1305 000	1305000	130 500 0	14355000										
c	Number of trainings conducted	Num	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	
1.12	Toolsets for existing projects														
a	Number of toolset	Num	0	0	0	21	0	20	0	30	0	0	16		
b	Cost	Num	0	0	0	315 000 0	0	300 000 0	0	450 000 0	0	0	240 000 0	13050000	
4	Ongoing Projects														
4.1	DPR Preparation														
a	Numbers		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
b	Cost		193800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	193800	
4.2	DPR Preparation														
a	Numbers	Num	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
b	Cost	Nrs.	2363000	430 700 0	582 000	0	0	0	0	0	0	0	0	7252000	

4.3	Project Completed													
a	Numbers	Num	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
b	Cost	Nrs.	0	0	155 000 0	388 000	0	0	0	0	0	0	0	1938000
c	% cumulative financial progress	%	44	79.3 3	96.8 2	100	100	100	100	100	100	100	100	
4.4	Maintenance													
a	Number	%	0	0	1	2	2	2	2	2	2	2	2	
b	Cost	Nrs.	0	0	256 650	325 326	325 326	325 326	325 326	180 526	141 526	141 526	2021332	
4.5	Operation													
a	Number	%	0	0	1	2	2	2	2	2	2	2	2	
b	Cost	Nrs.	0	0	304 250. 27	387 227. 62	3014843.6 10000000 3							
4.6	Monitoring Post													
a	Number	%	0	0	0	3	6	6	6	6	6	6	6	
b	Cost	Nrs.	0	0	120 00	240 00	180000							
4.7	Mandays of monitoring expert													
a	Number	%	0	0	5	10	10	10	10	10	10	10	10	
b	Cost	Nrs.	0	0	180 00	360 00	270000							
4.8	Yearly trainings (post construction)													
A	Number	%	0	0	3	6	6	6	6	6	6	6	6	
B	Cost	Nrs.	0	0	150 00	300 00	900 00	315000						
C	Number of trainings conducted	%	0	0	0.12	0.24	0.24	0.24	0.24	0.24	0.24	0.24	0.24	
4.9	Toolsets for existing projects													
A	Numbers	Num	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	

SANITATION

1. ACTIVITIES FOR HOUSEHOLD SANITATION SERVICES WITHIN MUNICIPALITY

S.N	Sanitation (household level)	Units	Year 0	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Total for 10 years
1.1	Converting No toilet to Safely managed toilets													
a	Number	Num	35	53	53	70	53	53	35	0	0	0	0	352
b	Cost	NRs.	277 760 0	4166 400	4166 400	5555 200	4166 400	4166 400	2777 600	0	0	0	0	27776000
1.2	Converting Unimproved toilets to Safely managed toilets													
a	Number	Num	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
b	Cost	NRs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3	Converting Toilets with Limited facilities to safely managed toilets													
a	Number	Num	10	15	15	20	15	15	10	0	0	0	0	100
b	Cost	NRs.	423 150	6347 25	6347 25	8463 00	6347 25	6347 25	4231 50	0	0	0	0	4231500
1.4	Converting toilets with Basic facilities to safely managed toilets													
a	Number	Num	194	290	290	387	290	290	194	0	0	0	0	1935
b	Cost	NRs.	390 600	5859 00	5859 00	7812 00	5859 00	5859 00	3906 00	0	0	0	0	3906000
1.5	Improving Safely Managed Toilet													
a	Number	Num	82	123	123	163	123	123	82	0	0	0	0	819
b	Cost	NRs.	135 625	2034 38	2034 38	2712 50	2034 38	2034 38	1356 25	0	0	0	0	1356252
c	Toilet made safely managed	Num	239	358	358	477	358	358	239	0	0	0	0	
d	Toilets made accesible for people with limited mobility	Num	18	27	27	35	27	27	18	0	0	0	0	
e	Total safely managed toilets within Municipality including accessibility for people with limited mobility	Num	105 8	1416	1774	2251	2609	2967	3206	3206	3206	3206	3206	

1.6	Construction of handwashing facilities in households												
a	Number	Num	140	210	210	280	210	210	140	0	0	0	0
c	Cost	NRs.	699 825	1049 738	1049 738	1399 650	1049 738	1049 738	6998 25	0	0	0	6998252
1.7	Yearly repair of existing toilets												
a	Number	Num	275 6	2756	2756	2756	2756	2756	2756	2756	2756	2756	
b	Cost	NRs.	248 714 5	2487 145	27358595								
1.8	CapManEx for projects (for newly built asset to make HH toilet safely managed with septic tank and providing accessibility to people with limited mobility, handwashing facility)												
a	Number	Num	0	321	802	1283	1923	2404	2885	3206	3206	3206	
b	Cost	NRs.	0	1002 23	2505 57	4008 91	6013 37	7516 71	9020 05	1002 228	1002 228	1002 228	7015593
1.9	Operation of existing Toilets												
a	Number	NRs.	285 4	2889	2942	2995	3065	3118	3171	3206	3206	3206	
b	Cost	NRs.	154 050 80	1559 3105	1587 5143	1615 7181	1653 3232	1681 5270	1709 7309	1728 5334	1728 5334	1728 5334	182617657
1.10	Operation of existing Toilets												
a	Number	NRs.	320 6	3206	3206	3206	3206	3206	3206	3206	3206	3206	
b	Cost	NRs.	542 200	5422 00	5964200								
1.11	Monitoring of toilet/accessibility to toilet/handwashing facilities												
a	Number	NRs.	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	
b	Cost	NRs.	216 88	2168 8	238568								
1.12	Sanitation and Hygiene motivation to households												
a	Manpower required as Motivator	Num	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	
b	Cost	NRs.	325 32	3253 2	357852								

WASH IN INSTITUTION

2. ACTIVITIES FOR SCHOOL HAVING GOAL OF ADVANCED LEVEL OF WASH SERVICES WITHIN MUNICIPALITY

S.N	Particulars		Year 0	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Total for 10 years
1.1	Construction works													
1.1.1	Water Supply													
1.1.1.1	Number of Schools where new water tank is added													
a	Number		0	0	0.2	0.8	1.1	1.4	1.2	0.5	0.8	0.8	0.2	7
b	Cumulative Number		0	0	0.2	1	2.1	3.5	4.7	5.2	6	6.8	7	
c	Cost	W1	0	0	150 00	600 00	870 00	123 000	108 000	330 00	240 00	240 00	600 0	480000
1.1.1.2	Number of schools where tank is upgraded													
a	Number		0.2	0.8	1.2	1.8	2	2	1.6	0.6	0.8	0.8	0.2	12
b	Cumulative Number		0.2	1	2.2	4	6	8	9.6	10.2	11	11.8	12	
c	Cost	W1	419 94	167 976	248 952	365 898	358 395	218 940	137 964	383 91	156 00	156 00	390 0	1613610
1.1.1.3	Number of schools where new treatment unit is added													
a	Number		0.2	0.8	1.3	2.2	2.6	2.9	2.4	0.9	1.2	1.2	0.3	16
b	Cumulative Number		0.2	1	2.3	4.5	7.1	10	12.4	13.3	14.5	15.7	16	
c	Cost	W1	300 00	120 000	185 000	290 000	320 000	305 000	240 000	800 00	800 00	800 00	200 00	1750000
1.1.1.4	Number of schools where new taps are needed													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1	1.2	1.2	0.3	18
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.3	16.5	17.7	18	
c	Number of Taps		7	28	42.6	65.4	67.4	50.6	36	9.7	2.8	2.8	0.7	313
d	Cumulative Number		7	35	77.6	143	210. 4	261	297	306. 7	309. 5	312. 3	313	
e	Cost		350 00	140 000	213 000	327 000	337 000	253 000	180 000	485 00	140 00	140 00	350 0	1565000

1.1.1.5	Schools where taps are made disable friendly													
a	Numbers		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1	1.2	1.2	0.3	18
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.3	16.5	17.7	18	
c	Cost		100 0	400 0	700 0	130 00	155 00	170 00	140 00	500 0	600 0	600 0	150 0	90000
1.1.2	Sanitation													
1.1.2.1	School needing additional toilets for boys													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.2	1.8	1.8	1.2	0.8	0.3	0.4	0.4	0.1	9
b	Cumulative Number		0.2	1	2.2	4	5.8	7	7.8	8.1	8.5	8.9	9	
c	Number of Toilets		0.7	2.8	3.9	5.1	5	3.5	2.4	0.7	0.4	0.4	0.1	
d	Cumulative Number		0.7	3.5	7.4	12.5	17.5	21	23.4	24.1	24.5	24.9	25	
e	Cost		120 000	480 000	720 000	108 000 0	108 000 0	720 000	480 000	180 000	240 000	240 000	600 00	5400000
1.1.2.2	School needing additional toilets for girls													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.4	2.6	3	3	2.4	0.9	1.2	1.2	0.3	17
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8	11	13.4	14.3	15.5	16.7	17	
c	Number of Toilets		0.9	3.6	6.1	10.9	11	6.5	4	1.3	1.2	1.2	0.3	
d	Cumulative Number		0.9	4.5	10.6	21.5	32.5	39	43	44.3	45.5	46.7	47	
e	Cost		100 000	400 000	800 000	170 000 0	190 000 0	160 000 0	120 000 0	450 000	600 000	600 000	150 000	9500000
1.1.2.3	Schools making at least one toilet disable friendly													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1.1	1.6	1.6	0.4	19
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.4	17	18.6	19	
c	Cost		400 00	160 00	280 00	520 00	620 00	680 00	560 00	220 00	320 00	320 00	800 0	380000
1.1.3	Hygiene													
1.1.3.1	Schools making handwashing facilities													

a	Number of Schools		0	0	0.1	0.4	0.6	0.9	0.8	0.4	0.8	0.8	0.2	
b	Cumulative Number		0	0	0.1	0.5	1.1	2	2.8	3.2	4	4.8	5	
c	Number of HWF		0	0	0.1	0.4	0.6	0.9	0.8	0.4	0.8	0.8	0.2	
d	Cumulative Number		0	0	0.1	0.5	1.1	2	2.8	3.2	4	4.8	5	
e	Cost		0	0	800 0	320 00	480 00	720 00	640 00	320 00	640 00	640 00	160 00	400000
1.1.3.2	Schools making handwashing facilities at least one HWF disable friendly													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1.1	1.6	1.6	0.4	
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.4	17	18.6	19	
c	Cost		100 0	400 0	700 0	130 00	155 00	170 00	140 00	550 0	800 0	800 0	200 0	95000
1.1.4	Solid waste management													
1.1.4.1	Schools making incinerator													
a	Number of Schools		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1.1	1.6	1.6	0.4	
b	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.4	17	18.6	19	
c	Number of SWM		0.2	0.8	1.4	2.6	3.1	3.4	2.8	1.1	1.6	1.6	0.4	
d	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	8.1	11.5	14.3	15.4	17	18.6	19	
e	Cost		400 0	160 00	280 00	520 00	620 00	680 00	560 00	220 00	320 00	320 00	800 0	380000
1.1.5	Total of construction cost		336 994	134 797 6	225 995 2	398 489 8	428 539 5	346 194 0	254 996 4	916 391 4	111 560 0	111 560 0	278 900	21653610
1.2	Repair													
1.2.1	One Time Repair													
1.2.1.1	One time repair (treatment unit)													
a	Number of schools requiring one time repair		0	0	0	0	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	0	
b	Cumulative number of		0	0	0	0	0.5	1	1.5	2	2	2	2	

	schools													
c	Number of treatment units requiring minor repair		0	0	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	
d	Number of treatment units requiring major repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
e	Number of treatment units requiring reconstruction		0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	
f	Total number of treatment unit requiring one time repair		0	0	0	0	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	0	
g	Cumulative total of treatment units		0	0	0	0	0.5	1	1.5	2	2	2	2	
h	Cost of minor repairs		0	0	0	0	0	0	750 0	750 0	0	0	0	
i	Cost of major repairs		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
j	Cost of reconstruction		0	0	0	0	450 00	450 00	0	0	0	0	0	
k	Total Cost		0	0	0	0	450 00	450 00	750 0	750 0	0	0	0	105000
1.2.1.2	One time repair (taps)													
a	Number of schools requiring one time repair		0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	
b	Cumulative number of schools		0	0	2	4	5	6	6	6	6	6	6	
c	Number of taps requiring minor repair		0	0	1	1	0.5	0.5	0	0	0	0	0	
d	Number of taps requiring		0	0	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	0	0	0	

	Major repair													
e	Number of taps requiring Reconstruction repair		0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0	
f	Total number of taps requiring one time repair		0	0	5.5	5.5	1	1	0	0	0	0	0	
g	Cumulative total of Taps		0	0	5.5	11	12	13	13	13	13	13	13	
h	Cost of Minor Repair		0	0	750	750	375	375	0	0	0	0	0	
i	Cost of Major Repair		0	0	100	100	100	100	0	0	0	0	0	
j	Cost of Reconstruction		0	0	180	180	0	0	0	0	0	0	0	
k	Total Cost		0	0	197	197	137	137	0	0	0	0	0	
1.2.1.3	One time repair (toilet)													
a	Number of schools requiring one time repair		1	1	2.5	2.5	3	3	1	1	0	0	0	
b	Cumulative total of Schools		1	2	4.5	7	10	13	14	15	15	15	15	
c	Number of toilets requiring minor repair		0	0	2	2	3.5	3.5	1	1	0	0	0	
d	Number of toilets requiring Major repair		1.5	1.5	2	2	1	1	0.5	0.5	0	0	0	
e	Number of toilets requiring Reconstruction repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
f	Total number of toilet requiring one time repair		1.5	1.5	4	4	4.5	4.5	1.5	1.5	0	0	0	

g	Cumulative total of toilet		1.5	3	7	11	15.5	20	21.5	23	23	23	23	
h	Cost of minor repairs		0	0	360 00	360 00	630 00	630 00	180 00	180 00	0	0	0	
i	Cost of major repair		720 00	720 00	960 00	960 00	480 00	480 00	240 00	240 00	0	0	0	
j	Cost of reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
k	Total Cost		720 00	720 00	132 000	132 000	111 000	111 000	420 00	420 00	0	0	0	
1.2.1.4	One time repair (handwashing stations)													
a	Number of schools requiring one time repair		0	0	1	1	2	2	0	0	0	0	0	
b	Cumulative number of schools		0	0	1	2	4	6	6	6	6	6	6	
c	Number of hand washing stations requiring minor repair		0	0	3	3	2.5	2.5	0	0	0	0	0	
d	Number of hand washing stations requiring Major repair		0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	
e	Number of hand washing stations requiring Reconstruction repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
f	Total number of handwashing stations requiring one time repair		0	0	3	3	6.5	6.5	0	0	0	0	0	
g	Cumulative total of		0	0	3	6	12.5	19	19	19	19	19	19	

	handwashing stations												
h	Cost of minor repairs		0	0	360 00	360 00	300 00	300 00	0	0	0	0	0
i	Cost of major repairs		0	0	0	0	128 000	128 000	0	0	0	0	0
j	Cost of reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
j	Total Cost		0	0	360 00	360 00	158 000	158 000	0	0	0	0	0
1.2.1.5	One time repair (SWM)												
a	Number of schools requiring one time repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
b	Cumulative number of schools		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
c	Number of SWM requiring minor repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d	Number of SWM requiring Major repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
e	Number of SWM requiring Reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
f	Total number of SWM requiring one time repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
g	Cumulative total of SWM		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
h	Cost of minor repairs		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
i	Cost of major repairs		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
j	Cost of reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
k	Cost of reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1.2.1.6	Total of One time repair													
a	Cost of minor repair		0	0	727	727	933	933	255	255	0	0	0	383250
b	Cost of Major repair		720	720	970	970	177	177	240	240	0	0	0	740000
c	Cost of Major repair		0	0	180	180	0	0	0	0	0	0	0	36000
d	All total of onetime repair		720	720	187	187	270	270	495	495	0	0	0	1159250
1.2.2	Yearly repair													
1.2.2.1	Yearly repair of existing asset													
a	Number of schools requiring yearly repair		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Water Supply Asset		118 04.2 7	129846.97										
c	Sanitation Asset		375 824	4134064										
d	Hygiene Facilities		851 26.4	936390.4										
e	Solid waste management		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
e	Cost		472 754. 67	5200301.4										
1.2.2.2	Yearly repair for new assets													
a	Number of schools adding the assets		0	0	0	0	2	2	8	8	15	15	15	
b	Water Supply Asset		0	0	0	0	193 74.0 8	193 74.0 8	718 04.4	718 04.4	108 454. 32	108 454. 32	108 454. 32	507719.92
c	Sanitation Asset		0	0	0	0	538 38.3 4	538 38.3 4	199 536. 1	199 536. 1	301 381. 99	301 381. 99	301 381. 99	1410894.8
d	Hygiene Asset		0	0	0	0	174 4.11	174 4.11	646 4.03	646 4.03	976 3.36	976 3.36	976 3.36	45706.36

e	Solid Waste Mgmt Asset		0	0	0	0	133 8.91	133 8.91	496 2.29	496 2.29	749 5.1	749 5.1	749 5.1	35087.7
f	Cost		0	0	0	0	762 95.4 4	762 95.4 4	282 766. 82	282 766. 82	427 094. 77	427 094. 77	427 094. 77	1999408.8
1.2.2.3	Total of Yearly repair		472 754. 67	472 754. 67	472 754. 67	472 754. 67	549 050. 11	549 050. 11	755 521. 49	755 521. 49	899 849. 44	899 849. 44	899 849. 44	7199710.2
1.3	Operational Cost													
1.3.1	Schools with WS operation													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Cost		619 212	619 212	619 212	619 212	787 512	787 512	130 086 0	130 086 0	189 835 8	189 835 8	189 835 8	12348666
1.3.2	Sanitation activities operation													
a	Number		16	16	16	16	16	16	16	16	17	17	17	
b	Cost		445 863	445 863	445 863	445 863	575 568. 6	575 568. 6	867 406. 2	867 406. 2	867 406. 2	867 406. 2	867 406. 2	7271620.2
1.3.3	Schools with operating hygiene activities													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Cost		415 868 6.4	415 868 6.4	415 868 6.4	415 868 6.4	422 732 6.4	422 732 6.4	464 824 2.7	464 824 2.7	520 205 1.4	520 205 1.4	520 205 1.4	49992038
1.3.4	Schools with operating SWM activities													
a	Number		0	0	0	0	2	2	8	8	15	15	15	
b	Cost		0	0	0	0	880 0	880 0	352 00	352 00	660 00	660 00	660 00	286000
1.3.5	Total		522 376 1.4	522 376 1.4	522 376 1.4	522 376 1.4	559 920 7	559 920 7	685 170 8.9	685 170 8.9	803 381 5.6	803 381 5.6	803 381 5.6	69898324
1.4	Direct Support Cost													
1.4.1	Number of schools doing for DS		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
1.4.2	Yearly activities													
1.4.2.1	Number of child club meeting													
a	Number		114	114	114	114	114	114	114	114	114	114	114	
b	Cost		114 000	1254000										
1.4.2.2	Number of updated SIP integrated with WaSH plan													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	

b	Costber		380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	380 00	418000
1.4.2.3	Number of people taking disaster risk management trainings													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Costber		950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	1045000
1.4.2.4	Preparation of DPRP													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Cost		950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	1045000
1.4.2.5	WaSH corner operation with publications and messages													
a	Number		228	228	228	228	228	228	228	228	228	228	228	
b	Cost		114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	114 000	1254000
1.4.2.6	Educational visits /peer to peer learning													
a	Number		19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
b	Cost		950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	950 00	1045000
1.4.3	others@10%		551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	551 00	
1.4.4	Total Cost		606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	
1.4.3	One time Activities													
1.4.3.1	Tool support to schools													
A	Number		0	2	6	7	4	0	0	0	0	0	0	
B	Cost		0	100 000	300 000	350 000	200 000	0	0	0	0	0	0	
1.4.3.2	Capacity building training to WaSH focal teacher													
A	Number		0	2	6	7	4	0	0	0	0	0	0	
B	Cost		0	200 00	600 00	700 00	400 00	0	0	0	0	0	0	
1.4.3.3	Other @10%		0	120 00	360 00	420 00	240 00	0	0	0	0	0	0	
1.4.3.4	Total		0	132 000	396 000	462 000	264 000	0	0	0	0	0	0	
1.4.4	Grand Total DS		606 100	738 100	100 210	106 810	870 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	606 100	7921100
1.5	Advanced Total		671 161 0.1	785 459 2.1	914 631 8.1	109 372 64	115 741 27	104 866 72	108 127 94	917 922 1.4	106 553 65	106 553 65	981 866 5	107831994

3. ACTIVITIES FOR HEALTH CARE FACILITY HAVING GOAL OF BASIC LEVEL OF WASH SERVICES WITHIN MUNICIPALITY

3.1	Construction Works		Year 0	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Total
3.1.1	Water Supply													
3.1.1.1	HCF where new water tank is added													
A	Number		0.1	0.4	0.8	1.7	1.6	0.4	0	0	0	0	0	5
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.3	3	4.6	5	5	5	5	5	5	
C	Cost	W1	900 0	360 00	720 00	153 000	144 000	360 00	0	0	0	0	0	450000
3.1.1.2	HCF where tank is upgraded													
A	Number		0.1	0.4	0.6	0.9	0.8	0.2	0	0	0	0	0	3
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.1	2	2.8	3	3	3	3	3	3	
C	Cost	W1	149 97	599 88	779 82	869 73	719 76	179 94	0	0	0	0	0	329910
3.1.1.3	HCF where new treatment unit is added													
A	Number		0.1	0.4	0.8	1.7	1.6	0.4	0	0	0	0	0	5
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.3	3	4.6	5	5	5	5	5	5	
C	Cost	W1	100 00	400 00	800 00	170 000	160 000	400 00	0	0	0	0	0	500000
3.1.1.4	HCF where new taps are needed													
A	Health Posts		0.1	0.4	0.9	2.1	2	0.5	0	0	0	0	0	6
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.4	3.5	5.5	6	6	6	6	6	6	
C	Taps		0.2	0.8	1.7	3.8	3.6	0.9	0	0	0	0	0	11
D	Cumulative Number		0.2	1	2.7	6.5	10.1	11	11	11	11	11	11	
E	Cost		100 0	400 0	850 0	190 00	180 00	450 0	0	0	0	0	0	55000
3.1.1.5	HCF where taps are made disable friendly													
A	Numbers		0.2	0.8	1.4	2.6	2.4	0.6	0	0	0	0	0	8.0
B	Cumulative Number		0.2	1	2.4	5	7.4	8	8	8	8	8	8	
C	Cost		100 0	400 0	700 0	130 00	120 00	300 0	0	0	0	0	0	40000

3.1.2	Sanitation												
3.1.2.1	HCF needing additional toilets for male												
A	Number of HCF		0.1	0.4	0.6	0.9	0.8	0.2	0	0	0	0	3
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.1	2	2.8	3	3	3	3	3	
C	Number of Toilets		0.1	0.4	0.7	1.3	1.2	0.3	0	0	0	0	
D	Cumulative Number		0.1	0.5	1.2	2.5	3.7	4	4	4	4	4	
E	Cost		500 00	200 000	350 000	650 000	600 000	150 000	0	0	0	0	2000000
3.1.2.2	HCF needing additional toilets for female												
A	Number of Schools		0.2	0.8	1.3	2.2	2	0.5	0	0	0	0	7
B	Cumulative Number		0.2	1	2.3	4.5	6.5	7	7	7	7	7	
C	Number of Toilets		0.70 000 000 000 01	2.8	4.1	5.9	5.2	1.3	0	0	0	0	
D	Cumulative Number		0.70 000 000 000 01	3.5	7.6	13.5	18.7	20	20	20	20	20	
E	Cost		350 000	140 000 0	205 000 0	295 000 0	260 000 0	650 000	0	0	0	0	10000000
3.1.2.3	HCF making at least one toilet disable friendly												
A	Number of HCF		0.2	0.8	1.3	2.2	2	0.5	0	0	0	0	7

B	Cumulative Number		0.2	1	2.3	4.5	6.5	7	7	7	7	7	7	
C	Cost		100 00	400 00	650 00	110 000	100 000	250 00	0	0	0	0	0	350000
3.1.3	Hygiene													
3.1.3.1	HCF making handwashing facilities													
A	Number of HCF		0.1	0.4	0.7	1.3	1.2	0.3	0	0	0	0	0	
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.2	2.5	3.7	4	4	4	4	4	4	
C	Number of HWF		0.1	0.4	0.7	1.3	1.2	0.3	0	0	0	0	0	
D	Cumulative Number		0.1	0.5	1.2	2.5	3.7	4	4	4	4	4	4	
E	Cost		100 0	400 0	900 0	210 00	200 00	500 0	0	0	0	0	0	60000
3.1.3	Waste Management													
3.1.4.1	HCF making incinerator													
A	Number of HCF		0.2	0.8	1.2	1.8	1.6	0.4	0	0	0	0	0	
B	Cumulative Number		0.2	1	2.2	4	5.6	6	6	6	6	6	6	
C	Number of HWF		0.2	0.8	1.2	1.8	1.6	0.4	0	0	0	0	0	
D	Cumulative Number		0.2	1	2.2	4	5.6	6	6	6	6	6	6	
E	Cost		400 0	160 00	240 00	360 00	320 00	800 0	0	0	0	0	0	120000
3.1.4.2	Healthposts making incinerator for hazardous waste													
A	Number of HCF		0.2	0.8	1.1	1.4	1.2	0.3	0	0	0	0	0	
B	Cumulative Number		0.2	1	2.1	3.5	4.7	5	5	5	5	5	5	
c	Number of		0.2	0.8	1.1	1.4	1.2	0.3	0	0	0	0	0	

	HWF												
D	Cumulative Number		0.2	1	2.1	3.5	4.7	5	5	5	5	5	
E	Cost		400 0	160 00	220 00	280 00	240 00	600 0	0	0	0	0	100000
3.1.4.3	Healthposts making placenta pit												
A	Number of HCF		0.1	0.4	0.7	1.3	1.2	0.3	0	0	0	0	
B	Cumulative Number		0.1	0.5	1.2	2.5	3.7	4	4	4	4	4	
C	Number of HWF		0.1	0.4	0.7	1.3	1.2	0.3	0	0	0	0	
D	Cumulative Number		0.1	0.5	1.2	2.5	3.7	4	4	4	4	4	
E	Cost		100 00	400 00	700 00	130 000	120 000	300 00	0	0	0	0	400000
3.1.5	Total cost of Construction		464 997	185 998	283 548	436 697	390 197	975 494	0	0	0	0	14404910
3.2.1.2	One time Repair (taps)												
A	Number of HCF requiring one time repair		0.5	0.5	1	1	0	0	0	0	0	0	
B	Cumulative number of HCF		0.5	1	2	3	3	3	3	3	3	3	
C	Number of Tap requiring minor repair		0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	
D	Number of tap requiring Major repair		0.5	0.5	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	
E	Number of taps requiring reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
F	Total number of taps requiring one time repair		0.5	0.5	1	1	0	0	0	0	0	0	

G	Cumulative total of taps		0.5	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	
H	Cost of Minor Repair		0	0	375	375	0	0	0	0	0	0	0	
I	Cost of Major Repair		100 0	100 0	100 0	100 0	0	0	0	0	0	0	0	
J	Cost of Reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K	Total Cost		100 0	100 0	137 5	137 5	0	0	0	0	0	0	0	4750
3.2.1.3	One time Repair (toilets)													
A	Number of HCF requiring one time repair		0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	
B	Cumulative number of HCF		0	0	0.5	1	1	1	1	1	1	1	1	
C	Number of Toilet requiring minor repair		0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	
D	Number of toilet requiring Major repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
E	Number of toilet requiring reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
F	Total number of toilet requiring one time repair		0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	
G	Cumulative total of toilet		0	0	0.5	1	1	1	1	1	1	1	1	
H	Cost of Minor Repair		0	0	375 00	375 00	0	0	0	0	0	0	0	
I	Cost of Major Repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J	Cost of Reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K	Total Cost		0	0	375 00	375 00	0	0	0	0	0	0	0	75000
3.2.1.4	One time Repair													

	(handwashing stations)											
A	Number of HCF requiring one time repair		0	0	1.5	1.5	0	0	0	0	0	0
B	Cumulative number of HCF		0	0	1.5	3	3	3	3	3	3	3
C	Number of handwashing requiring minor repair		0	0	4	4	0	0	0	0	0	0
D	Number of handwashing requiring Major repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E	Number of handwashing station requiring reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F	Total number of handwashing requiring one time repair		0	0	4	4	0	0	0	0	0	0
G	Cumulative total of handwashing		0	0	4	8	8	8	8	8	8	8
H	Cost of Minor Repair		0	0	600 0	600 0	0	0	0	0	0	0
I	Cost of Major Repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J	Cost of Reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K	Total Cost		0	0	600 0	600 0	0	0	0	0	0	12000
K	Total Cost		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1.7	One time repair (placenta pit)											
A	Number of		0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0

	HCF requiring one time repair												
B	Cumulative number of HCF		0.5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
C	Number of SWM requiring minor repair		0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	
D	Number of SWM requiring Major repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
E	Number of SWM requiring reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
F	Total number of SWM requiring one time repair		0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	
G	Cumulative total of handwashing		0.5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
H	Cost of Minor Repair		750 0	750 0	0	0	0	0	0	0	0	0	
I	Cost of Major Repair		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J	Cost of Reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K	Total Cost		750 0	750 0	0	0	0	0	0	0	0	0	15000
3.2.1.8	Total of one time repair												
A	Cost of minor repairs		750 0	750 0	438 75	438 75	0	0	0	0	0	0	102750
B	Cost of major repairs		100 0	100 0	100 0	100 0	0	0	0	0	0	0	4000
C	Cost of reconstruction		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D	All total of one time repair		850 0	850 0	448 75	448 75	0	0	0	0	0	0	106750
3.2.2	Yearly repair												
3.2.2.1	HCF requiring yearly repair												
A	Number		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	

B	Water supply asset		758 6.44	83450.84										
C	Sanitation asset		204 892	2253812										
D	Hygiene asset		489 02.4	537926.4										
E	SWM asset		905 6	99616										
F	Cost		270 436. 84	2974805.2										
3.2.2.2	Yearly repair for new assets													
A	Number of HCF adding the assets		0	0	0	0	2	2	8	8	8	8	8	
B	Water supply asset		0	0	0	0	100 48	100 48	311 28	311 28	311 28	311 28	311 28	175736
C	Sanitation asset		0	0	0	0	902 57	902 57	279 604	279 604	279 604	279 604	279 604	1578534
D	Hygiene asset		0	0	0	0	131 5	131 5	407 5	407 5	407 5	407 5	407 5	23005
E	Swm asset		0	0	0	0	365 4	365 4	113 20	113 20	113 20	113 20	113 20	63908
F	TotalCost		0	0	0	0	105 274	105 274	326 127	326 127	326 127	326 127	326 127	1841183
3.2.3	Total of Yearly repair		270 436. 84	270 436. 84	270 436. 84	270 436. 84	375 710. 84	375 710. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	4815988.2
3.3	Operational Cost													
3.3.1	HCF with WS operation													
A	Number		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	
B	Cost		160 399 2	160 399 2	160 399 2	160 399 2	162 194 4	162 194 4	167 580 0	167 580 0	167 580 0	167 580 0	167 580 0	18038856
3.3.2	HCF with sanitation activities operation													
A	Number		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	

B	Cost		168 930	168 930	168 930	168 930	244 010	244 010	412 940	412 940	412 940	412 940	412 940	3228440
3.3.3	HCF with operating hygiene activities													
A	Number		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	
B	Cost		149 381	1643191										
3.3.4	HCF with solid waste activities													
A	Number		6	6	6	6	6	6	8	8	8	8	8	
B	Cost		863 40	863 40	863 40	863 40	100 400	100 400	146 080	146 080	146 080	146 080	146 080	1276560
3.3.5	Cost		200 864 3	200 864 3	200 864 3	200 864 3	211 573 5	211 573 5	238 420 1	238 420 1	238 420 1	238 420 1	238 420 1	24187047
3.4	DS													
B	Number of HCF doing DS		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
3.4.2	Yearly activities													
3.4.2.1	Meeting of HCF service management committee													
A	Number		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	
B	Cost		300 00											
3.4.2.2	Number of updated SIP integrated with WaSH plan													
A	Number		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
B	Cost		120 00											
3.4.2.3	Number of Staffs with Environmental cleanliness training													
A	Number		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	

B	Cost		300 00											
3.4.2.4	Number of staffs with handling and disposal training for SWM													
A	Number		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
B	Cost		300 00											
3.4.2.5	others@10%		102 00											
3.4.2.6	Total		112 200											
3.4.3	One time activitis													
3.4.3.1	Tool support to HCF													
A	Number		0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
B	Cost		0	100 000	300 000	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.4.3.1	Preparation of cleanliness protocal													
A	Number		0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
B	Cost		0	100 00	300 00	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.4.3.3	Spareparts support to HCF													
A	Number		0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
B	Cost		0	600 00	180 000	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.4.3.4	others@10%		0	170 00	510 00	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.4.3.5	Total		0	187 000	561 000	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.4.4	Grand total DS		112 200	299 200	673 200	112 200	1982200							
3.5	Total Wash in HCF		286 477 6.8	444 676 7.8	583 263 6.8	680 312 7.8	650 562 1.8	357 913 9.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	45496895

SUMMARY COST

S.N	Particulars	Units	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Total for 10 years
1	Water Supply													
A	Capex		359 97	143 988	245 482	441 973	405 976	101 494	0	0	0	0	0	1374910
B	CapManex		858 6.44	858 6.44	896 1.44	896 1.44	34.4 4	176 4	176 4	387 4	387 4	387 4	387 4	263936.84
C	Opex		160 399 2	160 399 2	160 399 2	160 399 2	162 194 4	162 194 4	167 580 0	167 580 0	167 580 0	167 580 0	167 580 0	18038856
D	DS		420 00	142 000	342 000	420 00	862000							
E	Total of Water Supply		169 057 5.4	189 856 6.4	220 043 5.4	209 692 6.4	208 755 4.4	178 307 2.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	20539703
2	Sanitation													
A	Capex		410 000 0	164 500 0	246 000 0	371 000 0	330 000 0	825 000	0	0	0	0	0	12350000
B	CapManex		204 892	204 892	242 392	242 392	295 149	295 149	484 496	484 496	484 496	484 496	484 496	3907346
C	Opex		168 930	168 930	168 930	168 930	244 010	244 010	412 940	412 940	412 940	412 940	412 940	3228440
D	DS		402 00	127 200	301 200	402 00	790200							
E	Total of Sanitation		824 102 2	214 752 2	317 152 2	416 935 9	387 435 9	140 636	937 636	937 636	937 636	937 636	937 636	20275986
3	Hygiene													
A	Capex		100 0	400 0	900 0	210 00	200 00	500 0	0	0	0	0	0	60000
B	CapManex		489 02.4	489 02.4	549 02.4	549 02.4	502 17.4	502 17.4	529 77.4	529 77.4	529 77.4	529 77.4	529 77.4	572931.4
C	Opex		149 381	1643191										
D	DS		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E	Total of Hygiene		199 283.	202 283.	213 283.	225 283.	219 598.	204 598.	202 358.	202 358.	202 358.	202 358.	202 358.	2276122.4

			4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
4	Solid Waste														
A	Capex		180 00	720 00	116 000	194 000	176 000	440 00	0	0	0	0	0	0	620000
B	CapManex		165 56	165 56	905 6	905 6	127 10	127 10	203 76	203 76	203 76	203 76	203 76	203 76	178524
C	Opex		863 40	863 40	863 40	863 40	100 400	100 400	146 080	146 080	146 080	146 080	146 080	146 080	1276560
D	DS		300 00	330000											
E	Total of Solid Waste		150 896	204 896	241 396	319 396	319 110	187 110	196 456	196 456	196 456	196 456	196 456	196 456	2405084
5	Total of WASH in HCF (Basic)-Cost Componentwise														
A	Capex		464 997	185 998	283 548	436 697	390 197	975 494	0	0	0	0	0	0	14404910
B	CapManex		278 936. 84	278 936. 84	315 311. 84	315 311. 84	375 710. 84	375 710. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	596 563. 84	4922738.2
C	Opex		200 864 3	200 864 3	200 864 3	200 864 3	211 573	211 573	238 420	238 420	238 420	238 420	238 420	238 420	24187047
D	DS		112 200	299 200	673 200	112 200	1982200								
E	Total		286 477 6.8	444 676 7.8	583 263 6.8	680 312 7.8	650 562 1.8	357 913 9.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	309 296 4.8	45496895
6	Total of WASH in HCF (Basic)-Sectorwise														
A	Water Supply		169 057 5.4	189 856 6.4	220 043 5.4	209 692 6.4	208 755 4.4	178 307 2.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	175 651 4.4	20539703
B	Sanitation		824 022 2	214 102 2	317 752 2	416 152 2	387 935 9	140 435 9	937 636	937 636	937 636	937 636	937 636	937 636	20275986
C	Hygiene		199 283. 4	202 283. 4	213 283. 4	225 283. 4	219 598. 4	204 598. 4	202 358. 4	202 358. 4	202 358. 4	202 358. 4	202 358. 4	202 358. 4	2276122.4
D	Solid Waste		150 896	204 896	241 396	319 396	319 110	187 110	196 456	196 456	196 456	196 456	196 456	196 456	2405084

परिशिष्ट ख
प्राथमिकता अनुरूप आयोजनाका सूचि

परिशिष्ट ग
व्यापार, शेयर, इक्विटी, बोण्डस र
अपुगको विस्तृत विवरण

परिशिष्ट घ
विषयवस्तु मानचित्र